

Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών

Επιστήμες της Αγωγής

Διπλωματική Εργασία

«Οι επιπτώσεις χρήσης νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη των παιδιών.
Απόψεις και πρακτικές γονέων»

Δήμητρα Μελίστα

Θ.Ε. 50: Εξέλιξη του παιδιού στο κοινωνικό περιβάλλον

Επιβλέπων καθηγητής:

Ιωάννης Δημάκος

ΠΑΤΡΑ, 2021

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών

Επιστήμες της Αγωγής

Διπλωματική Εργασία

«Οι επιπτώσεις χρήσης νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη των παιδιών. Απόψεις και πρακτικές γονέων»

Δήμητρα Μελίστα

Θ.Ε. 50: Εξέλιξη του παιδιού στο κοινωνικό περιβάλλον

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Ιωάννης Δημάκος

Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος
Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής
Εργασίας του Πανεπιστημίου Πατρών

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Ελένη Ανδρέου

Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

ΠΑΤΡΑ, 2021

*«Ευχαριστώ πολύ την
οικογένεια μου για την
συμπαράσταση και την υπομονή
τους σε όλο το διάστημα
συγγραφής της διπλωματικής μου
εργασίας, καθώς και τον
καθηγητή μου κ Ι. Δημάκο για τη
πολύτιμη καθοδήγηση του.»*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν η μελέτη των απόψεων και πρακτικών γονέων παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας αναφορικά με τη χρήση συσκευών κινητής τεχνολογίας. Το γεγονός ότι έχει αυξηθεί η χρήση συσκευών κινητής τεχνολογίας στις μικρές ηλικίες οδήγησε στην επιλογή του θέματος. Εξετάστηκαν το είδος χρήσης των συσκευών κινητής τεχνολογίας και πως οι γονείς προστατεύουν τα παιδιά τους. Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τέθηκαν είναι: ποιες συσκευές κινητής τεχνολογίας (ΣΚΤ) χρησιμοποιούν τα παιδιά και γιατί, πως τα επηρεάζουν, τι στάση κρατάνε οι γονείς και πως αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες στην οριοθέτηση χρήσης. Η έρευνα διεξήχθη ακολουθώντας τεχνικές της ποιοτικής μεθοδολογίας, έχοντας ως στόχο κατά πόσο οι ΣΚΤ επηρεάζουν τη κοινωνική ανάπτυξη παιδιών δημοτικού σύμφωνα με τις αντιλήψεις των γονέων τους. Η συγκέντρωση των στοιχείων πραγματοποιήθηκε μέσω ατομικών ημι-δομημένων συνεντεύξεων γονέων παιδιών 6 έως 12 ετών, οι οποίοι επιλέχτηκαν μέσω σκόπιμης δειγματοληψίας. Η διεξαγωγή των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεφώνου καθώς το διάστημα συλλογής δεδομένων η χώρα μας βρισκόταν σε καραντίνα λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Η μελέτη ανέδειξε ότι οι γονείς παρακολουθούν το είδος χρήσης των συσκευών κινητής τεχνολογίας και αναγνωρίζουν τις θετικές και αρνητικές επιρροές αυτών. Επιπρόσθετα, προέκυψε ότι οι γονείς δεν θεωρούν ότι η χρήση συσκευών κινητής τεχνολογίας μπορούν να αναπτύξουν κοινωνικά τα παιδιά, αλλά εξαιτίας της παραμονής στο σπίτι τα βοηθάνε να διατηρήσουν την επαφή με τους συνομηλίκους τους. Ακόμη, σημειώθηκε ότι οι γονείς οριοθετούν τη χρήση δίνοντας έμφαση στην ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των παιδιών και στο χρονικό περιορισμό. Η αυξημένη χρήση smartphone, tablet, smart TV, laptop και η δυσκολία των γονέων να διατηρήσουν τα όρια οδηγούν στην ανάγκη για περαιτέρω μελέτη. Επιπλέον, η ιδιαιτερότητα των συνθηκών λόγω του κορωνοϊού περιόρισε τις κοινωνικές επαφές των παιδιών και τις αντικατέστησε σε μεγάλο βαθμό με ΣΚΤ, γεγονότα τα οποία αξίζει να διερευνηθούν περαιτέρω.

Λέξεις κλειδιά: συσκευές κινητής τεχνολογίας, μέση παιδική ηλικία, κοινωνική ανάπτυξη

The effects of using new technology on children's development. Parental views and practices.

Dimitra Melista

ABSTRACT

The object of this thesis was the study of the views and actions of parents of children of middle childhood age, in regard to the use of mobile technology devices. The fact that the use of mobile technology devices has increased in younger ages has led to the choice of this subject. It was studied how mobile technology devices were used and how parents protected their children. The research questions that were posed were: which mobile technology devices were used by the children and why, how were the children affected by these, what is the position of the parents, and how they deal with setting boundaries for the use of these devices. The research was carried out following the practice of qualitative methodology, the goal being to show how mobile technology devices affect the social development of children in primary school, according to the perception of their parents. The collection of data was accomplished through individual semi-structured interviews of parents of children 6 to 12 years old, who were chosen by intentional samplings. The interviews were carried out by telephone because at the time of the collection of data our country was in quarantine due to the coronavirus pandemic. The study showed that parents do monitor how the mobile devices are used and recognize the positive and negative influence of these. In addition, it became evident that parents do not consider that the use of mobile devices can assist in social development of children, but due to their confinement at home it helped them keep in touch with their peers. Also, it was noted that parents set boundaries for the use of mobile devices and emphasized that other obligation that children had, must be completed, and also they set time limits. The increased use of smartphones, tablets, smart TVs, laptops, and the difficulty parents have in enforcing boundaries, lead to the need for further study. In addition the particularity of the conditions due to the coronavirus has limited the social activities of the children, which has been replaced in a large degree by mobile technology devices. These facts need further studying.

Key words: middle childhood, mobile technology devices, social development

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	16
Η ανάπτυξη των παιδιών στη μέση παιδική ηλικία	16
Η κοινωνική ανάπτυξη στη μέση παιδική ηλικία	17
Συνομήλικοι και κοινωνική ανάπτυξη.....	18
Γονείς και κοινωνική ανάπτυξη.....	21
Νέες τεχνολογίες και κοινωνική ανάπτυξη.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ.....	25
Ορισμός.....	25
Νέες τεχνολογίες στη μέση παιδική ηλικία	26
Αποτελέσματα χρήσης.....	27
Νέες τεχνολογίες και γονείς.....	31
Νέες τεχνολογίες και πανδημία	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	37
ΣΤΟΧΟΣ –ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	42
Συμμετέχοντες	42
Εργαλείο	43
Ανάλυση δεδομένων	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΥΜΑΤΩΝ.....	46
Χρήση ΣΚΤ.....	46
Παιχνίδι.....	47
Επικοινωνία	48
Διασκέδαση.....	48
Αντίληψη γονέων σχετικά με την επίδραση των ΣΚΤ.....	49
Στάση γονέων	56
Οριοθέτηση.....	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	65
Εκπαιδευτικές προεκτάσεις	72
Περιορισμοί της έρευνας	74
Προτάσεις για νέες έρευνες	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΤΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ	119

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: ΣΚΤ στο σπίτι.....	47
Γράφημα 2: Συσκευές που έχουν πρόσβαση τα παιδιά 6 έως 12 ετών	47
Γράφημα 3: Χρήση ΣΚΤ από παιδιά 6 έως 12 ετών	49
Γράφημα 4: Χρόνος χρήσης ΣΚΤ	59

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων	43
---	----

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΣΚΤ Συσκευές κινητής τεχνολογίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος της παρούσας έρευνας, είναι να μελετηθούν οι απόψεις και οι πρακτικές των γονέων παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας για την χρήση ΣΚΤ και πως αυτές επηρεάζουν την κοινωνική τους ανάπτυξη. Η κινητή τεχνολογία και το διαδίκτυο τις τελευταίες δεκαετίες έχουν σημειώσει ραγδαία εξέλιξη επηρεάζοντας τις ζωές όλων (Elinder, 2019· Livingstone & Smith, 2014). Ειδικότερα, τα παιδιά τα οποία μεγαλώνουν με όλες αυτές τις καινοτομίες της τεχνολογίας και τις θεωρούν κομμάτι της καθημερινότητας τους (Livingstone & Smith, 2014). Η χρήση κινητής τεχνολογίας έχει ενσωματωθεί στην καθημερινότητα πολλών ατόμων εξυπηρετώντας εκπαιδευτικές, εργασιακές, ψυχαγωγικές και λειτουργικές ανάγκες. Η κινητή τεχνολογία περιλαμβάνει τα smartphone, κονσόλες βιντεοπαιχνιδιών, tablet, φορητούς υπολογιστές, smart TV, smart watches. Αυτές, οι ΣΚΤ είναι διαδεδομένες σε όλο τον πλανήτη και όλα τα σπίτια διαθέτουν μία ή και περισσότερες από αυτές. Στην Ελλάδα, η πλειοψηφία των νοικοκυριών διαθέτουν ΣΚΤ με τις οποίες συνδέονται στο διαδίκτυο και έχουν πρόσβαση σε αυτές όλα τα μέλη της οικογένειας (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2018· Ζαρογιάννη 2016). Αυτό όμως το οποίο προκαλεί ανησυχία σύμφωνα με τους Livingstone & Smith, (2014) είναι η υπερβολική χρήση νέων τεχνολογιών από παιδιά.

Οι Yilmaz Griffiths & Kan (2017) τόνισαν ότι τα παιδιά απειλούνται εξαιτίας της εξέλιξης της τεχνολογίας εφόσον οι δραστηριότητες τους προϋποθέτουν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Συγκεκριμένα, ο χρόνος τον οποίο περνάνε τα παιδιά μπροστά σε οθόνες έχει αυξηθεί, με αποτέλεσμα να έχουν καταγραφεί περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού, και σεξουαλικής παρενόχλησης (Livingstone & Smith, 2014). Επιπρόσθετα, η επιλογή δραστηριοτήτων μέσω ΣΚΤ οδηγούν στον καθιστικό τρόπο ζωής και κατά συνέπεια στην αύξηση της παιδικής παχυσαρκίας (He, Piche, Beynon & Harris, 2010). Επεξηγηματικά, η υπερβολική χρήση ΣΚΤ σε όλα τα αναπτυξιακά στάδια μπορεί να προκαλέσει εθιστικές συμπεριφορές και κατ' επέκταση πολλές ψυχολογικές διαταραχές (Haidt & Allen, 2020). Επιπλέον, τα παιδιά με υπερβολική έκθεση στις νέες τεχνολογίες παρουσιάζουν άγχος, κατάθλιψη και πολλά προβλήματα ψυχικής υγείας (González - Bueso et al., 2018). Διεξοδικά, η πολύωρη χρήση νέων τεχνολογιών ως μέσω επικοινωνίας σε μεγάλο βαθμό

αντικατέστησε την πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία οδηγώντας τα παιδιά στην κοινωνική απομόνωση (González – Bueso et al., 2018). Η μη ορθή χρήση των ΣΚΤ μπορεί να προκαλέσει ψυχολογικά, σωματικά και κοινωνικά προβλήματα στα παιδιά.

Ειδικότερα, όταν τα παιδιά σε πολλή μικρή ηλικία μεταξύ τριών και πέντε ετών αποκτούν δική του ΣΚΤ τα προβλήματα ορθής χρήσης πληθαίνουν (Radesky et al., 2020). Ο Willet (2017) αναφέρει ότι όταν τα παιδιά αποκτούν τη δική τους ΣΚΤ, η γονική παρέμβαση γίνεται δυσκολότερη. Παρ' αυτά, ο ρόλος των γονέων είναι σημαντικός ώστε να χρησιμοποιούν τα παιδιά τις νέες τεχνολογίες με ορθό τρόπο και ασφάλεια (Aftostomes-Tobio, 2016· Ihm, 2018· Tang et al., 2018). Στη μέση παιδική ηλικία τα παιδιά φαίνεται να χρειάζονται περισσότερο την γονική μέριμνα συγκριτικά με άλλα αναπτυξιακά στάδια (Collins et al., 2002). Με λίγα λόγια, τα παιδιά έξι έως δώδεκα ετών έρχονται σε επαφή με καινούργιες καταστάσεις μέσω των νέων τεχνολογιών τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν. Στο αναπτυξιακό στάδιο 6 έως 12 ετών, τα παιδιά απομακρύνονται από την οικογένεια τους και αναπτύσσουν σχέσεις αλληλεπίδρασης με τους συνομηλίκους τους (Cole M. & Cole S., 2011). Επομένως, οι γονείς στην προσπάθειά τους να προστατέψουν τα παιδιά τους, τα παρακολουθούν και τα καθοδηγούν με έμμεσο τρόπο (Cole M. & Cole S., 2011).

Εξαιτίας, της ευαισθησίας των συγκεκριμένων ηλικιών (6-12) οι εμπειρίες των παιδιών σε αυτές, τα συνοδεύουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους (Collins et al., 2002). Η έλλειψη εμπειριών των παιδιών 6 έως 12 ετών σε συνδυασμό με τους κινδύνους τους οποίους πιθανόν να συναντήσουν στο κυβερνοχώρο προκαλεί ενδιαφέρον ώστε να μελετηθεί η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Παλαιότερες έρευνες οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με την επιρροή των νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη των παιδιών μελετούν κυρίως εφήβους (Abi-Jaoude et al., 2020· Bleakley et al., 2016· González - Bueso et al., 2018· Koning et al., 2018· Martin et al., 2018). Ταυτόχρονα, ελάχιστες είναι και οι μελέτες οι οποίες επικεντρώνονται σε γονείς παιδιών 6 έως 12 ετών, αναζητώντας τις απόψεις και πρακτικές τους σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών (Downey et al., 2007· He et al., 2010· Johnson & Hertlein, 2019· Tarigan & Stevani, 2020· Willet, 2017). Εν κατακλείδι, το να εστιάσουμε σε γονείς παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας στην παρούσα έρευνα θα επιφέρει

πληροφορίες σχετικές με τον τρόπο τον οποίο καθοδηγούν τα παιδιά τους στο να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες.

Η διάρθρωση της παρούσας εργασίας έχει ως ακολούθως: Στο Κεφάλαιο 1 και 2 παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας μέσω της βιβλιογραφίας, το οποίο περιγράφει την ανάπτυξη των παιδιών στη μέση παιδική ηλικία. Αρχικά, αναφέρεται ο ρόλος των συνομηλίκων και των γονέων στην ανάπτυξη των παιδιών. Στη συνέχεια, μέσω πρόσφατων ερευνών επισημαίνεται το πώς επηρεάζουν οι νέες τεχνολογίες τα παιδιά, τους ελλοχεύοντες κινδύνους και τη στάση των γονέων. Στο επόμενο κεφάλαιο 3 μέσω παλαιότερων ερευνών ορίζεται ο ερευνητικός στόχος και τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης. Στο Κεφάλαιο 4 περιγράφεται το μεθοδολογικό πλαίσιο διεξαγωγής της μελέτης. Σε πρώτη φάση, τεκμηριώνεται η επιλογή της ποιοτικής προσέγγισης και παρουσιάζονται οι συμμετέχοντες, η μέθοδος, οι φάσεις διεξαγωγής, οι τεχνικές και τα εργαλεία συλλογής δεδομένων. Έπειτα, στο Κεφάλαιο 5 διατυπώνονται τα αποτελέσματα της έρευνας μέσω της ποιοτικής μελέτης. Εν συνεχεία, συγκεντρώνονται τα κυριότερα ευρήματα της μελέτης ώστε να διατυπωθούν οι απόψεις και οι πρακτικές των γονέων σχετικά με τη χρήση των ΣΚΤ παιδιών ηλικίας 6 έως 12 ετών και πώς αυτές επηρεάζουν την ανάπτυξη τους. Τέλος, στο Κεφάλαιο 6 παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας και προτείνονται πιθανές μελλοντικές έρευνες.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς των παιδιών δημοτικού, οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα, μου εμπιστεύτηκαν προσωπικά δεδομένα σχετικά με τη χρήση των ΣΚΤ και έδειξαν πρόθυμοι να συνεργαστούν. Επιπρόσθετα, η ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης επετεύχθη με τη βοήθεια της συμβουλευτικής επιτροπής την κυρία Ανδρέου Ελένη και τον κύριο Δημάκο Ιωάννη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η ανάπτυξη των παιδιών στη μέση παιδική ηλικία

Στη μέση παιδική ηλικία μεταξύ 6 και 12 ετών τα παιδιά αναπτύσσονται σωματικά, γνωστικά, κοινωνικά και συναισθηματικά (Craig & Baucum, 2007). Αρχικά, το σχήμα του σώματος των παιδιών αλλάζει καθώς αυξάνεται ο λιπώδης ιστός και η μυϊκή τους μάζα, προσφέροντας μεγαλύτερη δύναμη στα αγόρια και ευκινησία στα κορίτσια (Lightfoot et al., 2014). Συγχρόνως, τα παιδιά μέσης παιδικής ηλικίας έχουν βελτιώσει τις κινητικές τους ικανότητες, χρησιμοποιούν περισσότερες από μια κάθε φορά και συμμετέχουν σε ομαδικά αθλήματα (Craig & Baucum, 2007). Τα παιδιά του δημοτικού κατανοούν το προφορικό λόγο και σε αυτό το αναπτυξιακό στάδιο αποκτούν και την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής (Craig & Baucum, 2007). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Piaget τα παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών εντάσσονται στο στάδιο συγκριμένων νοητικών λειτουργιών (Lightfoot et al., 2014). Η ικανότητα μνήμης, κωδικοποίησης, αποθήκευσης και ανάσυρσης πληροφοριών αυξάνεται προσφέροντας τους και τη δυνατότητα κατηγοριοποίησης αυτών (Craig & Baucum, 2007). Στο στάδιο συγκεκριμένων νοητικών λειτουργιών η σκέψη των παιδιών χαρακτηρίζεται ως ενιαία (Cole M. & Cole S., 2011).

Αναλυτικά, τα παιδιά μεταξύ 6 και 12 ετών σκέφτονται περισσότερα πράγματα ταυτόχρονα σε σχέση με το προηγούμενο στάδιο ανάπτυξης (Collins et al., 2002). Στη μέση παιδική ηλικία, τα παιδιά αποκτούν την ικανότητα να επιλύουν προβλήματα χρησιμοποιώντας τη λογική (Collins et al., 2002· Craig & Baucum, 2007). Επιπλέον, τα παιδιά κατανοούν τους κανόνες και τα κριτήρια της κοινωνίας, έχοντας ως αποτέλεσμα την διαμόρφωση της ηθικής συμπεριφοράς τους (Lightfoot et al., 2014). Στο στάδιο ανάπτυξης της μέσης παιδικής ηλικίας τα παιδιά αρχίζουν να αναζητούν και να κατανοούν τη σχέση αιτίας και αποτελέσματος (Craig & Baucum, 2007). Τα παιδιά 6 έως 12 ετών αναπτύσσουν τις γνωστικές τους ικανότητες, εντάσσονται στα κοινωνικά πλαίσια, βελτιώνουν την αυτορρύθμιση τους και την κοινωνική τους ευθύνη (Collins et al., 2002). Επιπρόσθετα, οι σκέψεις των παιδιών δημοτικού είναι πολυδιάστατες και λιγότερο εγωκεντρικές συγκριτικά με τα προηγούμενα στάδια ανάπτυξης (Craig & Baucum, 2007). Με λίγα λόγια, κατά τη μέση παιδική ηλικία

διαμορφώνεται η προσωπικότητα των παιδιών (Craig & Baucum, 2007). Ως προς το κοινωνικό, συναισθηματικό τομέα με τον οποίο θα ασχοληθούμε εκτενέστερα στην παρούσα έρευνα, τα παιδιά στην ηλικία των 6 έως 12 ετών φαίνεται να επηρεάζονται κυρίως από τους συνομηλίκους τους (Collins et al., 2002). Επεξηγηματικά, στη μέση ηλικία τα παιδιά περνάνε περισσότερο χρόνο με τους συνομηλίκους τους αναπτύσσοντας σχέσεις φιλίας, συνεργασίας και ανταγωνισμού με αυτούς τους (Collins et al., 2002). Οι συνομήλικοι και οι γονείς συμβάλουν στη κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών δημοτικού. Παρακάτω αναλύεται η κοινωνική ανάπτυξη κατά τη μέση παιδική ηλικία καθώς και οι παράγοντες οι οποίοι την επηρεάζουν.

Η κοινωνική ανάπτυξη στη μέση παιδική ηλικία

Η κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών ξεκινάει αμέσως μετά τη γέννηση τους καθώς προσπαθούν μέσω του κλάματος να επικοινωνήσουν με το άτομο το οποίο το φροντίζει (Craig & Baucum, 2007). Στη συνέχεια, καθώς εξελίσσεται η κοινωνικοποίηση του παιδιού η ανάπτυξη του προχωράει με γρήγορους ρυθμούς και αρκετοί εξωτερικοί παράγοντες την επηρεάζουν. Η επαφή με τους συνομηλίκους είναι ένας παράγοντας ο οποίος συμβάλει στη κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών (Cole M. & Cole S., 2011). Ταυτόχρονα, η αλλαγή των σχέσεων παιδιών και γονέων εξίσου διαμορφώνει την ανάπτυξη των παιδιών (Cole M. & Cole S., 2011). Επιπλέον, κατά τη μέση παιδική ηλικία τα παιδιά αποκτούν συγκεκριμένη εικόνα για τον εαυτό τους και αρχίζουν να συγκρίνονται με τα άτομα του περιβάλλοντος τους (Craig & Baucum, 2007). Η διαδικασία αυτή είναι η αυτοαντίληψη και στην ηλικία των 6 έως 12 ετών γίνεται πιο περίπλοκη, ρεαλιστική αλλά και οργανωμένη (Craig & Baucum, 2007). Εν συντομία, μέσω της αυτοαντίληψης τα παιδιά του δημοτικού αναγνωρίζουν τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και τα στοιχεία της προσωπικότητάς τους, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται η κοινωνική τους συμπεριφορά. Στην ενότητα η οποία ακολουθεί, αναλύεται η κοινωνική ανάπτυξη στη μέση παιδική ηλικία και πώς αυτή διαμορφώνεται σε σχέση με το περιβάλλον των παιδιών. Εν συντομία, τα παιδιά από την ηλικία των 6 ετών έρχονται συχνότερα σε επαφή με τους συνομηλίκους τους, δημιουργούν φιλίες και αρχίζουν να απομακρύνονται από τους γονείς. Τα παιδιά αποζητούν την αποδοχή από το περιβάλλον τους και οι γονείς με έμμεσο τρόπο προσπαθούν να τα καθοδηγήσουν. Οι συνομήλικοι και οι γονείς παίζουν το κυρίαρχο

ρόλο στην κοινωνικοποίηση των παιδιών 6 έως 12 ετών και ο ρόλος τους περιγράφεται αναλυτικά παρακάτω.

Συνομήλικοι και κοινωνική ανάπτυξη

Στη μέση παιδική ηλικία εμφανίζονται οι πρώτες σχέσεις με συνομηλίκους καθιστώντας την κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών ορόσημο την περίοδο αυτή (Rubin et al., 2008). Τα παιδιά στην Ελλάδα σε ηλικία 6 ετών εισάγονται στο δημοτικό σχολείο και συμμετέχουν σε περισσότερες δραστηριότητες με αποτέλεσμα οι κοινωνικές τους επαφές να αυξάνονται (Parker & Gottman, 1989). Αναλυτικά, στη μέση παιδική ηλικία τα παιδιά προτιμούν να συναναστρέφονται με συνομήλικα άτομα με αποτέλεσμα οι σχέσεις των πρώτων με τους γονείς να ελαχιστοποιούνται (Craig & Baucum, 2007). Επιπρόσθετα, στις ηλικίες από 6 έως 12 ετών διαφοροποιείται η αίσθηση την οποία έχουν για τον εαυτό τους τα παιδιά (Cole M. & Cole S., 2011). Συγκεκριμένα, η μέχρι τώρα εικόνα των παιδιών για τον εαυτό τους μέσα από το οικογενειακό πλαίσιο δεν είναι αρκετή ώστε να ενσωματωθούν στην ομάδα των συνομηλίκων τους (Craig & Baucum, 2007). Τα παιδιά επιλέγουν να περνούν περισσότερο χρόνο με συνομηλίκους του ίδιου φύλλου εξαιτίας των κοινών ενδιαφερόντων και της αίσθησης ότι έχουν να μοιραστούν περισσότερα πράγματα αλληλεπιδρώντας μαζί τους (Hall, 2008· Lightfoot et al., 2014).

Η δημιουργία μιας φιλίας στη μέση παιδική ηλικία και ειδικότερα στα 6 έως 8 έτη αναπτύσσεται λόγω κοινών προτιμήσεων σε παιχνίδια και βολικών συνθηκών όπως ίδιο σχολείο και γειτονία (Rubin et al., 2006). Σε μεγαλύτερη ηλικία, περίπου στα 10 ή 11 έτη τα παιδιά προσπαθούν να σέβονται τις ανάγκες των άλλων και να τους αποδέχονται καθώς και τα ίδια έχουν αυτή την ανάγκη (Rubin et al., 2006). Γενικά, τα παιδιά του δημοτικού θέλουν να αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια ομάδα (Hall, 2008). Οι Parker & Gottman (1989) τόνισαν πως τα παιδιά του δημοτικού αναπτύσσουν φιλίες ανταλλάσσοντας πληροφορίες, ανακαλύπτοντας τις ομοιότητες και διαφορές τους, μοιράζοντας τα προσωπικά τους δεδομένα και λέγοντας αστεία. Επιπρόσθετα, τα παιδιά 6 έως 12 ετών στην προσπάθειά τους να επιβεβαιώσουν την φιλία τους, "κουτσομπολεύουν" τους συνομηλίκους τους θέτοντας είτε αρνητικά, είτε θετικά σχόλια για αυτούς (Rubin et al., 2006). Επομένως, μέσω αυτών των

κοινωνικών διαδικασιών τα παιδιά αντιλαμβάνονται αν έχουν κοινά πιστεύω, συμπεριφορές και πεποιθήσεις με τους συνομηλίκους τους ώστε να συνεχίσουν ή να διακόψουν μια φιλία (Parker & Gottman, 1989· Rubin et al., 2006). Πέρα απ' αυτά, τα παιδιά του δημοτικού φαίνεται να προβληματίζονται αν θα γίνουν αποδεκτά από τους συνομηλίκους τους και αν θα καταφέρουν να αναπτύξουν σχέσεις φιλίας με αυτούς (Parker & Gottman, 1989).

Ο Hall (2008) υπογράμμισε ως χαρακτηριστικό της κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών την αποδοχή από τους συνομηλίκους τους. συγκεκριμένα, τα παιδιά χαρακτηρίζονται και τοποθετούνται μέσα στην κοινωνία του σχολείου ανάλογα με την κυριαρχία τους και τη δημοφιλία τους (Κωτσάκης κ. συν., 2010). Οι κυρίαρχοι μαθητές αποφασίζουν τι, πως και που θα παίξουν ένα παιχνίδι με τους συνομηλίκους τους και θα χρησιμοποιήσουν τον εκφοβισμό ώστε να ανέβουν κοινωνικά (Lightfoot et al., 2014). Από την άλλη, τα δημοφιλή παιδιά είναι τα περιζήτητα του σχολείου και οι συνομήλικοί τους θέλουν να αλληλεπιδρούν μαζί τους, κάνοντας παρέα, παίζοντας και συμμετέχοντας σε κοινές σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες (Lightfoot et al., 2014). Ο Hall (2008) σημείωσε ότι το 15% των παιδιών έχουν υποστεί κοινωνικό αποκλεισμό προκαλώντας τους αρνητικές σκέψεις, θυμό και απογοήτευση.

Στη μέση παιδική ηλικία τα παιδιά εντοπίζουν τις μεταξύ τους διαφορές με αποτέλεσμα να παρατηρείται το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού (Κωτσάκης κ. συν., 2010). Επεξηγηματικά, τα παιδιά αναπτύσσουν μια καινούρια έννοια του εαυτού τους καθώς συγκρίνονται κοινωνικά με τους συνομηλίκους τους (Κωτσάκης κ. συν., 2010). Συνήθως, τα παιδιά τα οποία εμφανίζουν ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της εμφάνισης, του χαρακτήρα και της συμπεριφοράς τους αποκλείονται συχνότερα από τους συμμαθητές τους (Κωτσάκης κ. συν., 2010). Σύμφωνα με τους Lightfoot et al. (2014) τα παιδιά τα οποία έχουν βιώσει κοινωνική απομόνωση διαχωρίζονται σε απορριπτόμενα, παραμελημένα και αμφιλεγόμενα. Τα απορριπτόμενα και τα παραμελημένα παιδιά δεν έχουν την ικανότητα να κοινωνικοποιηθούν, τα πρώτα αποδοκιμάζονται και έχουν περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν παραβατικές συμπεριφορές (Lightfoot et al., 2014). Στη συνέχεια, τα παραμελημένα παιδιά χαρακτηρίζονται ως αδιάφορα από τους συμμαθητές τους και δεν προσπαθούν να βελτιώσουν την κοινωνική τους θέση εφόσον δεν τους

ενδιαφέρει, ομοίως και τα αμφιλεγόμενα (Lightfoot et al., 2014). Τα αμφιλεγόμενα παιδιά παρουσιάζουν επιθετικότητα η οποία ορισμένες φορές αξιολογείται ως θετική και αρνητική από τους συνομηλίκους τους (Cole M. & Cole S., 2011).

Η αποδοχή των παιδιών 6 έως 12 ετών από τους συνομηλίκους απαιτεί την παρουσία ορισμένων κοινωνικών δεξιοτήτων (Hall, 2008). Αρχικά, τα παιδιά στη μέση παιδική ηλικία στην προσπάθεια τους να γίνουν αποδεκτά από τους συνομηλίκους, τους θα πρέπει να τους δείχνουν το ενδιαφέρον τους και τη συναισθηματική τους κατανόηση για αυτούς (Hall, 2008). Αρκετά, σημαντική δεξιότητα είναι αυτή της αυτορρύθμισης μέσω της οποίας τα παιδιά μπορούν να διαχειριστούν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές ώστε να φέρονται αντίστοιχα (Hall, 2008). Επιπρόσθετα, η θετική αυτοεκτίμηση θεωρείται ο σημαντικότερος παράγοντας ψυχικής υγείας και συμβάλει στην κοινωνικοποίηση της μέσης παιδική ηλικίας και στη μετέπειτα ζωή των ατόμων (Hall, 2008· Lightfoot et al., 2014). Βάσει της Harter (1999, όπ. Αναφ. στο Lightfoot et al., 2014) η αυτοεκτίμηση σε παιδιά ηλικίας 8 έως 12 ετών χωρίζεται στη γνωστική, κοινωνική, σωματική ικανότητα και γενική αυταξία. Επομένως, τα παιδιά στα 8 έτη αυτοαξιολογούνται και αποκτούν μια νέα αίσθηση του εαυτού τους, η οποία διαμορφώνεται μέσω της προσωπικότητας και της κοινωνικής συμπεριφοράς τους (Craig & Baucum, 2007). Στην ηλικία των 6 έως 12 ετών τα παιδιά θα πρέπει να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις των συνομήλικών τους και να παρουσιάζουν ευελιξία αναφορικά με τη συμπεριφορά τους. Μια ακόμη κοινωνική δεξιότητα μέσω της οποίας τα παιδιά αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια ομάδα είναι αυτή της συνεργασίας (Hall, 2008). Εν συνεχεία, χαρακτηριστικό της μέσης παιδικής ηλικίας είναι η αντικατάσταση της λεκτικής επιθετικής συμπεριφοράς χρησιμοποιώντας προσβολές, απειλές με σωματική επίθεση (Rubin et al., 2006). Επομένως, τα άτομα θα πρέπει να ελέγχουν την επιθετικότητα τους ώστε να είναι αποδεκτά από τους συμμαθητές τους (Hall, 2008). Τέλος, η δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων τα οποία προκύπτουν κυρίως την ώρα των παιχνιδιών αλλά και το αίσθημα δικαιοσύνης σηματοδοτεί την κοινωνική αποδοχή στη μέση παιδική ηλικία (Hall, 2008). Με λίγα λόγια, τα παιδιά του δημοτικού αναπτύσσονται κοινωνικά έχοντας ως γνώμονα την αλληλεπίδραση τους με τα μέλη της οικογενείας τους.

Συμπερασματικά, κύρια χαρακτηριστικά της μέσης παιδικής ηλικίας είναι η δημιουργία φιλίας με συνομηλίκους και το αίσθημα της αποδοχής από αυτούς. Τα παιδιά από την πλευρά τους θα πρέπει να διαθέτουν αυτορύθμιση, θετική αυτοεκτίμηση, σεβασμό στη διαφορετικότητα, πνεύμα συνεργασίας και να επιλύουν πιθανά προβλήματα ώστε να είναι αποδεκτά. Γενικά, τα παιδιά έχουν την ανάγκη να αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια ομάδα και να εξελίσσονται μέσω αυτής. Ειδικότερα, στο αναπτυξιακό στάδιο 6 έως 12 ετών όπου τα παιδιά συναναστρέφονται περισσότερο με τους συνομηλίκους συγκριτικά με τους γονείς και οι σχέσεις με τους δεύτερους συμβάλει στη κοινωνικότητα των πρώτων.

Γονείς και κοινωνική ανάπτυξη

Οι γονείς των παιδιών δημοτικού ενισχύουν τη κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, μέσω της συμβουλευτικής και της καθοδήγησης αυτών (Craig & Baucum, 2007). Αρχικά, οι γονείς μέσω συζητήσεων με τα παιδιά προσπαθούν να ρυθμίσουν το φέρσιμο τους και να τα παρακολουθούν παρ' όλο που τα θεωρούν ικανά και υπεύθυνα να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της καθημερινότητας (Lightfoot et al., 2014). Διεξοδικά, οι γονείς έχουν απαιτήσεις ως προς τη συμπεριφορά των παιδιών, αλλά αναρωτιούνται με ποιο τρόπο θα πρέπει να τα καθοδηγήσουν σε ορισμένα θέματα. (Lightfoot et al., 2014). Με λίγα λόγια, η ανταπόκριση των παιδιών στις σχολικές υποχρεώσεις και η συμπεριφορά έξω από το σπίτι είναι κάποια θέματα τα οποία απασχολούν τους γονείς (Lightfoot et al., 2014). Οι γονείς συχνά προβληματίζονται αν και ποιά στάση θα πρέπει να έχουν σχετικά με την κοινωνικότητα των παιδιών, ανησυχώντας μήπως η παρέμβαση τους τα επηρεάσει αρνητικά (Lightfoot et al., 2014). Τέλος, οι γονείς δείχνουν να ανησυχούν ακόμη και αν τα παιδιά πρέπει στην ηλικία των 6 έως 12 ετών να συμμετέχουν στις υποχρεώσεις του σπιτιού, βοηθώντας τα να εξελιχθούν σε υπεύθυνα άτομα και αν θα πρέπει να ανταμείβονται ή όχι όταν αυτά συμβάλουν (Craig & Baucum, 2007). Στη μέση παιδική ηλικία, όταν οι γονείς προσπαθούν να συμβουλέψουν τα παιδιά η καλύτερη τεχνική είναι η υπενθύμιση της αυτοεκτίμησης τους, έτσι αυτά αισθάνονται σιγουριά για τον εαυτό τους και τις πράξεις τους (Lightfoot et al., 2014). Όταν ένα παιδί διακατέχεται από υψηλή ανθεκτικότητα τότε έχει και θετική αυτοεκτίμηση (Craig & Baucum, 2007). Επιπλέον, οι γονείς προσπαθούν να χτίσουν μια μορφή συνεργασίας

η οποία ονομάζεται συν-ρύθμιση, με τα παιδιά τους ώστε να μπορούν τα ίδια να αναγνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους σε περιπτώσεις όπου οι γονείς δεν είναι παρόντες (Craig & Baucum, 2007). Η προσπάθεια και η διάθεση των παιδιών αποτελούν κύριους παράγοντες ώστε να δημιουργηθεί η συν-ρύθμιση και να υπάρχει η κατάλληλη ενημέρωση των γονέων σε πιθανές δυσκολίες των πρώτων (Lightfoot et al., 2014). Περίληπτικά, αν και οι σχέσεις των παιδιών με τους γονείς μειώνονται στη μέση παιδική ηλικία, οι βάσεις της κοινωνικής ανάπτυξης έχουν ήδη διαμορφωθεί σε μεγάλο μέρος και η παρέμβαση των δεύτερων ώστε να ενισχυθεί γίνεται με έμμεσο τρόπο (Cole M. & Cole S., 2011).

Επιπρόσθετα, ο Hall (2008) παρουσιάζει το σύνολο των ενεργειών μέσω των οποίων οι γονείς προσφέρουν στα παιδιά τους τις φιλοκοινωνικές δεξιότητες. Η ενθάρρυνση για ανακάλυψη των αντικειμένων και των ανθρώπων καθώς και η αγάπη των γονέων στα παιδιά ωθούν τα δεύτερα στην επαφή με τους άλλους (Hall, 2008). Η καθημερινή επαφή των γονέων με τα παιδιά όλων των ηλικιών διαμορφώνει κυρίως την ψυχική τους υγεία και συγκεκριμένα την ιδιοσυγκρασία και την αυτορρύθμιση τους (Hall, 2008). Η επιθυμία των παιδιών να αλληλεπιδρούν με άλλα άτομα και η ανταπόκριση με τον περιβάλλον τους είναι χαρακτηριστικά της ιδιοσυγκρασίας και κατακτώνται με τη συμβολή των γονέων τους (Hall, 2008). Επίσης, η σωματική και η συναισθηματική αυτορρύθμιση των παιδιών, δημιουργείται μέσα από τον συνδυασμό πράξεων εφόσον παρακολουθούνται από τους γονείς τους οι οποίοι επεμβαίνουν αν χρειαστεί (Hall, 2008). Τα ψυχικά υγιή παιδιά αναζητούν την επικοινωνία με τους συνομηλίκους τους νοιάζονται για αυτούς και σέβονται τις απόψεις τους (Cole M. & Cole S., 2011).

Εν ολίγοις, όταν ένα παιδί αναπτύσσεται σε ένα περιβάλλον με αγάπη, αποδοχή, κατανόηση και ευκαιρίες τότε η αναζήτηση, απόκτηση φίλων πραγματοποιείται ευκολότερα (Bornstein et al., 2020). Από την άλλη όταν μια οικογένεια αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα ή χρειάζεται να μετακινείται συχνά και οι γονείς χρειάζεται να δουλεύουν αρκετές ώρες τότε τα παιδιά δυσκολεύονται να δημιουργήσουν κοινωνικές σχέσεις (Bornstein et al., 2020). Η έλλειψη κοινωνικής ικανότητας στα παιδιά συνοδεύεται με δυσκολία στις σχολικές υποχρεώσεις, επιθετική συμπεριφορά και αποτυχία στη μετέπειτα δημιουργία σχέσεων (Hall,

2008). Οι γονείς λειτουργούν ως εκπαιδευτές της κοινωνικής ικανότητας των παιδιών συμβάλλοντας στις καθημερινές τους δραστηριότητες. Οι συνομήλικοι με της σειρά τους επηρεάζουν τη κοινωνικότητα στη μέση παιδική ηλικία εφόσον αλληλεπιδρούν κυρίως παίζοντας. Οι Walker et al. (2000) αναφέρουν ότι οι εκπαιδευτικοί και τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν ξεχωριστό ρόλο στη κοινωνικοποίηση των παιδιών. Επίσης, ένας ακόμη παράγοντας ο οποίος μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη των παιδιών η εξέλιξη της τεχνολογίας η οποία έχει επηρεάσει τις καθημερινές τους συνήθειες.

Νέες τεχνολογίες και κοινωνική ανάπτυξη

Αναλυτικά, τα παιδιά εντυπωσιάζονται από τις λειτουργίες και την εύκολη πρόσβαση στο διαδίκτυο με αποτέλεσμα να ξοδεύουν πολλές ώρες μπροστά σε μια οθόνη (Downey et al., 2007). Το Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (2021) αναφέρει ότι τα περισσότερα παιδιά στην Ελλάδα αρχίζουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στη μέση παιδική ηλικία. Επιπλέον, σχεδόν όλα τα παιδιά έχουν δική τους συσκευή με την οποία συνδέονται στο διαδίκτυο είτε να παίζουν είτε να συνομιλήσουν με τους φίλους τους (Radesky et al., 2020). Σύμφωνα, με την Ζαρογιάννη (2016) η ηλικία κατά την οποία τα περισσότερα παιδιά αποκτούν δικό τους tablet είναι αυτή των 5 έως 8 ετών. Οι Livingstone & Smith (2014) αιτιολογούν την αυξημένη χρήση της τεχνολογίας των παιδιών, υπενθυμίζοντας μας πως έχουν μεγαλώσει με αυτή και τη θεωρούν δεδομένη.

Από την άλλη, τα παιδιά τα οποία δεν διαθέτουν τεχνολογικά μέσα δυσκολεύονται να ενσωματωθούν σε παρέες εφόσον δεν θεωρούνται μοντέρνα και δημοφιλή (Downey et al., 2007). Σύμφωνα με τους Livingstone & Smith (2014) τα παιδιά προτιμούν να συνομιλούν κυρίως μέσω ΣΚΤ, με αποτέλεσμα η πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία να απουσιάζει και να σημειώνονται περισσότερα περιστατικά εκφοβισμού (Livingstone & Smith, 2014). Ταυτόχρονα, έχουν καταγραφεί αρκετά περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης των παιδιών μέσω διαδικτύου (Livingstone & Smith, 2014). Η υπερβολική έκθεση στις νέες τεχνολογίες προκαλεί εθιστικές και αντικοινωνικές συμπεριφορές οι οποίες πιθανόν να τα συνοδεύουν και στην ενήλικη ζωή τους (Livingstone & Smith, 2014). Γενικά, οι ΣΚΤ και οι εφαρμογές αυτών

διευκολύνουν την αλληλεπίδραση με άλλα άτομα αλλά θέτουν και σε κίνδυνο τις ανθρώπινες σχέσεις. Οι Gowthami & Kumar (2016) υποστηρίζουν ότι η χρήση smartphone έχει επηρεάσει αρνητικά τη κοινωνία και οι χρήστες αυτών θα πρέπει να εκπαιδευτούν ώστε να τα χρησιμοποιούν έξυπνα. Επιπλέον, η αυξημένη έκθεση στις ΣΚΤ σύμφωνα με τους He et al. (2010) ευθύνεται για τα υψηλά ποσοστά παχυσαρκίας των παιδιών του δημοτικού. Σε πολλές περιπτώσεις παιδιά με περιττά κιλά στο σχολείο δέχονται προσβλητικά σχόλια με αποτέλεσμα να απομονώνονται (He et al., 2010). Οι Downey et al. (2007) επισημαίνουν πως έχει αλλάξει το παιχνίδι των παιδιών εφόσον περνούν αρκετό χρόνο μπροστά από μια οθόνη και κατ' επέκταση έχει διαφοροποιηθεί και ο τρόπος με τον οποίο αυτά αναπτύσσονται κοινωνικά παίζοντας. Γεγονότα, τα οποία ανησυχούν τους γονείς οι οποίοι πρέπει να ενημερωθούν, να ελέγξουν και να προστατέψουν τα παιδιά τους, ώστε να χρησιμοποιούν ορθά τις νέες τεχνολογίες και τις υπηρεσίες αυτών (Ferguson, 2015). Εν συντομία, οι νέες τεχνολογίες έχουν ενσωματωθεί στη ζωή μικρών και μεγάλων και επηρεάζουν θετικά και αρνητικά τη καθημερινότητα όλων. Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα είδη νέων τεχνολογιών τα οποία χρησιμοποιούνται συχνότερα καθώς και οι θετικές, αρνητικές επιρροές αυτών στα παιδιά βάσει παλαιότερων ερευνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Ορισμός

Η τεχνολογία εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς και ο σκοπός της είναι να καλύψει ανθρώπινες ανάγκες όπως· η βελτίωση της υγείας, επίλυση πολύπλοκων προβλημάτων, απόκτηση νέων γνώσεων και αύξηση οικονομικών απολαβών (Coccia, 2019). Ο Coccia (2019) αναφέρει την ανάπτυξη της τεχνολογίας ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης εξέλιξης. Οι νέες τεχνολογίες ορίζονται ως Σύγχρονη ή Ψηφιακή Τεχνολογία ή Τεχνολογία Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) (wikipedia, 2021).

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη κινητή υπολογιστική τεχνολογία και τις επιπτώσεις της στην ανάπτυξη των παιδιών 6 έως 12 ετών συλλέγοντας τις απόψεις και πρακτικές των γονέων. Η κινητή υπολογιστική τεχνολογία περιλαμβάνει· τα smartphone, κονσόλες βιντεοπαιχνιδιών, tablet, φορητούς υπολογιστές, smart TV, smart watches. Επεξηγηματικά, όλες οι ΣΚΤ παρέχουν άμεση πρόσβαση στο διαδίκτυο το οποίο έχει επηρεάσει την καθημερινότητα των ατόμων (Livingstone & Smith, 2014). Τα smartphone είναι μια κινητή υπολογιστική συσκευή μέσω της οποίας παρέχεται σύνδεση στο διαδίκτυο και χρησιμοποιείται με στόχο την εκπαίδευση, ψυχαγωγία, επικοινωνία, πλοήγηση, αναπαραγωγή και λήψη βίντεο, φωτογραφιών. Τα tablet, διαθέτουν οθόνη αφής, κάμερα και είναι μεγαλύτερα σε μέγεθος από τα smartphone, συνδέονται στο διαδίκτυο, έχουν τη δυνατότητα αποθήκευσης δεδομένων, χρησιμοποιούνται κυρίως με στόχο την αναζήτηση πληροφοριών, ψυχαγωγία, εκπαίδευση. Τα smart watches έχουν παρόμοιες λειτουργίες με τα smartphone, αλλά τα δεύτερα έχουν τη δυνατότητα να φοριούνται το χέρι και να συγκεντρώνουν πληροφορίες σχετικά με τη κινητικότητα του ατόμου. Η smart TV συνδέεται στο διαδίκτυο με σκοπό την αναπαραγωγή live streaming, ταινιών, μουσικής και το διαδικτυακό παιχνίδι.

Επιπρόσθετα, μέσω όλων των κινητών υπολογιστικών συσκευών μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι διαδικτυακές υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα διαδικτυακά παιχνίδια, η πλοήγηση, η αναζήτηση σε ιστοσελίδες με στόχο την ενημέρωση και τη συλλογή πληροφοριών είναι οι δημοφιλέστερες

υπηρεσίες. Το διαδίκτυο προσφέρει ένα πλήθος υπηρεσιών με στόχο την εκπαίδευση, εργασία, ψυχαγωγία. Εν συντομία, κάποιες γνωστές υπηρεσίες είναι η τηλεδιάσκεψη, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ο παγκόσμιος ιστός, ο διαμοιρασμός πολυμέσων, τα διαδικτυακά παιχνίδια, η κοινωνική δικτύωση και τα wikis. Αρχικά, η τηλεδιάσκεψη παρέχει ταυτόχρονα επικοινωνία ήχου και εικόνας με πολύ χαμηλό κόστος (Παρασκευάς κ. συν., 2015). Έπειτα, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατέχει αρκετά χρόνια την κύρια επιλογή επικοινωνίας στον εργασιακό χώρο (Παρασκευάς κ. συν., 2015). Εν συνεχεία, ο παγκόσμιος ιστός περιλαμβάνει το σύνολο των ιστοσελίδων οι οποίες έχουν μια μοναδική διεύθυνση διαδικτύου IP, περιέχουν έγγραφα web με τη μορφή κειμένου, εικόνας, βίντεο και ήχου δημιουργώντας έναν ιστότοπο (Παρασκευάς κ. συν., 2015). Τα διαδικτυακά παιχνίδια στα οποία δείχνουν μεγάλη προτίμηση τα παιδιά και έχουν τη δυνατότητα να τα διασκεδάζουν είτε ατομικά, είτε ομαδικά (Παρασκευάς κ. συν., 2015). Στη συνέχεια, ο διαμερισμός πολυμέσων παρέχει τη δυνατότητα ανάρτησης και προβολής υλικού όπως βίντεο στο YouTube και φωτογραφίες μέσω instagram συνδέοντας μεγάλο πλήθος ατόμων (Παρασκευάς κ. συν., 2015). Οι δημοφιλέστερες εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης είναι το facebook, twitter, viber, snapchat, messenger, instagram, tik-tok και μέσω αυτών τα άτομα μπορούν να συνομιλούν και να σχολιάζουν αναρτήσεις των διαδικτυακών τους φίλων (Παρασκευάς κ. συν., 2015). Τέλος, τα wikis ορίζονται ως δωρεάν βιβλιοθήκη, με το Wikipedia να κατέχει την πρώτη θέση αναζήτησης πληροφοριών (και συν., 2015). Εν ολίγοις, η γρήγορη ανάπτυξη της τεχνολογίας, η εύκολη πρόσβαση και η ελκυστικότητα της δικαιολογεί την αυξημένη χρήση των παιδιών (Livingstone & Smith, 2014).

Νέες τεχνολογίες στη μέση παιδική ηλικία

Η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει διαφοροποιήσει τις ανάγκες και την καθημερινότητα των ατόμων και η εποχή την οποία διανύουμε χαρακτηρίζεται από πληθώρα επιλογών τεχνολογικών μέσων, όπως smartphone, tablet και laptop. Ενήλικες και παιδιά χρησιμοποιούν την τεχνολογία με μεγάλη ευκολία πολλές ώρες μέσα στην ημέρα. Συγκεκριμένα, τα παιδιά έχουν διαφοροποιήσει το παιχνίδι του ελεύθερου χρόνου χρησιμοποιώντας συσκευές νέων τεχνολογικών και δραστηριότητες οι οποίες σχετίζονται με αυτές (Downey et al., 2007). Ενδεικτικά, τα παιδιά θεωρούν τις

κονσόλες βιντεοπαιχνιδιών, τους φορητούς υπολογιστές και τις τηλεοράσεις ως κύριες ψυχαγωγικές δραστηριότητες (Downey et al., 2007).

Στην Ελλάδα τα περισσότερα παιδιά αρχίζουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στη μέση παιδική ηλικία (Τριπολίτου, 2016). Αναλυτικά, το 85% των ελληνικών νοικοκυριών έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω smartphones, το 54% φορητούς υπολογιστές, το 45% επιτραπέζιους υπολογιστές, το 32% tablet και 3,2% χρησιμοποιεί άλλες συσκευές (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2018). Το 59% το παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας χρησιμοποιεί τα κοινωνικά δίκτυα όπως το facebook, instagram, tik tok, twitter, viber, snapchat, το 96% το youtube και το 67% παίζει διαδικτυακά παιχνίδια (Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Ενδιαφέρον, παρουσιάζει το ποσοστό 35% των παιδιών ηλικίας 3 έως 5 ετών τα οποία χρησιμοποιούν τη δική τους συσκευή σύνδεσης στο διαδίκτυο (Radesky et al., 2020). Συγκεκριμένα, στην πρώτη παιδική ηλικία τα παιδιά χρησιμοποιούσαν το διαδίκτυο σχεδόν δύο ώρες ανά ημέρα, δείχνοντας προτίμηση σε εφαρμογές όπως το YouTube, YouTube kids, σε διάφορες υπηρεσίες βίντεο, στην αναζήτηση πληροφοριών και στη περιήγηση γενικότερα (Radesky et al., 2020). Η εδραίωση των νέων τεχνολογιών σε πολλούς τομείς της καθημερινότητας των παιδιών προκαλεί ανησυχία στους γονείς σχετικά με τα αποτελέσματα χρήσης τους (Johnson & Hertlein, 2019).

Αποτελέσματα χρήσης

Στην εποχή την οποία διανύουμε τα παιδιά έχουν εύκολη πρόσβαση στις ΣΚΤ και κατ' επέκταση στο διαδίκτυο. Σύμφωνα, με έρευνα της Τριπολίτου (2016) τα παιδιά στην Ελλάδα αρχίζουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στη μέση παιδική ηλικία.

Οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν πληθώρα πληροφοριών ενώ ταυτόχρονα κρύβουν απειλές και κινδύνους, ειδικά όταν τις χρησιμοποιούν παιδιά (Downey et al., 2007· Yilmaz et al., 2017). Ο Ferguson (2015) ερευνώντας τις πιθανές βλάβες της χρήσης βιντεοπαιχνιδιών υπογραμμίζει ότι το 61,5% των γιατρών ανησυχούν σχετικά με τον εθισμό σε αυτά. Ενδεικτικά, τα αγόρια σε έρευνες οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί σημείωσαν υψηλά ποσοστά εθισμού στα βιντεοπαιχνίδια και δήλωσαν πως είναι η αγαπημένη τους δραστηριότητα (Fischer – Grote 2019· Walker

et al., 2016· Yilmaz et al., 2017). Τα εθισμένα παιδιά στα διαδικτυακά παιχνίδια προτιμούν την επικοινωνία μέσω διαδικτύου παρά πρόσωπο με πρόσωπο (González - Bueso et al., 2018). Επιπλέον, η δημιουργία επικοινωνιακών σχέσεων μέσω του διαδικτύου με άγνωστα άτομα έχοντας κάποια κοινά ενδιαφέροντα ενισχύει τον αποκλεισμό τους από την πραγματική αλληλεπίδραση (González - Bueso et al., 2018). Επεξηγηματικά, η εξάρτηση στις νέες τεχνολογίες προκαλεί αισθήματα αναστολής, άγχους και φόβου τα οποία αποτρέπουν τα παιδιά στη δημιουργία διαζώσης κοινωνικών σχέσεων (González - Bueso et al., 2018). Επίσης, τα βιντεοπαιχνίδια ποικίλουν ανάλογα με το περιεχόμενο τους και τα πιο δημοφιλή στη μέση παιδική ηλικία φαίνεται να είναι εκείνα τα οποία περιέχουν βία, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις να υιοθετούν και τα παιδιά αντίστοιχες συμπεριφορές (Walker et al., 2016). Ο Willet (2017) αναφέρει ότι η υπερβολική χρήση βιντεοπαιχνιδιών οδηγεί στην επιθετική και εθιστική συμπεριφορά των παιδιών.

Από την άλλη, οι Van Schie & Wiegman (2006) υπογράμμισαν τις θετικές επιρροές των βιντεοπαιχνιδιών στα παιδιά. Τα παιδιά τα οποία παίζουν πολλές ώρες βιντεοπαιχνίδια φαίνεται να σημειώνουν υψηλό IQ και να έχουν καλές επιδόσεις στο σχολείο παρουσιάζοντας έφεση σε αριθμητικές και γλωσσικές ικανότητες (Van Schie & Wiegman, 2006). Επεξηγηματικά, μέσω των βιντεοπαιχνιδιών, τα παιδιά βάζουν τον εαυτό τους σε μια φανταστική κατάσταση και προσπαθούν να επεξεργαστούν και να επιλύσουν προβλήματα, χρησιμοποιώντας στρατηγικές (Downey et al., 2007). Η διαδικασία αυτή κρατάει το μυαλό των παιδιών σε εγρήγορση ώστε να μπορούν να αντιδράσουν άμεσα σε ότι προκύπτει. Επιπλέον, τα διαδικτυακά παιχνίδια δίνουν τη δυνατότητα στους παίκτες να συνομιλούν μεταξύ τους, να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν απόψεις (Van Schie & Wiegman, 2006). Η μορφή επικοινωνίας η οποία δημιουργείται μέσω των διαδικτυακών παιχνιδιών, σύμφωνα με τους Van Schie και Wiegman (2006) συνέβαλε ώστε οι παίκτες να χαρακτηριστούν από τους συμμαθητές τους ως κοινωνικοί και φιλικοί.

Παράλληλά, τα κοινωνικά δίκτυα συμπεριλαμβάνονται στις προτιμήσεις των παιδιών καθώς στην Ελλάδα, σε ποσοστό 70% δημιουργούν δικό τους προφίλ πριν μεταβούν στην εφηβεία (Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2019). Το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (2020) με τη σειρά του επισημαίνει ότι τα

κοινωνικά δίκτυα οδηγούν στον εθισμό. Συγκεκριμένα, τα κορίτσια χρησιμοποιούν περισσότερο τα κοινωνικά δίκτυα μέσω smartphone από τα αγόρια με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν εθιστικές συμπεριφορές, περιστατικά αυτοτραυματισμού και αυτοκτονίας (Abi-Jaoude, et al., 2020· Haidt & Allen, 2020· Fischer – Grote, 2019). Οι Panova & Carbonell (2018) αναφέρουν ότι τα εθισμένα παιδιά στα smartphone αποφεύγουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Ομοίως η Elinder (2019) τονίζει το αντίκτυπο του εθισμού των smartphone στην κοινωνική ζωή. Επιπρόσθετα, η μακροχρόνια υπερβολική χρήση smartphones παρουσιάζει διαταραχές στην ψυχική υγεία (Abi-Jaoude, et al., 2020· González - Bueso et al., 2018). Επομένως, ο εθισμός στις νέες τεχνολογίες οδηγεί τα παιδιά στην κοινωνική απομόνωση (González - Bueso et al., 2018). Αδιαμφισβήτητα, οι γονείς με τη σειρά τους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην πρόληψη του εθισμού στις νέες τεχνολογίες παρέχοντας ασφάλεια και υποστήριξη στα παιδιά (Ihm, 2018). Με λίγα λόγια η διερεύνηση της στάσης των γονέων θα επιφέρει στοιχεία σχετικά με τον εθισμό στις νέες τεχνολογίες.

Πέρα από αυτά, μέσω των κινητών, φορητών υπολογιστών και tablet παρέχεται πρόσβαση στο διαδίκτυο και κατ' επέκταση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα οποία χρησιμοποιούν παιδιά στη μέση παιδική ηλικία ώστε να επικοινωνήσουν (Martin et al., 2018). Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν την ευκαιρία στα παιδιά να επικοινωνούν με τους συνομηλίκους, να ανταλλάσσουν γνώσεις και απόψεις συζητώντας θέματα του σχολείου και τα κοινά τους ενδιαφέροντα (Martin et al., 2018). Περιληπτικά, τα παιδιά τα οποία χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα έχουν την ικανότητα να εκφράζονται και να αλληλεπιδρούν πιο άνετα με το κοινωνικό τους περίγυρο (Ihm, 2018). Οι Fischer – Grote et al. (2019) σημείωσαν πως τα κορίτσια ξοδεύουν πολύ χρόνο ανταλλάσσοντας μηνύματα ενώ τα αγόρια παίζουν βιντεοπαιχνίδια, κάνουν αναρτήσεις και αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο. Επίσης, αρκετοί γονείς τη διάρκεια της καραντίνας αξιολόγησαν θετικά τη χρήση νέων τεχνολογιών ως μέσω επικοινωνίας (Tarigan & Stevani, 2020). Εν ολίγοις, τα παιδιά χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες διασκεδάζουν, αντλούν πληροφορίες και ταυτόχρονα καλλιεργούν τις κοινωνικές τους δεξιότητες (Downey et al., 2007).

Οι Lee & Yoon (2017) ανέφεραν ότι ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών έχουν περιορίσει, αντικαταστήσει τις εξωτερικές ομαδικές και ατομικές δραστηριότητες με τις νέες τεχνολογίες. Αναλυτικά, η επιλογή καθιστικών δραστηριοτήτων όπως η χρήση συσκευών νέας τεχνολογίας ευθύνεται για τα υψηλά ποσοστά παιδικής παχυσαρκίας (Craig & Baucum, 2007· He et al., 2010). Η Elinder (2020) τονίζει ως αίτιο της παχυσαρκίας τα κοινωνικά δίκτυα και την τηλεόραση. Συγκεκριμένα, ο χρόνος τον οποίο περνάνε τα παιδιά μπροστά σε μία οθόνη προκαλεί σοβαρότερα προβλήματα υγείας συγκριτικά με το συνολικό καθιστικό χρόνο (Carson et al., 2016). Ανησυχία προκαλεί το γεγονός, ότι η παχυσαρκία στη μέση παιδική ηλικία τις περισσότερες φορές συνεχίζεται και στην εφηβεία προκαλώντας χρόνιες παθήσεις (Craig & Baucum, 2007· Lee & Yoon, 2017). Με λίγα λόγια, η παχυσαρκία μπορεί να προκαλέσει παθήσεις όπως: καρδιαγγειακές, ενδοκρινολογικές, νευρολογικές, πνευμονικές, γαστρεντερικές, μυοσκελετικές, νεφρικές και δερματολογικές (Lee & Yoon, 2017). Στη μέση παιδική ηλικία, τα υπέρβαρα και παχύσαρκα παιδιά παρουσιάζουν συχνότερα καρδιολογικές παθήσεις και διαβήτη τύπου δύο (Lee & Yoon, 2017). Επιπρόσθετα, τα υπέρβαρα και παχύσαρκα παιδιά εξαιτίας της συμπεριφοράς των συνομήλικων τους απέναντι τους σε σχέση με το βάρος τους, παρουσιάζουν ψυχολογικά προβλήματα (Lee & Yoon, 2017). Τα παιδιά χάνουν την αυτοεκτίμηση τους, αισθάνονται άγχος, κατάθλιψη, κοινωνική απομόνωση και παρουσιάζουν διατροφικές διαταραχές (Lee & Yoon, 2017).

Συνοπτικά, τα smartphone, tablet, smart TV, smart watches, tablet και laptop αποτελούν τις ΣΚΤ στις οποίες έχουν πρόσβαση όλα τα παιδιά έστω και σε μια. Φυσικά, όλες αυτές οι συσκευές συνδέονται με το διαδίκτυο και διαθέτουν εφαρμογές παιχνιδιών, επικοινωνίας και διασκέδασης. Στο παρόν κεφάλαιο συγκεντρώθηκαν παλαιότερες έρευνες οι οποίες υπογραμμίζουν τις αρνητικές και θετικές επιρροές στην ανάπτυξη των παιδιών. Ο εθισμός στις ΣΚΤ είναι η κύρια ανησυχία των ερευνητών (Fisher – Grote 2019), ακολουθεί η απουσία της πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίας (González - Bueso et al., 2018), καθώς και η επαφή με άγνωστα άτομα (González - Bueso et al., 2018). Επιπλέον, η υιοθέτηση βίαιων συμπεριφορών εξαιτίας των περιεχομένων όπου παρακολουθούν (Walker et al., 2016) και η προτίμηση δραστηριοτήτων χωρίς κίνηση οι οποίες οδηγούν στη παχυσαρκία (Lee &

Yoon, 2017) αποτελούν τις κύριες αρνητικές επιρροές των ΣΚΤ. Από την άλλη, παραπάνω έχουν συλλεχθεί και μελέτες οι οποίες συμπεραίνουν ότι η χρήση ΣΚΤ δίνουν τη δυνατότητα επικοινωνίας με συνομηλίκους (Martin et al., 2018) και ενισχύουν τις επιδόσεις των παιδιών στο σχολείο (Van Schie & Wiegman, 2006). Εν κατακλείδι, όλες οι θετικές και αρνητικές επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών μπορούν να ενισχυθούν και να μειωθούν αντίστοιχα με τη σωστή καθοδήγηση των γονέων προς τα παιδιά (Aftostomes-Tobio, 2016). Στη συνέχεια αναλύεται η συμβολή των γονέων στη χρήση ΣΚΤ των παιδιών δημοτικού.

Νέες τεχνολογίες και γονείς

Η σχέση των παιδιών με τους γονείς διαφοροποιείται στη μέση παιδική ηλικία και τα πρώτα προτιμούν συζητούν με τους συνομηλίκους θέματα τα οποία τους απασχολούν. Τα αποτελέσματα του Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (2020), καταγράφουν ότι το 19% των παιδιών του δημοτικού δεν συζητούν με τους γονείς τους προβληματισμούς σχετικά με το διαδίκτυο. Εν τω μεταξύ, σε περίπτωση όπου προκύψει κάποιο άβολο περιστατικό κατά τη διάρκεια ενασχόλησης με φορητές συσκευές το 30% των παιδιών 6 έως 12 ετών δεν ζητούν την βοήθεια των γονέων τους (Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Σε μεγαλύτερο ποσοστό το 48% των παιδιών δεν γνωρίζουν τον τρόπο να προστατευτούν όταν κάποιο άτομο ή πληροφορία τους προκαλέσει αναστάτωση (Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Ενδεικτικά, τα παιδιά αναφέρουν πως οι γονείς τους δεν έχουν σχετικές γνώσεις σχετικά με το διαδίκτυο, ανησυχούν πως υπάρχει πιθανότητα να τους απαγορεύσουν τη χρήση διαδικτύου και δεν τους θεωρούν κατάλληλους ώστε να επιλύσουν το πρόβλημα (Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Εν κατακλείδι, μέσω των δεδομένων του Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (2020) παρατηρείται η απουσία της συνεργασία γονέων και παιδιών στην Ελλάδα. Συνεπώς, η αναζήτηση απόψεων και στάσεων γονέων απέναντι σε παιδιά 6 έως 12 ετών τα οποία χρησιμοποιούν tablet, smartphone, laptop, κονσόλες βιντεοπαιχνιδιών και τις υπηρεσίες αυτών θα επιφέρει στοιχεία.

Σε έρευνα των Johnson & Hertlein (2019) οι γονείς, υπογράμμισαν την ανησυχία τους για την ψηφιακή εποχή την οποία διανύουμε και το αντίκτυπο της

στην κοινωνία. Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τις νέες τεχνολογίες σε μικρή ηλικία και αρχίζουν να τις χρησιμοποιούν εξίσου νωρίς. Αναλυτικά, η χρήση νέων τεχνολογιών εμπεριέχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη των παιδιών τις οποίες τα ίδια δυσκολεύονται να διαχωρίσουν. Οι καταλληλότεροι στην καθοδήγηση των παιδιών σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών είναι οι γονείς (Aftostomes-Tobio, 2016). Στην Ελλάδα κατά τη μέση παιδική ηλικία αρχίζει η επαφή με το διαδίκτυο μέσω νέων τεχνολογιών (Τσάια, 2015). Ανησυχία παρουσιάζει ότι το 18% παιδιών δημοτικού έχουν δεχθεί διαδικτυακή παρενόχληση από άγνωστο ενώ το 3% έχουν εκφοβιστεί ότι θα δημοσιοποιηθούν φωτογραφίες τους ή βίντεο, το ποσοστό ανεβαίνει στο γυμνάσιο σε 33% και 5% αντίστοιχα (Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Εν συνεχεία, τα παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών παίζουν διαδικτυακά παιχνίδια σε ποσοστό 67%, το 29% αυτών παίζουν με άγνωστα άτομα και το 29% συνομιλούν με αυτούς (Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Επίσης, 1 στα 10 παιδιά δημοτικού δηλώνει εθισμένο στα διαδικτυακά παιχνίδια και το 11% κοιμάται αργά το βράδυ εξαιτίας της ενασχόλησης τους με αυτά (Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Ενθαρρυντικό είναι ότι τα περισσότερα παιδιά προτιμούν να διασκεδάζουν παίζοντας έξω με τους φίλους τους (Τριπολίτου, 2016). Σύμφωνα με τους Bleakley et al. (2016) η μόνη ασφαλής μορφή περιήγησης είναι σε συνθήκες γονικής επιτήρησης.

Οι γονείς στην προσπάθεια τους να ελέγξουν τα παιδιά σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών χρησιμοποιούν ορισμένες ειδικές μεθόδους (Tang et al., 2018). Αρχικά, οι περισσότεροι γονείς οριοθετούν τον χρόνο επαφής με τα μέσα τεχνολογίας (Bleakley et al., 2016· Downey et al., 2007· He, et al., 2010). Ο χρονικός περιορισμός επαφής με οθόνη σημειώνεται ως ο αποτελεσματικότερος κανόνας (Tang et al., 2018). Βέβαια, κατά τη διάρκεια της πανδημίας οι γονείς ανέφεραν πως δυσκολεύτηκαν να επιβάλουν χρονικά όρια στα παιδιά τους αναφορικά με τη χρήση οθόνης (Tarigan & Stevani, 2020). Παράλληλα, οι γονείς θέλοντας να προστατέψουν τα παιδιά τους παρακολουθούσαν τις ιστοσελίδες τις οποίες επισκέπτονταν και ενημερώνονταν σχετικά με την ασφάλεια και τους κινδύνους αυτών (Bleakley et al., 2016· Ferguson, 2015). Οι Bleakley et al. (2016) σημείωσαν ως γονική παρέμβαση και τον αποκλεισμό πρόσβασης σε ορισμένους ιστότοπους τους οποίους θεωρούσαν

αναξιόπιστους και ηλικιακά ακατάλληλους. Επιπρόσθετα, συχνοί κανόνες και προϋποθέσεις ώστε να χρησιμοποιήσουν νέες τεχνολογίες ήταν η ολοκλήρωση των σχολικών εργασιών και του γεύματος τους (Aftostomes-Tobio, 2016· Downey et al., 2007). Ένας ακόμη περιορισμός των περισσότερων γονέων ήταν η απαγόρευση νέων τεχνολογιών στο δωμάτιο των παιδιών με στόχο να ελέγχονται ευκολότερα (Aftostomes-Tobio, 2016· Downey et al., 2007). Σε ορισμένες περιπτώσεις οι γονείς οι οποίοι δεν ανησυχούσαν και δεν οριοθετούσαν τη διάρκεια και το περιεχόμενο χρήσης τεχνολογίας, τα παιδιά τους περνούσαν περισσότερες ώρες σε μπροστά σε μια οθόνη (Aftostomes-Tobio, 2016· He, et al., 2010). Σε πρόσφατη έρευνα του Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (2019) κατέληξε ότι οι γονείς σε ποσοστό 43% δεν οριοθετούσαν τη χρήση του διαδικτύου, πληροφορία η οποία χρήζει περαιτέρω διερεύνηση. Γενικά, η χρήση νέων τεχνολογιών απαιτεί την καθοδήγηση των γονέων ώστε να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην ορθή χρήση τεχνολογικών μέσων (Downey et al., 2007· He, et al., 2010).

Η παρακολούθηση της χρήσης νέων τεχνολογιών των παιδιών και η παρέμβαση των γονέων προϋποθέτει την απαραίτητη γνώση, ενημέρωση των δεύτερων. Επεξηγηματικά, τα παιδιά τα οποία χρησιμοποιούσαν λιγότερο τα τεχνολογικά μέσα, οι γονείς τους γνώριζαν τους κινδύνους, έθεταν όρια και έλεγχαν τις δραστηριότητες τους (He, et al., 2010). Από την άλλη, οι γονείς οι οποίοι δεν χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο αντιμετώπιζαν δυσκολίες στην καθοδήγηση των παιδιών τους (Bleakley et al., 2016). Στην Ελλάδα οι γονείς χρησιμοποιούν το διαδίκτυο καθημερινά σε ποσοστό 59% οι γυναίκες και 50% οι άνδρες, δεδομένα τα οποία έχουν αντίκτυπο στις συνήθειες των παιδιών (Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Παρ όλα αυτά το 16% των γονέων δεν γνωρίζει αν το παιδί τους προστατεύει τα προσωπικά του δεδομένα στο διαδίκτυο και το 7% δεν ξέρει αν έχει δεχθεί εκφοβισμό (Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Άλλες έρευνες αποσαφηνίσαν ότι οι γονείς γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους χρήσης νέων τεχνολογιών (He, et al., 2010· Willet 2017) και υπογράμμισαν την ανησυχία τους σχετικά με τον πιθανό εκφοβισμό και τη σεξουαλική παρενόχληση (Willet 2017).

Όλες οι ηλικιακές ομάδες στην εποχή την οποία διανύουμε χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες με σκοπό να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους αλλά οι γονείς

ανησυχούν πως αυτές θα επηρεάσουν τα παιδιά σε πολλά επίπεδα. Σε πρώτη φάση, οι γονείς προβληματίζονταν μήπως η χρήση νέων τεχνολογιών επηρεάσει τι κοινωνικές επαφές των παιδιών, δείχνοντας προτίμηση στην ενασχόληση τους με αυτές παρά στην επαφή με τους φίλους και τη σωματική άσκηση (Downey et al., 2007). Επιπλέον, η προτίμηση των παιδιών στα κοινωνικά δίκτυα, το youtube και τα διαδικτυακά παιχνίδια (Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020) προκαλεί ανησυχία στους γονείς εξαιτίας της εθιστικής τους μορφής (Downey et al., 2007). Οι γονείς από την πλευρά τους φαίνεται να αγοράζουν συσκευές τεχνολογίας στα παιδιά τους ώστε να αισθάνονται αποδεκτά από τους συνομηλίκους τους (Downey et al., 2007). Επεξηγηματικά, όταν κάποιο παιδί δεν έχει αποκτήσει το τελευταίο μοντέλο τεχνολογίας οι υπόλοιποι συνομήλικοι δεν τον θεωρούν δημοφιλή (Downey et al., 2007). Ο Willet (2017) αναφέρει, ότι οι γονείς αγοράζουν ΣΚΤ με σκοπό την αναβάθμιση, διατήρηση του κοινωνικού επιπέδου της οικογενείας τους και τονίζει ότι τα βιντεοπαιχνίδια είναι κομμάτι της καθημερινότητας τους. Επιπρόσθετα, πολλοί γονείς υποστήριζαν ότι δεν ήθελαν να μοιράζονται το δικό τους smartphone με τα παιδιά τους ηλικίας 5 έως 11 ετών και τους αγόρασαν δική τους συσκευή, καθιστώντας δυσκολότερη την παρακολούθηση αυτών (Willet, 2017). Συμπληρωματικά, κάποιοι γονείς επωφελήθηκαν, επιτρέποντας τη χρήση νέων τεχνολογιών ως δωρεάν παιδοφύλαξη (He, et al., 2010).

Οι γονείς διακρίνουν και θετικές αλληλεπιδράσεις των νέων τεχνολογιών στα παιδιά τους, εστιάζοντας στην κοινωνικοποίηση και στη μάθηση. Συγκεκριμένα, μέσω της χρήσης των νέων τεχνολογιών τα παιδιά βελτιώνουν δεξιότητες και εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους (Downey et al., 2007· He, et al., 2010· Canadian Paediatric Society, 2017). Σε έρευνα του Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (2020) οι γυναίκες σε ποσοστό 58% θεωρούν ότι τα κοινωνικά δίκτυα είναι ένα μέσο ανάπτυξης και βελτιστοποίησης δεξιοτήτων των παιδιών. Η κοινωνική και γνωστική εξέλιξη των παιδιών μέσω των νέων τεχνολογιών μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη κατάλληλη συμβουλευτική και καθοδήγηση των γονέων τους και να επιφέρει θετικές εμπειρίες (Bleakley et al., 2016). Επιπρόσθετα, οι Johnson & Hertlein (2019) υπογράμμισαν ότι η έκθεση των γονέων στα smartphones επηρεάζουν το χρόνο και το τρόπο χρήσης των παιδιών. Επομένως, οι απόψεις και οι πρακτικές των γονέων

παιδιών δημοτικού όσον αφορά τη χρήση νέων τεχνολογιών όπως: tablet, smartphone, κονσόλες βιντεοπαιχνιδιών, smart TV και laptop, είναι μια έρευνα η οποία θα επιφέρει χρήσιμες πληροφορίες.

Νέες τεχνολογίες και πανδημία

Η περίοδος της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού και η παραμονή στο σπίτι οδήγησε στην αύξηση χρήσης τεχνολογικών μέσων λόγω εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών αναγκών (Garfin, 2020). Συγκεκριμένα, το 29% των παιδιών την διάρκεια της πανδημίας χρησιμοποίησε τις νέες τεχνολογίες πάνω από 5 ώρες τη μέρα είτε να επικοινωνήσει, είτε να ψυχαγωγηθεί και να εκπαιδευτεί γεγονός το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε εθιστικές συμπεριφορές (Duan et al., 2020). Επεξηγηματικά, οι πολλές ώρες μπροστά σε μια οθόνη, ειδικά όταν πρόκειται για παιδιά 6 έως 12 ετών προκαλούν καθυστέρηση στην αναπτυξιακή και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη αυτών (Tang et al., 2018). Οι Yilmaz et al. (2020) σε έρευνα τους διευκρίνισαν ότι η εκπαίδευση μέσω κινητής τεχνολογίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας συνέβαλε σε αντικοινωνικές συμπεριφορές, κινητική αδράνεια και απόκτηση αρνητικής εικόνας των παιδιών για τον εαυτό τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό παιδιών τη διάρκεια της πανδημίας εθίστηκε στο διαδίκτυο και σημειώθηκαν συμπτώματα κατάθλιψης και άγχους (Duan et al., 2020). Εν μέσω της πανδημίας το 58% των γονέων εξέφρασαν την ανησυχία τους σχετικά με τη σωματική και ψυχική υγεία των παιδιών τα οποία χρησιμοποιούν κοινωνικά δίκτυα (Tarigan & Stevani, 2020). Επιπρόσθετα, οι γονείς εξαιτίας της πολύωρης χρήσης των ΣΚΤ εξέφρασαν την ανησυχία τους αναφορικά με τα επιβλαβή αποτελέσματα αυτής όπως: προβλήματα όρασης, εθισμού και ψυχικών διαταραχών (Duan et al., 2020). Τη περίοδο της παραμονής στο σπίτι εξαιτίας του COVID-19 το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (2020) κατέγραψε δεκαεννέα χιλιάδες κλήσεις προς το δίκτυο γραμμών βοήθειας του INSAFE. Αναλυτικά, το 14% των τηλεφωνικών κλήσεων στο INSAFE προήλθε από παιδιά 5 έως 11 ετών καταγγέλλοντας περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού (Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Συμπερασματικά, όταν οι νέες τεχνολογίες είναι συνδεδεμένες με το διαδίκτυο τα παιδιά βρίσκονται εκτεθειμένα στο κυβερνοκόσμο με αποτέλεσμα να έχουν περισσότερες πιθανότητες να έρθουν σε επαφή με αγνώστους, να δεχτούν

μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου και να βιώσουν τον εκφοβισμό (Fischer – Grote
2019· Livingstone & Smith, 2014)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Έρευνες οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί συγκέντρωσαν στοιχεία σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών, εξετάζοντας παιδιά και γονείς. Στην πλειοψηφία των ερευνών η συλλογή δεδομένων προήλθε από εφήβους (Abi-Jaoude et al., 2020· Bleakley et al., 2016· González - Bueso et al., 2018· Koning, et al., 2018· Martin et al., 2018· Patriarca et al., 2009· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Ενώ, λιγότερες έρευνες μελετούν παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών (Downey et al, 2007· Ihm, 2018· Yilmaz et al., 2017· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2019). Εν συνεχεία, ένας μικρός αριθμός ερευνητών εστίασαν στη συλλογή πληροφοριών συμπεριλαμβάνοντας όλες τις ηλικιακές ομάδες (Aftostomes-Tobio, 2016· Ferguson, 2015). Μια μόνο μελέτη εξετάζει ταυτόχρονα παιδιά και εφήβους (Duan et al., 2020). Επιπρόσθετα, έχουν διεξαχθεί έρευνες οι οποίες εμπεριείχαν το ζευγάρι γονείς και παιδιά (He et al., 2010· Walker et al., 2016· Willet, 2017). Λίγες μελέτες εστίασαν αποκλειστικά στους γονείς ώστε να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με τη χρήση και τη συμβολή αυτών (Johnson & Hertlein, 2019· Radesky et al., 2020· Tarigan & Stevani, 2020). Οι Johnson & Hertlein (2019) επικεντρώθηκαν στις παρεμβάσεις των γονέων αποκλειστικά με τη χρήση smartphone. Ενώ, οι Radesky et al. (2020) μελέτησαν μέσω των γονέων τη συμπεριφορά παιδιών ηλικίας 3 έως 5 ετών τα οποία χρησιμοποιούν τη δική τους τεχνολογική συσκευή (Radesky et al., 2020). Από την άλλη, οι Tarigan, Stevani, (2020) εστίασαν στους γονείς αναζητώντας τις απόψεις των γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας σχετικά με την εκπαίδευση μέσω της τεχνολογίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Οι ερευνητές εστιάζοντας σε παιδιά όλων των ηλικιών προσπάθησαν να καταγράψουν αν και πόσο είναι εθισμένα με τα βιντεοπαιχνίδια αλλά και σχετικές πληροφορίες με αυτά (Ferguson, 2015· González - Bueso et al., 2018· Koning, et al., 2018· Patriarca et al., 2009· Walker et al., 2016· Willet, 2017· Yilmaz et al., 2017· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020), τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Abi-Jaoude et al., 2020· Ihm, 2018· Koning, et al., 2018· Martin et al., 2018· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020, 2019), το διαδίκτυο (Bleakley et al., 2016· Duan et al., 2020), τη τηλεόραση (Patriarca et al., 2009), τους υπολογιστές (Bleakley et al., 2016· Patriarca et al., 2009), τα smartphone (Abi-Jaoude et al., 2020· Ihm, 2018) και

γενικότερα με τα τεχνολογικά μέσα (Aftostomes-Tobio, 2016· Downey et al., 2007· Tang et al., 2018· Radesky et al., 2020). Διευκρινιστικά, το πλήθος των ερευνών εστίασε στα βιντεοπαιχνίδια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επομένως, στην παρούσα έρευνα διατυπώνονται οι προτιμήσεις των παιδιών στις νέες τεχνολογίες χωρίς να αποκλείονται κάποιες, και τα αποτελέσματα ποικίλουν σχετικά με τη στάση των γονέων.

Αναλυτικά, οι ερευνητές προσπάθησαν να συλλέξουν στοιχεία σχετικά με τη γονική παρέμβαση μέσω των παιδιών (Bleakley et al., 2016· Ihm, 2018· Koning, et al., 2018· Patriarca et al., 2009· Yilmaz et al., 2017· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Ελάχιστες έρευνες επιβεβαίωσαν ότι οι γονείς οριοθέτησαν τα παιδιά αναφορικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών και κατέστησαν το ρόλο των πρώτων αναπόσπαστο κομμάτι στην καθοδήγηση των δεύτερων (Bleakley et al., 2016· Downey et al., 2007· He, et al., 2010). Αντίθετα, το Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (2020), ο Aftostomes-Tobio (2016) και οι Martin, C. Wang, Petty, W. Wang & Wilkins (2018) επισήμαναν την ασυνέπεια των γονέων στη τήρηση των κανόνων σχετικά με τη χρήση των τεχνολογικών μέσων και υπογράμμισαν την αδυναμία της μέριμνας και παρακολούθησης. Επομένως, οι απόψεις γονέων και οι πρακτικές αποσαφηνίζουν τα δεδομένα και τις γνώσεις σχετικά με την θέσπιση κανόνων στη χρήση των τεχνολογικών μέσων.

Η διερεύνηση των απόψεων και πρακτικών των γονέων σε παιδιά του δημοτικού δεν έχει αποδοθεί σε παλαιότερες έρευνες. Ενδεικτικά, οι έρευνες οι οποίες εμπεριείχαν τους γονείς ως δείγμα αναζητούν τις παρεμβάσεις τους και αποδεικνύουν ότι δεν είναι πλήρως ενημερωμένοι για τις επιπτώσεις της υπερβολικής χρήσης οθόνης (He et al., 2010· Johnson & Hertlein, 2019). Οι He, Piche, Beynon & Harris (2010) εξέτασαν ζευγάρια μαθητή – γονέα και συγκέντρωσαν στοιχεία και στάσεις γενικά για τη χρήση οθόνης αναδεικνύοντας τους δεύτερους ως πρότυπο και τη θέσπιση ορίων απαραίτητη. Επίσης, σε άλλη μελέτη όπου οι γονείς εξετάστηκαν μαζί με τα παιδιά τους εστίασε μόνο στα βίαια βιντεοπαιχνίδια και πως οι πρώτοι καθοδηγούσαν τα δεύτερα (Walker et al., 2016). Η μελέτη η οποία προσπάθησε να συγκεντρώσει πληροφορίες, σχετικά με τη χρήση όλων των τεχνολογικών μέσων εστίασε στην πρώτη παιδική ηλικία, συλλέγοντας πληροφορίες σχετικές με τη

συμπεριφορά των παιδιών μελετώντας τους γονείς (Radesky et al., 2020). Οπότε, οι πρακτικές και οι απόψεις των γονέων σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών όπως smartphone, tablet, smart TV και υπηρεσίες αυτών όπως κοινωνικά δίκτυα, διαδικτυακά παιχνίδια, youtube, pinterest, tik tok της ηλικιακής ομάδας 6 έως 12 αποδίδει χρήσιμες πληροφορίες.

Οι He et al. (2010) τονίζουν την έλλειψη γνώσεων των γονέων ως προς τη χρήση τεχνολογίας και κατ' επέκταση την αδυναμία τους να καθοδηγούν τα παιδιά τους, ώστε να τις χρησιμοποιούν ορθά. Επεξηγηματικά, οι γονείς οι οποίοι δεν θεωρούσαν επιβλαβή τη χρήση οθόνης, τα παιδιά τους περνούσαν πολλές ώρες μπροστά σε αυτή (He et al., 2010· Radesky et al., 2020). Επιπλέον, οι Abi-Jaoud et al., (2020) εξετάζοντας τον εθισμό στα smartphone και κατ' επέκταση των κοινωνικών δικτύων παραθέτει αναγκαία την ενημέρωση των γονέων ώστε να έχουν τη δυνατότητα να στηρίζουν τα παιδιά τους. Ο Ferguson (2015) υπογράμμισε ότι οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με το περιεχόμενο των βιντεοπαιχνιδιών και να σέβονται τις ανάγκες των παιδιών τους. Παράλληλα, οι γονείς θα πρέπει να παρακολουθούν πιο ενεργά τις διαδικτυακές δραστηριότητες των παιδιών τους (Walker et al., 2016). Εκτός της ενημέρωσης σχετικά με τις επιβλαβείς συνέπειες των νέων τεχνολογιών και τη παρακολούθηση, οι γονείς θα πρέπει να έχουν συμβάλει στην υψηλή αυτοεκτίμηση και στον αυτοέλεγχο των παιδιών, χαρακτηριστικά τα οποία αποτρέπουν τις εθιστικές συμπεριφορές (Fischer – Grote, 2019). Η αυτοεκτίμηση και ο αυτοέλεγχος, όπως προαναφέρθηκε αναπτύσσονται με τη συμβολή των γονέων και είναι κριτήρια αποδοχής των συνομηλίκων και κατ' επέκταση των δημιουργία κοινωνικών σχέσεων (Lightfoot et al., 2014).

ΣΤΟΧΟΣ –ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Η πολύωρη χρήση και η έκθεση των παιδιών στο διαδίκτυο προκαλεί εθισμό, επιθετική και αντικοινωνική συμπεριφορά. Τα παιδιά προτιμούν την επικοινωνία μέσω κάποια οθόνης και αποφεύγουν την προσωπική επαφή (Panova & Carbonell, 2018). Η παρούσα έρευνα, εστιάζει στη μέση παιδική ηλικία όπου τα παιδιά επηρεάζονται κυρίως από τους συνομηλίκους τους όπου η παρακολούθηση και η έμμεση παρέμβαση των γονέων είναι απαραίτητη (Hall, 2008). Οι έρευνες οι οποίες

έχουν πραγματοποιηθεί εστίασαν κυρίως σε παιδιά τα οποία βρίσκονται στην εφηβεία (Abi-Jaoude et al., 2020· Bleakley et al., 2016· González - Bueso et al., 2018· Koning, et al., 2018· Martin et al., 2018· Patriarca et al., 2009· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Επίσης, αρκετές έρευνες μελετούν τα παιδιά και όχι τους γονείς (Abi-Jaoude et al., 2020· Aftostomes-Tobio, 2016· Bleakley et al., 2016· Downey et al, 2007· Duan et al., 2020· Ferguson, 2015· Ihm, 2018· González - Bueso et al., 2018· Koning, et al., 2018· Martin et al., 2018· Patriarca et al., 2009· Yilmaz et al., 2017· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2019). Επομένως, η διερεύνηση της σχέσης των παιδιών με τα τεχνολογικά μέσα από τη σκοπιά των γονέων προσφέρει ολοκληρωμένη εικόνα για τη χρήση τους. Τέλος, οι πρακτικές των γονέων φαίνεται να χρειάζονται περαιτέρω διερεύνηση, ώστε να δοθούν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την καθοδήγηση, τον περιορισμό και τη θέσπιση κανόνων χρήσης των τεχνολογικών μέσων.

Επιπρόσθετα, το πλήθος παλαιότερων ερευνών επικεντρώθηκαν σε παιδιά βρεφικής, προσχολικής ηλικίας και εφηβείας, άρα η συλλογή δεδομένων από γονείς παιδιών 6 έως 12 ετών δίνει πληροφορίες με για αυτή την ηλικιακή ομάδα. Συγχρόνως, οι περισσότερες μελέτες με θέμα τη στάση των γονέων απέναντι στα τεχνολογικά μέσα και τη συμπεριφορά των παιδιών σύλλεξαν στοιχεία μέσω των δευτέρων (Abi-Jaoude et al., 2020· González - Bueso et al., 2018· Koning, et al., 2018· Martin et al., 2018· Patriarca et al., 2009· Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, 2020). Επιπλέον, αρκετές έρευνες εστίασαν μεμονωμένα σε ΣΚΤ (Abi-Jaoude et al., 2020· Ferguson, 2015· Ihm, 2018· González - Bueso et al., 2018· Koning, et al., 2018), ενώ στην επικείμενη συμπεριλαμβάνεται οποιαδήποτε από αυτές χρησιμοποιούν τα παιδιά δημοτικού. Με λίγα λόγια, η διεξαγωγή έρευνας έχοντας ως δείγμα τους γονείς επιφέρει χρήσιμα στοιχεία αντιμετώπισης και πρόληψης της μη ορθολογικής χρήσης του διαδικτύου. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθούν οι απόψεις και οι πρακτικές των γονέων παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας για την χρήση ΣΚΤ και πως αυτές επηρεάζουν την κοινωνική τους ανάπτυξη.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τέθηκαν είναι τα εξής:

1. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των γονέων, ποιες συσκευές τεχνολογίας χρησιμοποιούν τα παιδιά και για ποιον λόγο;
2. Πώς αντιλαμβάνονται οι γονείς την επίδραση των τεχνολογικών μέσων στα παιδιά τους;
3. Τι στάση κρατάνε οι γονείς απέναντι στη χρήση τεχνολογικών μέσων;
4. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν οι γονείς εφόσον χρειαστεί να οριοθετήσουν τα παιδιά;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ερευνητικός σχεδιασμός

Η μέθοδος η οποία χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα είναι η θεμελιωμένη θεωρία μέσω της συστηματικής διαδικασίας (Creswell, 2016). Ο συστηματικός σχεδιασμός μας δίνει τη δυνατότητα να αναλύσουμε τα δεδομένα με τη βοήθεια της ανοικτής, αξονικής και επιλεκτικής κωδικοποίησης (Creswell, 2016). Αρχικά, συγκεντρώσαμε πληροφορίες μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης και αναφέραμε την ανάγκη άμεσης ενημέρωσης των γονέων με στόχο της ασφαλή χρήση κινητής τεχνολογίας. Στη συνέχεια, αναζητήσαμε γονείς παιδιών δημοτικού οι οποίοι αποτέλεσαν και το δείγμα της παρούσας μελέτης. Έπειτα, με τη βοήθεια τηλεφωνικών συνεντεύξεων συλλέξαμε τις απαραίτητες πληροφορίες αναφορικά με τις απόψεις και τις στάσεις των γονέων σχετικά με τη χρήση των ΣΚΤ των παιδιών τους. Η διαδικασία είχε ως εξής, επιλέξαμε τις ΣΚΤ και τις υπηρεσίες τους ως κατηγορία ανοικτής κωδικοποίησης. Ύστερα, εξετάσαμε τη κατηγορία ανοικτής κωδικοποίησης τις σε σχέση τα αποτελέσματα χρήσης της, τη γονική παρέμβαση και τις προτιμήσεις των παιδιών. Επιπλέον, πραγματοποιήσαμε λεκτική κωδικοποίηση σχετίζοντας τα τεχνολογικά μέσα και διατυπώσαμε μια θεωρία χρησιμοποιώντας μια αφηρημένη αιτιολόγηση. Τέλος, καταγράφηκαν εντάσεις και αντιφάσεις στις ατομικές εμπειρίες των γονέων κατά τη προσπάθεια τους να οριοθετήσουν τη χρήση smartphone, tablet, smart TV και laptop. Συγκεκριμένα, τα στάδια της έρευνας σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να δίνουν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα, μέσω των συνεντεύξεων, επομένως η εγκυρότητα της διαδικασίας αποδεικνύεται μέσω εσωτερικών διαδικασιών (Creswell, 2016).

Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν 10 γονείς παιδιών από 6 έως 12 ετών. Οι διαδικασίες της έρευνας πραγματοποιήθηκαν τους μήνες (Μάρτιο – Απρίλιο 2021) την περίοδο της πανδημίας του κορωνοϊού, γεγονός το οποίο περιόρισε τον αριθμό των συνεντευξιζόμενων γονέων. Επομένως, μέσω της σκόπιμης δειγματοληψίας επιλέχθηκαν οι 10 γονείς και συγκεκριμένα μητέρες παιδιών δημοτικού, οι οποίες κατοικούν στη Ναύπακτο. Το δείγμα ήταν μητέρες 6 αγοριών και 4 κοριτσιών 7 - 12

ετών. Επίσης, οι 4 από τις 10 μητέρες οι οποίες επιλέχθηκαν ασχολούνται με τα οικιακά και 4 έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ 6 είναι απόφοιτες της δευτεροβάθμιας (πίνακας 1). Όλες οι μητέρες ενημερώθηκαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σχετικά με το αντικείμενο και το πλαίσιο μέσω του οποίου διεξάγεται η παρούσα μελέτη. Επιπλέον, λάβανε πληροφορίες και περιγραφή με τον τρόπο όπου θα διεξαχθεί η συνέντευξη. Επίσης, γνωστοποιήθηκε στις μητέρες ότι θα διατηρηθεί η ανωνυμία χρησιμοποιώντας κωδικούς οι οποίοι θα αντιστοιχούν στη κάθε μια ξεχωριστά (Creswell, 2016). Στη συνέχεια, οι μητέρες έδωσαν τη συγκατάθεση τους τηλεφωνικά ώστε να συμμετάσχουν στην έρευνα και ενημερώθηκαν σχετικά με το αντικείμενο και τον τρόπο διεξαγωγής της. Τέλος, οριστικοποιήθηκε η ημέρα και η ώρα των τηλεφωνικών συνεντεύξεων ώστε συλλεχθούν τα δεδομένα.

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ				
Α/Α	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΗΤΕΡΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ	ΦΥΛΟ ΠΑΙΔΙΟΥ	ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΙΔΙΟΥ
1	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΚΟΡΙΤΣΙ	8
2	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΟΙΚΙΑΚΑ	ΑΓΟΡΙ	7
3	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΑΓΟΡΙ	7,5
4	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	ΙΑΤΡΟΣ	ΑΓΟΡΙ	7,5
5	ΑΠΟΦΗΤΗ ΤΕΙ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΑΓΟΡΙ	7
6	ΑΠΟΦΗΤΗ ΤΕΙ	ΟΙΚΙΑΚΑ	ΑΓΟΡΙ	12
7	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΟΙΚΙΑΚΑ	ΚΟΡΙΤΣΙ	12
8	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	ΟΙΚΙΑΚΑ	ΚΟΡΙΤΣΙ	10
9	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΚΟΡΙΤΣΙ	11,5
10	ΑΠΟΦΟΙΤΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΑΓΟΡΙ	11,5

Εργαλείο

Οι πληροφορίες συγκεντρώθηκαν με τη βοήθεια τηλεφωνικών, ημι-δομημένων συνεντεύξεων θέτοντας γενικές, ανοιχτές ερωτήσεις στους γονείς οι οποίοι περιέγραψαν με ευελιξία τις απόψεις και τις πρακτικές τους. Οι ερωτήσεις της

συνέντευξης δημιουργήθηκαν βάσει των ερευνητικών ερωτημάτων της μελέτης και διατυπώθηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι σαφής και να μην επιδιώκουν συγκεκριμένες απαντήσεις. Ο στόχος της έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις και οι πρακτικές των γονέων παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας για την χρήση ΣΚΤ και πως αυτές επηρεάζουν την κοινωνική τους ανάπτυξη. Επομένως, η συνέντευξη χωρίστηκε σε τέσσερις θεματικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορούσε τις συσκευές τις οποίες έχουν ή χρησιμοποιούν τα παιδιά και για ποιο λόγο. Στη συνέχεια, περιλάμβαναν ερωτήσεις ώστε να καταγραφούν οι αντιλήψεις των γονέων ως προς την επίδραση στον ΣΚΤ. Ο τρίτος άξονας αναζητούσε τη στάση των γονέων απέναντι στα παιδιά τους σχετικά με τη χρήση των ΣΚΤ. Ο τελευταίος άξονας συγκέντρωσε τις πιθανές δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν οι γονείς στην οριοθέτηση των παιδιών τα οποία χρησιμοποιούν ΣΚΤ.

Επιπρόσθετα, η σειρά των ερωτήσεων διαφοροποιήθηκε κάποιες φορές αφού οι γονείς είχαν απαντήσει νωρίτερα σε αυτές εξαιτίας των γενικών, ανοικτών τύπων αυτών. Συγκεκριμένα, οι γονείς μέσω των συνεντεύξεων δήλωσαν τις προσωπικές τους εμπειρίες, ανέφεραν τους προβληματισμούς τους και κατέθεσαν τις απόψεις τους χωρίς περιορισμούς. Οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν την περίοδο της πανδημίας και κατά την παραμονή μας στο σπίτι λόγω του covid-19 και συγκεκριμένα τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο. Η ημέρα και ώρα διεξαγωγής της συνέντευξης καθορίστηκε από τους συμμετέχοντες όπου και ηχογραφήθηκαν με τη συναίνεση τους.

Ανάλυση δεδομένων

Η παρούσα μελέτη διασφάλισε την ιδιωτικότητα των συμμετεχόντων εφόσον πριν τη πραγματοποίηση των συνεντεύξεων, οι γονείς είχαν ενημερωθεί σχετικά με την τήρηση της ανωνυμίας και το πώς θα αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα της. Τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων παρουσιάστηκαν με τη βοήθεια ενός πίνακα ο οποίος περιλάμβανε το είδος εκπαίδευσης, το επάγγελμα, η ηλικία και το φύλο του παιδιού. Ταυτόχρονα, διερευνήσαμε τις απαντήσεις των γονέων και τις καταχωρήσαμε βάσει των ομοιοτήτων τις οποίες παρουσίαζαν, χωρίς να παραβλέπονται στοιχεία αυτών. Επίσης, αναφέρθηκαν αυτούσια αποσπάσματα των συνεντεύξεων, αποδίδοντας και την παραμικρή λεπτομέρεια.

Τα δεδομένα των συνεντεύξεων επεξεργαστήκαν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης περιεχομένου (Creswell, 2016). Ο Creswell (2016) διακρίνει τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης σε έξι στάδια τα οποία ακολουθήθηκαν ώστε να αναλυθούν τα δεδομένα των συνεντεύξεων.

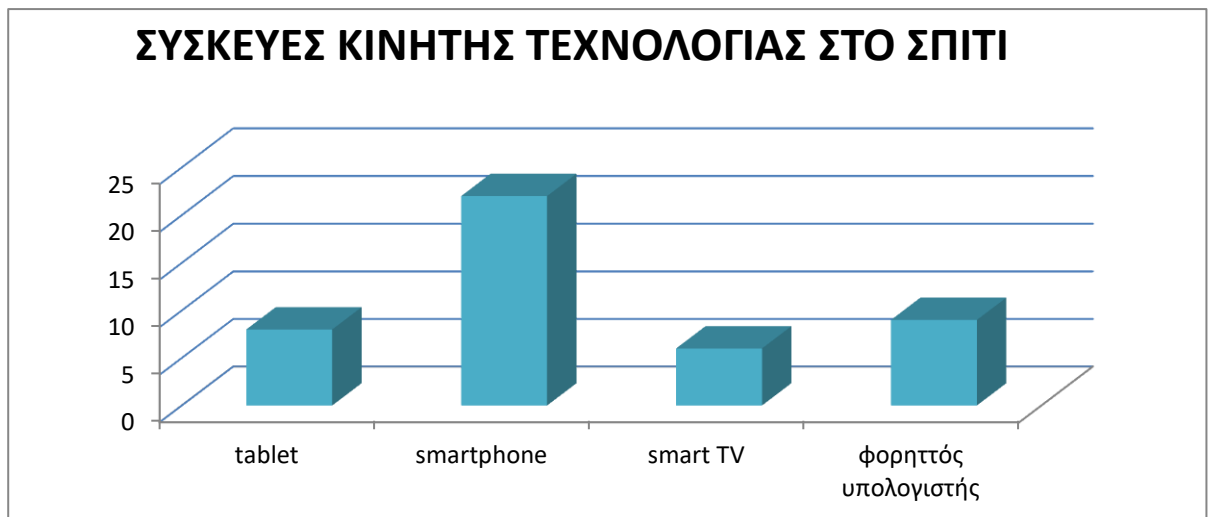
Στο πρώτο στάδιο, δημιουργήθηκε ένα αντίγραφο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων και μεταγράφηκαν. Επεξηγηματικά, μετατράπηκε το ηχητικό υλικό σε γραπτό. Η διαδικασία της μεταγραφής της κάθε μίας συνέντευξης ξεχωριστά διήρκεσε περίπου μιάμιση με δύο ώρες ενώ όλες ολοκληρώθηκαν σε διάστημα ενός μήνα. Παράλληλα, οι συνεντεύξεις αποθηκεύτηκαν και ταξινομήθηκαν ανά γονέα και ιεραρχήθηκαν βάσει της ηλικίας των παιδιών τους σε αρχεία στον υπολογιστή. Στο δεύτερο στάδιο, αφού αναγνώστηκαν προσεκτικά οι συνεντεύξεις και αναλύθηκαν οι απαντήσεις χειρόγραφα εξαιτίας του μικρού αριθμού των συμμετεχόντων χωρίστηκαν σε τμήματα πληροφοριών. Τα τμήματα των πληροφοριών κωδικοποιήθηκαν με αποτέλεσμα να μειωθεί ο όγκος αυτών και να προκύψουν τα στοιχεία των δεδομένων όπου εμφανίζονται συχνότερα. Έπειτα, στο τρίτο στάδιο χωρίστηκαν οι συνεντεύξεις σε θεματικούς άξονες οι οποίοι απαντούσαν στα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης. Στο τέταρτο στάδιο, παρουσιάστηκαν τα βασικότερα ευρήματα της μελέτης μέσω αφηγηματικής συζήτησης και αναφέρθηκαν ορισμένα αυτούσια κομμάτια των συνεντεύξεων ώστε να αποδοθούν τα δεδομένα με σαφήνεια. Στη συνέχεια, στο πέμπτο στάδιο τα ευρήματα των συνεντεύξεων ερμηνεύτηκαν και συγκρίθηκαν χρησιμοποιώντας βιβλιογραφικά στοιχεία. Τέλος, στο έκτο στάδιο επικυρώθηκε η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων ως προς την ακρίβεια τους με τη βοήθεια των συνεντευξιαζόμενων, μέσω της διαδικασίας η οποία ονομάζεται έλεγχος των μελών. Αναλυτικά, ο έλεγχος των μελών πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια κάποιων συμμετεχόντων όπου αξιολογήθηκαν για την ακρίβεια των δεδομένων ρωτώντας τους για τις απαντήσεις τους μεταγενέστερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΥΜΑΤΩΝ

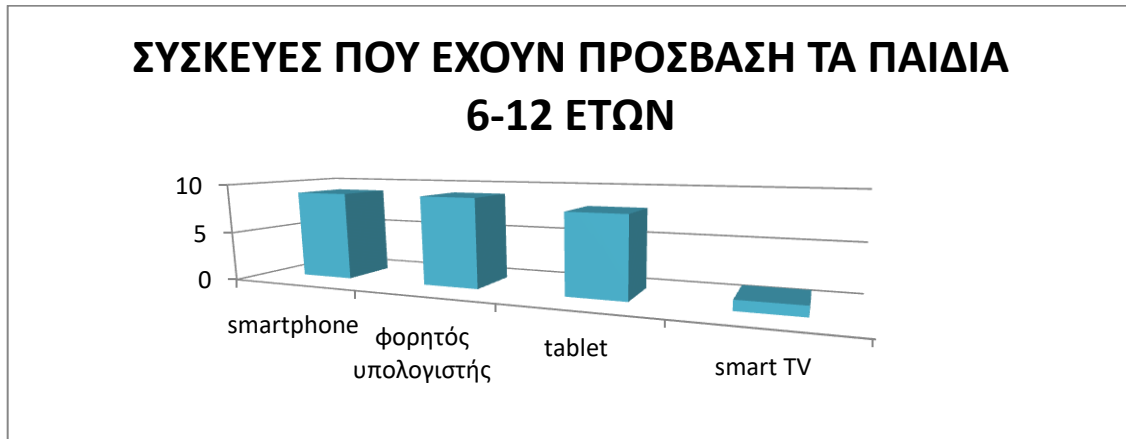
Χρήση ΣΚΤ

Οι ΣΚΤ έχουν ενσωματωθεί στη καθημερινότητα μας και όλα τα σπίτια πλέον διαθέτουν κάποιες από αυτές όπως smartphone, tablet, laptop και smart TV. Στη παρούσα έρευνα, όλα τα νοικοκυριά φαίνεται να διαθέτουν τουλάχιστον μια συσκευή κινητού τηλεφώνου (smartphone), ενώ κάποια έχουν μέχρι και 4, αριθμός ο οποίος εξαρτάται και από τα μέλη κάθε οικογενείας. Επίσης, τα 9 από τα 10 νοικοκυριά διαθέτουν έστω ένα laptop και 7 έχουν tablet. Από την άλλη, μόνο 3 στις 10 οικογένειες διαθέτουν έστω μια smart TV (Γράφημα 3). Τα παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών έχουν πρόσβαση σε κάποιες από αυτές τις συσκευές οι οποίες υπάρχουν μέσα στο σπίτι τους, όπως ανέφεραν οι γονείς τους. Συγκεκριμένα, από τα 10 παιδιά τα 9 έχουν πρόσβαση σε smartphone και σε laptop, 8 σε tablet και 1 σε smart TV. (Γράφημα 4). Επιπρόσθετα, 3 από τα 10 παιδιά διαθέτουν δική τους ΣΚΤ, 2 αγόρια ένα 11,5 και ένα 7,5 ετών έχουν δικό τους tablet και ένα κορίτσι 11,5 έχει προσωπικό κινητό.

Γράφημα 1: ΣΚΤ στο σπίτι

Γράφημα2: Συσκευές που έχουν πρόσβαση τα παιδιά 6 έως 12 ετών

Οι συμμετέχοντες της έρευνας γνώριζαν το λόγο για τον οποίο τα παιδιά τους χρησιμοποιούσαν ΣΚΤ. Αναλυτικά, οι γονείς ανέφεραν ότι η παραμονή στο σπίτι εξαιτίας της νόσου του Covid - 19 ώθησε τα παιδιά τους να περνούν αρκετές ώρες μπροστά από μια ΣΚΤ. Γεγονός το οποίο δικαιολογείται εν μέρει εφόσον όλα τα μαθήματα του σχολείου και των ξένων γλωσσών πραγματοποιούνται διαδικτυακά. Στην παρούσα μελέτη η παρακολούθηση της τηλεεκπαίδευσης γίνεται κυρίως με τη χρήση laptop και σε λίγες περιπτώσεις με tablet.

Παιχνίδι

Όλα τα παιδιά περνούν 2 με 3 ώρες παίζοντας παιχνίδια, είτε διαδικτυακά, είτε μέσω εφαρμογών εκτός από ένα κορίτσι 10 ετών. Σε δύο περιπτώσεις, οι μητέρες αγοριών των τελευταίων τάξεων του δημοτικού επισήμαναν ότι τα παιχνίδια μέσω ΣΚΤ συνοδεύονται με εκρήξεις θυμού:

G1: «Όταν παίζει και χάνει έχει σίγουρα νεύρα και είναι ένας λόγος που του έχω εξηγήσει ότι δεν θέλω να το παίζεις γιατί δημιουργείται αυτό, αυτή η κατάσταση, οπότε το κατάλαβε και ο ίδιος. Ότι “ναι μαμά έχει δίκαιο”. Ε βέβαια να το καταλαβαίνει ο ίδιος γιατί του εξήγησα. Πως είναι η κατάσταση σου βλέπεις παίζεις τώρα δέκα λεπτά αυτό το παιχνίδι και έχεις φωνάζει, χτυπήσει κοπανήσει δεν ξέρω και εγώ τι. Εε πρέπει να καταλάβεις, δεν είναι συμπεριφορά αυτή και έχεις και άλλα αδέρφια πίσω που σε βλέπουν, οπότε εντάζει».

I2: «Κάποιες φορές κάποια νεύρα που βγάζει Κάποιες φορές τον ισορροπούμε να του μιλάμε και επανέρχεται και εντάζει λίγο τον βλέπεις νευριάζει. Είτε αν χάνει είτε αν του βάλουμε όρια ...»

Επικοινωνία

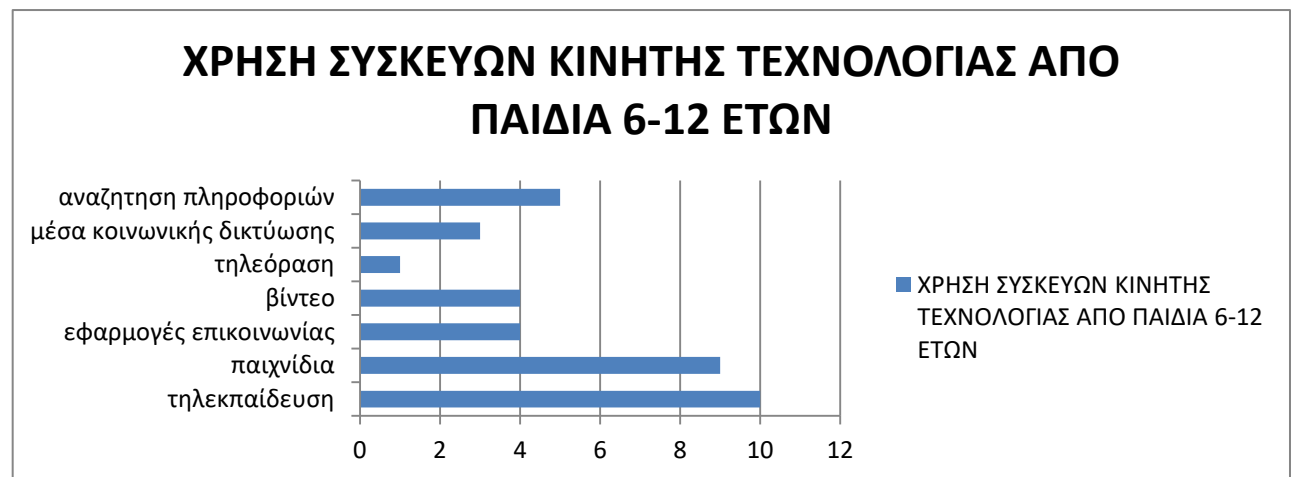
Επίσης, 2 κορίτσια της παρούσας έρευνας χρησιμοποιούν εφαρμογές όπως viber και messenger ώστε να μιλούν με τους φίλους τους μέσω λογαριασμών των μαμάδων τους, εξαιτίας της πανδημίας, ενώ το ένα διαθέτει δική του συσκευή. Επιπλέον, ένα αγόρι 12 ετών συνομιλεί μέσω instagram με τους συμμαθητές του, ώστε να διευκρινίσει τυχόν απορίες με το σχολείο και να επικοινωνήσει μαζί τους. Όλα τα παραπάνω παιδιά τα οποία επικοινωνούν μέσω smartphone είναι πάνω από 10 ετών, ενώ και ένα αγόρι 7 ετών χρησιμοποιεί το skype μέσω laptop να συνομιλήσει με την γιαγιά και τον παππού τους οποίους δεν μπορεί να συναντήσει εξαιτίας του Covid - 19. Γενικότερα, όλοι οι γονείς τόνισαν την ανάγκη των παιδιών να επικοινωνήσουν με τους συγγενείς αλλά και με τους συνομηλίκους εν μέσω της πανδημίας του Covid - 19.

Διασκέδαση

Συγχρόνως, 4 στα 10 παιδιά βλέπουν βίντεο μέσω YouTube είτε σχετικά με τα διαδικτυακά παιχνίδια τα οποία παίζουν, είτε παιδικές σειρές. Ένας μικρός αριθμός παιδιών 3 στα 10, ηλικίας 10 έως 12 χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα. Αναφορικά, τα 2 είναι κορίτσια 10 και 12 ετών και χρησιμοποιούν τις εφαρμογές tik tok, facebook αντίστοιχα, χωρίς να έχουν δικό τους λογαριασμό ή κάποια συσκευή. Ενώ, το ένα αγόρι 12 ετών έχει δικό του λογαριασμό στο instagram χωρίς να έχει προσωπική ΣΚΤ. Οι γονείς μεγαλύτερων ηλικιακά παιδιών 10 έως 12 ετών δήλωσαν ότι πολλές φορές χρησιμοποιούν κάποια συσκευή ώστε να διευκρινίσουν τις απορίες τους, να αναζητήσουν πληροφορίες σχετικές με το σχολείο και γενικότερα. Τέλος, ένα παιδί της παρούσας έρευνας χρησιμοποιεί smart TV ώστε να παρακολουθεί ντοκιμαντέρ και ταξιδιωτικές εκπομπές. (Γράφημα 5). Οι γονείς της έρευνας γνωρίζουν ποιές ΣΚΤ χρησιμοποιούν τα παιδιά και για ποιο λόγο. Επίσης, προσπαθούν να ενημερωθούν σχετικά με την ορθή χρήση των ΣΚΤ και τους κινδύνους τους. Συνοπτικά, οι γονείς τονίζουν πως η χρήση όλων αυτών των συσκευών θα ήταν περιορισμένη αν δεν υπήρχε ο κορωνοϊός, αφού τα παιδιά θα συνέχιζαν να πηγαίνουν τα πρωινά στο

σχολείο και το απόγευμα στις δραστηριότητες τους. Παρ' όλα αυτά, προκύπτει ότι τα παιδιά της μέσης παιδικής ηλικίας χρησιμοποιούν καθημερινά περίπου 2 έως 3 ώρες τις ΣΚΤ κυρίως για να παίξουν και συχνά παραβλέπουν τα όρια χρήσης αυτών.

Γράφημα 3: Χρήση ΣΚΤ από παιδιά 6 έως 12 ετών

Αντίληψη γονέων σχετικά με την επίδραση των ΣΚΤ

Οι γονείς της έρευνας λόγω της υποχρεωτικής τηλεεκπαίδευσης των παιδιών τους, το διάστημα όπου πραγματοποιήθηκε η μελέτη, πιστεύουν ότι η χρήση ΣΚΤ αποτέλεσε μέσο εκπαίδευσης για τα δεύτερα. Παράλληλα, οι γονείς ανέφεραν ότι το διάστημα της παραμονής στο σπίτι οι ΣΚΤ προσέφεραν ψυχαγωγία στα παιδιά εφόσον δεν μπορούσαν να συναντήσουν τους συνομηλίκους τους και να παρακολουθήσουν τις εξωσχολικές τους δραστηριότητες:

Β: «Εκπαίδευση, τώρα έχει το βασικό ρόλο η εκπαίδευση ουσιαστικά. Τι του προσφέρει; Εντάξει ρε συ τώρα ουσιαστικά ψυχαγωγία του προσφέρει. Ψυχαγωγία, δεν κάνει κάτι άλλο εκπαιδευτικό πέραν του σχολείου, τώρα που μπαίνει κάποια ζωγραφική, που του έχουν πει δεν κάνει κάτι άλλο εκπαιδευτικό. Δηλαδή μόνος του δεν μπαίνει να κάνει για κάτι άλλο, για ψυχαγωγία και παιχνίδι, δεν του προσφέρει κάτι άλλο. Ουσιαστικά τώρα επειδή δεν έχει και άλλη επιλογή υπό την έννοια ότι δεν είχαμε και το χειμώνα δραστηριότητες, δεν είχαμε που, τι να κάνει, να τον πας κάπου, να κάνει κάτι, άρα τι θα κάνει; Ήταν μια αναγκαστική, τα παιδιά δεν είχαν τι να κάνουν πως θα πέρανε όλη μέρα;».

Επιπλέον, οι γονείς των παιδιών τα οποία χρησιμοποιούν τις ΣΚΤ για να παίζουν θεωρούν αναγκαστική μορφή ψυχαγωγίας λόγω της πανδημίας και κατ' επέκταση της παραμονής τους στο σπίτι:

Λ: «Τώρα αναγκαστικά λόγω καραντίνας που είναι κλεισμένος μέσα στο σπίτι και του γεμίζει λίγο τον ελεύθερο χρόνο του, αναγκαστικά θέλοντας και μη, εφόσον έχουν κοπεί όλες οι δραστηριότητες οι εξωτερικές».

Από την άλλη, κάποιες μητέρες πιστεύουν ότι η χρήση ΣΚΤ δεν τους προσφέρει κάτι ουσιαστικό:

Δ: «Εεεε μέσα μου δεν της προσφέρει τίποτα. Γιατί, εντάζει ψυχαγωγείται λίγο λόγω ότι δεν μπορεί να κάνει κάποια άλλα πράγματα αυτή τη στιγμή. Περνάει η ώρα της, θεωρώ ότι δεν προσφέρουν κάτι αυτά».

ΣΤ: «Όχι δεν το θεωρώ μορφή ψυχαγωγίας, δεν το βρίσκω σωστό να παίζει τι να κάνω τώρα; Από τη στιγμή που της δίνω μία ώρα το tablet να παίζει και από εκεί και πέρα δεν μου αρέσει»

Γ2: «Εεε κάτι ουσιώδης τίποτα, δηλαδή στα παιχνίδια. Απλώς, ειδικά τώρα με την καραντίνα το χρησιμοποιεί πάρα πολύ για να περνάει την ώρα.»

Θ: «Εγώ πιστεύω ότι δεν προσφέρει τίποτα. Για την ακρίβεια γι' αυτό και δεν την αφήνω πολλές ώρες. Μέσα στην ημέρα θα κάτσει να δει λίγο.»

Παρ' όλα αυτά, αρκετοί γονείς αναγνωρίζουν ότι τα παιδιά τους εξοικειώνονται με τις ΣΚΤ και τις υπηρεσίες αυτών όσο τις χρησιμοποιούν. Συγκεκριμένα, τα παιδιά γνωρίζουν τη βασική λειτουργία όλων των συσκευών και κάποια απ' αυτά έχουν προχωρήσει σε ποιο σύνθετες λειτουργίες αυτών:

Λ: «Του προσφέρει εξοικείωση με την τεχνολογία το πρώτο είναι αυτό, εξοικειώνεται με τη τεχνολογία».

Γ1: «Ναι και κάνει κάποιες εργασίες στο word αρχίζει και εξοικειώνεται με τις λειτουργίες του υπολογιστή».

ΣΤ: «Ότι έχει εξοικειωθεί με τη τεχνολογία και τα ξέρει όλα και ότι θέλουμε αυτή μας λύνει την απορία, εγώ δεν ξέρω τίποτα. Έχει εξοικειωθεί πολύ. Και βρίσκει και πληροφορίες ώστε να λύσει απορίες σχετικά με τα μαθήματα της».

Αξιοσημείωτο, είναι ότι οι μητέρες παιδιών μικρότερων ηλικιών 7 και 8 ετών, πιστεύουν ότι τα παιδιά τους αισθάνονται ικανοποιημένα επειδή γνωρίζουν πώς να χειρίζονται ΣΚΤ τις οποίες κατά κύριο λόγο τις χρησιμοποιούν ενήλικες:

Μ: «Μεγάλη χαρά γιατί μπορεί και χρησιμοποιεί μια συσκευή σε αυτή την ηλικία».

Επιπλέον, τα παιδιά και ειδικά τα μεγαλύτερα σε ηλικία πάνω από 10 ετών, χρησιμοποιούν τις ΣΚΤ με σκοπό να επικοινωνήσουν. Οι γονείς, αναφέρουν στην έρευνα ότι εξαιτίας της πανδημίας τα παιδιά τους επικοινωνούσαν κυρίως μέσω των κοινωνικών δικτύων και των διαδικτυακών παιχνιδιών με τους φίλους τους. Ορισμένοι γονείς φαίνεται να θεωρούν την επικοινωνία μέσω αυτών των συσκευών ως μια λύση ανάγκης στη παρούσα κατάσταση της πανδημίας. Συγκεκριμένα, κατά τη συνέντευξη ρωτήθηκαν εάν η επικοινωνία μέσω των κοινωνικών δικτύων βοηθάει τα παιδιά να παραμένουν κοινωνικά στη προκειμένη φάση και έδωσαν τις εξής απαντήσεις:

Θ: «Και βέβαια τη βοηθάει από τη στιγμή που τα παιδιά δεν βγαίνουν να πάνε να παίξουν με τους φίλους τους, να βγουν έξω ελεύθερα και βέβαια. Γι' αυτό και της το δίνω. Δεν υπήρχε λόγος να το πάρει αλλιώς.»

ΣΤ: «Αδιάφορο».

Γ1: «Ναι, τώρα σε αυτή τη φάση. Γιατί θα μιλήσει με τους συμμαθητές τους, θα μάθει κάποια πράγματα για το σχολείο, ρωτάει για τα μαθήματα κάτι που μπορεί να έχει απορία. Έχει πάρει σε φωτογραφία κάποιες ασκήσεις που μπορεί εκείνη την ημέρα να μη είχε μπει στο μάθημα για κάποιο λόγο».

Δ: «Ναι μόνο στη περίπτωση... ξέρεις τα παιδιά αν τα αφήσεις κάνουν κατάχρηση. Δηλαδή σίγουρα. Εντάξει. Έχουν μπει κάποια όρια αλλά σίγουρα γιατί τα παιδιά δεν μπορούν να βγουν έξω όπως βγαίνανε. Σίγουρα τα βοηθάει λιγάκι.»

Ο περιορισμός στο σπίτι εξαιτίας της πανδημίας, ώθησε τα παιδιά δημοτικού και ειδικά αυτά των ηλικιών 10 έως 12 ετών να χρησιμοποιήσουν περισσότερο τις ΣΚΤ ώστε να επικοινωνούν. Επομένως, οι γονείς θεωρούν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα διαδικτυακά παιχνίδια προσφέρουν στα παιδιά μια μορφή επικοινωνίας τη στιγμή όπου η προσωπική επαφή απουσιάζει. Συγκεκριμένα, οι μητέρες της έρευνας προτιμούν τα παιδιά τους να συναντούν συνομήλικα άτομα ώστε να αναπτύσσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες. Αλλά, οι ΣΚΤ είναι μια προσωρινή λύση ώστε να διατηρούν την επικοινωνία με τους φίλους τους. Συμπληρωματικά, οι ίδιοι γονείς των παιδιών όπου επικοινωνούν μέσω των ΣΚΤ επισημαίνουν τα εξής:

Γ1: *«Θα ήθελα να συναντάει από κοντά τους φίλους και όχι να μιλάνε μέσω κοινωνικών δικτύων. Πολλές φορές και ο ίδιος παραπονιέται ότι κουράστηκε και θέλει να γυρίσει στο σχολείο, θέλω το φυσικό περιβάλλον, θέλω να βλέπω από κοντά τους φίλους μου. Δεν πιστεύω ότι μπορεί να γίνει κοινωνικός χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνική δικτύωσης ίσα-ίσα απομονώνεται περισσότερο».*

Ι2: *«Θα ήτα προτιμότερο να επικοινωνεί με τους φίλους του στη παιδική χαρά, στο ποδόσφαιρο. Εντάξει είναι ένα μέσω επικοινωνίας με τους φίλους του αλλά πιο ελεύθερα θα ήταν καλύτερα εκεί».*

Θ: *«Πιστεύω αν παίζει έξω είναι καλύτερα. Η επαφή με τα άλλα παιδιά την βοηθάει να κοινωνικοποιηθεί. Αυτό είναι καλύτερο».*

Εν ολίγοις, οι γονείς εκφράζουν την ανησυχία τους σχετικά με τις επιπτώσεις τις οποίες μπορεί να έχει η χρήση ΣΚΤ στην κοινωνικοποίηση των παιδιών τους και επισημαίνουν την αδράνεια του μυαλού την οποία προκαλούν. Ειδικότερα, οι μητέρες παιδιών των τελευταίων τάξεων του δημοτικού αναφέρουν:

Γ1: *«Κοίτα, πιστεύω ότι είναι μονόδρομος ρε παιδί μου αυτό το πράγμα, δηλαδή σε πάει εκεί που θέλει αυτό. Δηλαδή, αν άνοιγε ένα βιβλίο η έψαχνε σε κάποιες άλλες πηγές θα άνοιγε πιο πολύ το μυαλό του».*

Θ: *«Εντάξει το μυαλό δεν είναι ενεργό».*

I2: «Ότι εγκλωβίζει το μυαλό του σε αυτό συγκεκριμένα και δεν αφήνει το να είναι πιο ελεύθερο».

Δ: «Αλλά χαζεύουν, αν αφήσουμε τα παιδιά γενικότερα χαζεύουν ώρες αν δεν τους βάλει όρια. Αποχαυνώνονται με λίγα λόγια».

ΣΤ: «Θα ήθελα περισσότερο να διαβάζει βιβλία για να εξοικειωθεί ο λόγος της, να μιλάει καλύτερα, να χρησιμοποιεί εκφράσεις, παρά να έχει ένα tablet και να βλέπει εικόνες».

Ταυτόχρονα, οι γονείς των παιδιών ηλικίας 7 έως 8 ετών ανησυχούν ότι η ενασχόληση τους με tablet, smartphone, laptop και smart TV έχει αντικαταστήσει το δημιουργικό και το κινητικό παιχνίδι:

Π1: «Στο να παίζει με παιχνίδια της ηλικίας της, να κάνει πράγματα που είναι για την ηλικία της και όχι μόνο να έρχεται σε επαφή με τη τεχνολογία και με όλο αυτό, υπάρχει πολύ πιο ωραία πράγματα να κάνει χωρίς να χρησιμοποιεί τα τεχνολογικά μέσα αυτά».

Μ: «Δεν μου ζητάει να παίζει μαζί μου κάτι, μπορεί βέβαια αυτό να το έχει βαρεθεί. Αλλά δεν θα μου ζητήσει να πάρουμε ένα πάζλ ένα επιτραπέζιο. Τώρα λόγω καραντίνας δεν μου ζητάει να δει τους φίλους του, ξέρει ότι δεν μπορεί να του δει, αλλά δεν θα μου ζητήσει ούτε να βγει για ποδήλατο, ούτε να βγει έξω. Κατάλαβες;».

Στην έρευνα, οι περισσότεροι γονείς τονίζουν πως οι πολλές ώρες χρήσης ΣΚΤ συνοδεύονται με προβλήματα όρασης και εθισμού:

Λ: «Κάποιες φορές λόγο της κατάστασης ή της δουλείας ή οτιδήποτε, ξεφύγει λίγο ο χρόνος, μπορεί το μυαλό τους εύκολα σε αυτή την ηλικία κολλάει. Σαν να εθίζεται. Να του γίνεται εμμονή να θέλει να παίζει όλο και πιο πολύ. Με την περισσότερη χρήση τόσο περισσότερο το ζητάει. Παθαίνει εξάρτηση».

Β: «Και σίγουρα είναι εθιστικά σε ένα βαθμό, εντάξει εξαρτάται τώρα, φυσικά του βάζεις κάποιο πλαφόν, του βάζεις ένα όριο κάποια ώρα».

Μια μόνο μητέρα ανέφερε ότι χρησιμοποιώντας ΣΚΤ τα παιδιά εκτίθενται στη ραδιενέργεια και άλλη μια τόνισε τις επιπτώσεις στη στάση σώματος.

Στη συνέχεια, οι 5 στους 10 γονείς της έρευνας πιστεύουν ότι η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις των παιδιών με το σχολείο και την οικογένεια. Επεξηγηματικά, 4 μητέρες αναφέρουν ότι τα παιδιά τους παραμελούν τις σχολικές υποχρεώσεις ή τις ολοκληρώνουν βιαστικά ώστε να ασχοληθούν γρήγορα με κάποια συσκευή:

ΣΤ: *«Ναι ναι αφήνει τα μαθήματα της, τα αφήνει, όχι συνέχεια αλλά τα αφήνει».*

Γ1: *«Μπορεί να παρασυρθεί πολύ εύκολα. Δηλαδή αν θέλει να δει κάτι θα αφήσει κάτι άλλου που είναι πρωτεύον σημασίας. Δεν μπορεί να καταλάβει σε αυτή την ηλικία ότι αφήνει πίσω πιο σημαντικά πράγματα. Οπότε πρέπει εμείς οι μεγάλοι να επεμβαίνουμε συνέχεια.»*

Ι2: *«Ότι θα κάνει λίγο γρήγορα τα μαθήματα του αν έχει κάτι συγκεκριμένο την επόμενη ώρα, ναι θα τα κάνει βιαστικά, για να είναι εκεί στανταρ στο ραντεβού του για να παίζει. Αυτό το έχει».*

Επιπρόσθετα, 3 μητέρες ανέφεραν ότι επηρεάζονται οι σχέσεις με την οικογένεια και πραγματοποιούνται εντάσεις στις σχέσεις τους όταν χρειαστεί να υπενθυμίσουν τα όρια χρήσης των ΣΚΤ. Αντίθετα, καμία μητέρα δεν θεωρεί πως επηρεάζονται οι σχέσεις των παιδιών με τους συνομηλίκους. Υπάρχει σύμφωνη γνώμη από τους συμμετέχοντες ότι τα παιδιά τους δεν θα άφηναν τους φίλους ώστε να ασχοληθούν με κάποια συσκευή. Τέλος, μόνο μια μητέρα δεν γνώριζε αν επηρεάζονται οι σχέσεις του παιδιού με το σχολείο, τους φίλους και την οικογένεια.

Όλοι οι γονείς θεωρούν ότι η χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους. Ανησυχώντας πρώτιστος την προσέγγιση από αγνώστους και την προβολή ακατάλληλου υλικού και σκληρές βίας:

Γ2: *«Εεεε καταρχήν να μην δει σωστά πράγματα. Του έχω εξηγήσει ότι εκεί που μπορεί να ψάξει να βρει οτιδήποτε πάνω στο ποδόσφαιρο να πέσει πάνω σε ακατάλληλο υλικό. Αυτό το ξέρει. Εε τη βία που μπορεί να δει στα βιντεάκια στο Internet. Είχε ένα διάστημα που του άρεσε να βλέπει βιντεάκια με, παιχνίδι ήταν με σκοτωμούς. Αυτό τον βλέπαμε ότι του προκαλούσε και θλίψη γιατί στεναχωριότανε αλλά και ένταση και το σταματήσαμε».*

Γ1: «Άτομα που θέλουν να μιλήσουν μαζί του χωρίς ο ίδιος να τα γνωρίζει. Αυτό φοβάμαι πολύ».

ΣΤ: «Πιστεύω μην μιλάνε με αγνώστους, πιστεύω μην μπαίνουν σε site απαγορευμένα. Αυτό περισσότερο μην τους πλησιάσει κάποιος, αυτό φοβάμαι περισσότερο μην ξέρω».

Λ: «Ναι σίγουρα. Πρέπει κάθε στιγμή να το τσεκάρεις το που μπαίνει, τι βιντεάκια βλέπει. Γιατί βλέποντας ένα βιντεάκι από ένα άλλο παιδί που παίζει το ίδιο παιχνίδι με αυτό που τον ενδιαφέρει. Εε το παιδί αυτό θα έχει ανεβάσει, αναρτήσει και άλλα βιντεάκια και άλλα και άλλα. Οπότε αυτά του βγαίνουν όλα μπροστά στην αναζήτηση που κάνει, οπότε ένας από τους γονείς πρέπει πάντα να έχει πάντα το νου του μην πέσει πάνω σε ακατάλληλο περιεχόμενο».

Β: «Φυσικά, κοιτάζε όταν πλέον αρχίζει και μπαίνει σε κάποια παιχνίδια τα οποία έχω δει με κάτι αυτοκίνητα, με αγώνες ακόμα και με κάποιες μάχες. Βλέπω τι παίζει, εγώ γενικά δεν θέλω να παίζει με όπλα και με παρ' όλο που εντάζει με πολεμικά και αυτά. Του λέω τι είναι αυτά τα κοιτάω εντάζει, όλα αυτά είναι δωρεάν φυσικά, δεν είναι κάτι που, είναι στον υπολογιστή σαν παιχνίδια που τα βρίσκει. Εε αυτό που του λέω είναι επειδή κατά καιρούς παίζει με διάφορους παίκτες, εμφανίζονται και άλλοι παίκτες, άλλα ονόματα να μην έχει, να μην του μιλήσει κάποιος, να μην το προσεγγίσει κάποιος και να βλέπω αν μιλάει σε τίποτα chat».

Θ: «Μπορεί ξέρω εγώ να μπει σε διάφορα site που δεν ξέρω τι μπορούν να πουν στο παιδί, να του ζητήσουν να κάνει κάτι, να τους ζητήσουν να δει τον άλλον από κοντά. Εε να δει διάφορα τρομακτικά βίντεο στο Youtube ξέρω εγώ ή να μπει σε άλλα site που είναι πιο, πώς να το πω; ακατάλληλα»

Δ: «Πρώτα απ' όλα chat που κρύβουν πίσω τους κινδύνους». «Ναι ναι από ξένους. Βεβαίως. Παιχνίδια που τα οδηγούν σε άσχημη κατάληξη. Διάφορα αυτά που βλέπαμε δεν ξέρω η μπλε φάλαινα αυτά τα οποία τα έχουν κατεβάσει βέβαια. Σαφώς και κρύβουν».

Ι2: «Εε να πέσει σε κάτι ακατάλληλο, ναι και έτυχε να του κάνουν παρατήρηση τα μεγαλύτερα αδέρφια του που ακούστηκε μια άλλη φωνή από μέσα. Και αμέσως κάτσανε

και ο μικρός αντέδρασε αλλά και τα παιδιά κατευθείαν που ξέρουν και πιο πού τη τεχνολογία που μπήκαν μέσα και είδαν έναν άγνωστο μέσα στην ομάδα».

Μ: «Σίγουρα πιστεύω ότι κάποιος μπορεί να του μιλήσει, δηλαδή παιδιά μικρής ηλικίας που βλέπω ότι οι γονείς τους τα αφήνουν να έχουν tik tok ανεβάζουν, η έχουν προφίλ. σε μικρές ηλικίες πάντα αναφέρομε δεν ξέρω κατά πόσο ένα παιδί μπορεί να προφυλαχτεί από μόνο του».

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι μια μητέρα ανέφερε πως το παιδί της δεν μπορεί να συναντήσει κάποιο κίνδυνο με τη μορφή χρήσης την οποία πραγματοποιεί. Γενικότερα, σχεδόν όλες οι μητέρες της παρούσας μελέτης ανησυχούν για τους πιθανούς κινδύνους τους οποίους μπορούν να συναντήσουν τα παιδιά τους κατά τη χρήση ΣΚΤ. Βέβαια σημαντικός παράγοντας αποφυγής και διαχείρισης των κινδύνων των ΣΚΤ είναι η στάση την οποία κρατάνε οι γονείς αναφορικά με τα όρια χρήσης, τη δεκτικότητα τους για επικοινωνία και την ενημέρωση τους για σχετικά ζητήματα.

Στάση γονέων

Οι περισσότεροι γονείς στην προσπάθειά τους να ενημερωθούν για τις εξελίξεις τους κινδύνους και το πιθανό τρόπο αντιμετώπισης αυτών, αναζητούν οι ίδιοι πληροφορίες στο διαδίκτυο ή παρακολουθούν σχετικά προγράμματα στη τηλεόραση. Μια μητέρα αναφέρει ότι ενημερώθηκε σχετικά με την ορθή χρήση ΣΚΤ σε μια ημερίδα την οποία διοργάνωσε το σχολείο και άλλη μια αναφέρει πως είχε λάβει ένα μήνυμα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Τέλος, μια μητέρα πιστεύει πως το σχολείο είναι ο κατάλληλος φορέας ενημέρωσης των παιδιών και τώρα με τη πανδημία δυστυχώς αυτό δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί. Πέρα από αυτά, οι γονείς από την πλευρά τους κατά κύριο λόγο ενημερώνουν τα παιδιά τους για τους πιθανούς κινδύνους τους οποίους θα συναντήσουν και τους προτείνουν να απευθυνθούν κατευθείαν σε αυτούς.

Γ2: «Ναι τον έχουμε ενημερώσει. Αν δεις κάτι το κλείνεις και το μας το λες».

Γ1: «Του έχουμε πει να μην απαντήσει όσο δελεαστικό και να είναι το άτομο που δεν ξέρει, αν είναι μια κοπέλα η κάτι δελεαστικό. Από τη στιγμή που δεν γνωρίζει ο ίδιος, δεν έχει δει ο ίδιος το πρόσωπο να μην απαντήσει. Η τέλος πάντων να με ενημερώσει

όταν βλέπει πως κάποιος επιμένει να γίνει φίλος του η του λέει κάτι και τον φέρνει σε δύσκολη θέση. Να ενημερώσει για ότι συμβεί».

ΣΤ: «Ναι πάνω κάτω την έχω ενημερώσει. Να μην μιλάει με αγνώστους περισσότερο. Ναι την έχω ενημερώσει» ... «Ναι ναι βέβαια της έχω πει να μας το πει και να μην δίνει στοιχεία τίποτα, να μην μιλάει καθόλου».

Β: «Ναι τον έχω ενημερώσει, τον έχω ενημερώσει. Του έχω πει να μου το πεις αμέσως και όντως όταν του είχαν στείλει κάτι που δεν ήταν τίποτα δηλαδή ένα μήνυμα τίποτα μια εικόνα, δεν ήταν κάτι, μου το είχε πει "μου έστειλε ένα αυτό" εντάξει αυτό. Αλλά γενικά του έχω πει να μου πει οτιδήποτε δει και κάπως τον ενοχλήσει αν κάποιος του πει κάτι».

Δ: «Εεεε ναι βεβαίως, σαφώς και από πολύ μικρή ηλικία, που άρχισε και καταλάβαινε τι είναι κίνδυνος. Και της έχουμε πει είτε σχολείο είτε σπίτι είσαι θα ενημερώνεις τους γονείς σου, στο σχολείο τους δασκάλους σου και στο σπίτι τους γονείς σου για οτιδήποτε που βλέπεις κάτι περίεργο».

Π1: «Ναι ναι. Γενικότερα της έχουμε πει: δεν πατάμε χωρίς να γνωρίζουμε κάποια πράγματα, σε κάποια μηνύματα, δεν μπαίνουμε στη διαδικασία να σου βγει ένα παιχνίδι να κατεβάσουμε κάτι οτιδήποτε γιατί ποτέ δεν ξέρουμε τι είναι αυτό. Και διάφορα τέτοια ώστε όταν δεν γνωρίζει κάτι να το πει σε εμάς».

Η μητέρα Ι2 αναφέρει ένα περιστατικό το οποίο την ανησύχησε, αλλά ευτυχώς τα μεγαλύτερα μέλη της οικογένειας το αντιλήφθηκαν πριν καν προλάβει να γίνει ανησυχητικό:

Ι2: Εεε να πέσει σε κάτι ακατάλληλο, ναι και έτυχε να του κάνουν παρατήρηση τα μεγαλύτερα αδέρφια του που ακούστηκε μια άλλη φωνή από μέσα. Και αμέσως κάτσανε και ο μικρός αντέδρασε αλλά και τα παιδιά κατευθείαν που ξέρουν και πιο πού τη τεχνολογία που μπήκαν μέσα και είδαν έναν άγνωστο μέσα στην ομάδα.

Σ: Δηλαδή εκεί που έπαιζαν είχε μπει και κάποιος άγνωστος στην ομάδα;

Ι2: Ναι ναι ναι με ένα γνωστό όνομα και προσπαθούσε να μπει στην παρέα των παιδιών.

Αξίζει να σημειωθεί, είναι ότι κάποιοι γονείς έχουν ήδη εγκαταστήσει γονικό έλεγχο στις συσκευές τις οποίες χρησιμοποιούν τα παιδιά ώστε να τα προστατέψουν. Από την άλλη πλευρά, δύο μητέρες θεωρούν ότι ακόμη ελέγχουν τη χρήση των ΣΚΤ και δεν έχει χρειαστεί να ενημερώσουν τα παιδιά τους σχετικά με τους πιθανούς κινδύνους των ΣΚΤ:

Θ: *«Η αλήθεια είναι ότι δεν την έχουμε ενημερώσει. Δεν το έχω κάνει, γιατί δεν την βλέπω τόσο ενεργή ώστε να την ενημερώσω. Οπότε αν τύχει να την δω ότι.. θα το κάνω. Δηλαδή προσέχω εγώ χωρίς να της έχω πει τίποτα».*

Λ: *«Η πληροφόρηση που του έχουμε δώσει και εμείς δεν είναι, δεν έχουμε επεκταθεί σε αυτό το θέμα γιατί όπως σου είπα και πριν έχω πάντα το νου μου. Δηλαδή όταν το χρησιμοποιεί πάντα ξέρω τι κάνει, δεν τον αφήνω μόνο του πολλές ώρες».*

Αναφορικά με το αν οι γονείς είναι δεκτικοί να ακούσουν τις απορίες των παιδιών και τους προβληματισμούς τους σχετικά με τη χρήση και τις λειτουργίες των ΣΚΤ, όλοι οι γονείς έδειξαν πρόθυμοι. Ταυτόχρονα, οι συμμετέχοντες της μελέτης θέτουν όρια στη χρήση smartphone, tablet, smart TV και laptop. Αναλυτικά, οι γονείς θέτουν ως κανόνα χρήσης την ολοκλήρωση των σχολικών υποχρεώσεων ώστε να ασχοληθούν με τη συσκευή την οποία επιθυμούν. Μόνο 3 μητέρες κοριτσιών υπογράμμισαν ότι η ώρα ενασχόλησης τους με τις ΣΚΤ είναι προκαθορισμένη μέρα ή ώρα επομένως δεν χρειάστηκε να θέσουν ως προϋπόθεση χρήσης την ολοκλήρωση των εργασιών τους.

Δ: *«Καταρχήν μόνο σαββατοκύριακο αν θα παίζει με το κινητό της, τα παιχνιδάκια της. Υπάρχουν όρια δηλαδή δεν το έχει ανεξέλεγκτα το κινητό, κλείνει και το αφήνει πάνω στο τραπέζι».*

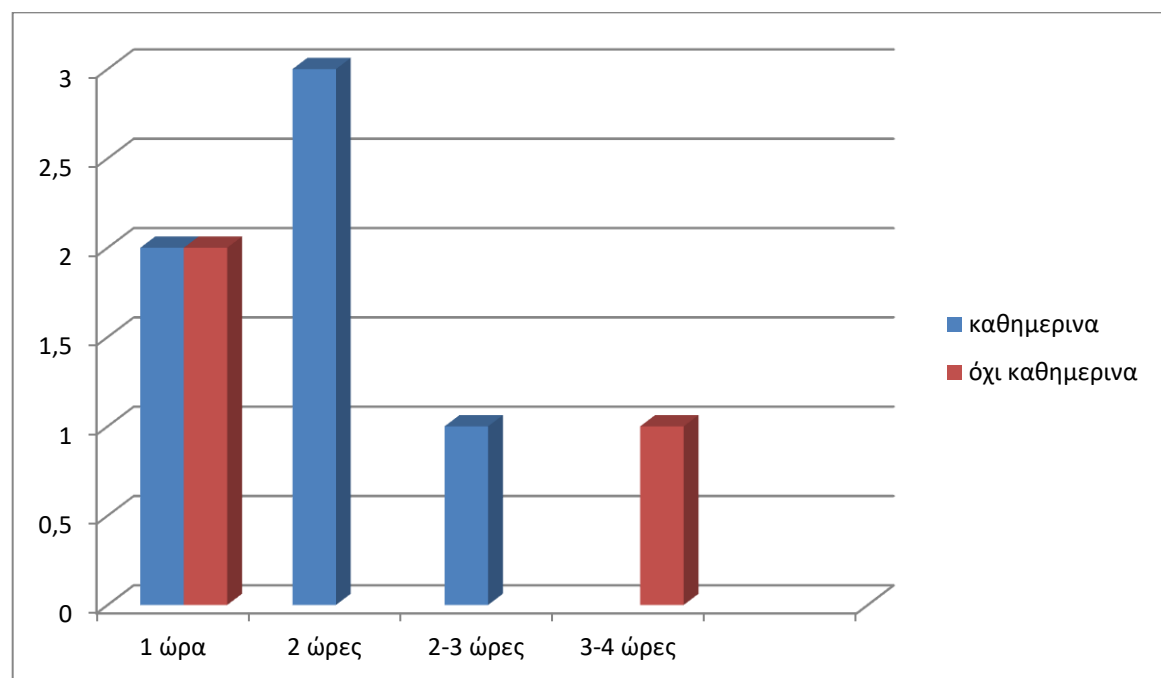
Π1: *«Συνήθως Παρασκευή απόγευμα λόγο ότι πήγαιναν και στο σχολείο και έχει μια ώρα την Παρασκευή απόγευμα που θα κάτσει να παίζει με κάποια παιχνιδάκια Barbie και κάτι τέτοια που έχουμε κατεβάσει».*

Θ: *«Βασικά την αφήνω να δει και πάω και τη κόβω στη μέση. Της το κλείνω με το έτσι θέλω»*

Σχεδόν όλοι οι γονείς της έρευνας έθεσαν χρονικά όρια στη χρήσης τα οποία ορισμένες φορές τηρούνται και άλλες όχι. Επεξηγηματικά, οι περισσότεροι γονείς επιτρέπουν τη χρήση ΣΚΤ περίπου 2 ή 3 ώρες την ημέρα (Γράφημα 6). Ενώ, μια μητέρα αναφέρει ότι δεν έχει χρειαστεί να επιβάλει χρονικό όριο σε αντίστοιχη ερώτηση:

Γ1: «Δεν χρειάζεται. Δεν είναι και ο ίδιος πολύ σε αυτή τη διάθεση.»

Γράφημα 4: Χρόνος χρήσης ΣΚΤ

Οριοθέτηση

Τα όρια τα οποία επιβάλει κάθε γονιός ως προς τη χρήση ΣΚΤ διαφέρουν ανάλογα με τη καθημερινότητα κάθε οικογένειας. Αλλά, όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα πριν τη θέσπιση ορίων επικοινωνήσαν με τα παιδιά τους, υπενθυμίζοντας τους τις προτεραιότητες τους και τις επιπτώσεις χρήσης των ΣΚΤ:

Γ1: «Συζητήσαμε ότι προτεραιότητα είναι το σχολείο και όχι τα παιχνίδια στο κινητό η κάτι άλλο. Εεε όποτε συμφώνησε. Ήμαρμά έχεις δίκαιο αυτό θα κάνω. Σήμερα μάλιστα μου είπε, πως ένα παιχνίδι που παίζει στο κινητό θα το σταματήσω τώρα που έρχεται καλοκαίρι γιατί θα βγούμε στη φύση, στην εξοχή οπότε δεν χρειάζεται να κάθομαι να παίζω κάτι».

Γ2: «Του είπαμε ότι δεν κάνει καλό για τα μάτια σου για τον εγκέφαλο σου. Ο μπαμπάς του ειδικά του είπε ότι όταν κάθεσαι μπροστά από μια οθόνη ο εγκέφαλος σου δεν αναπτύσσεται και το δέχτηκε. Δηλαδή μερικές φορές κοιτάει και την ώρα πόση ώρα θα παίζει ακόμη».

Β: «Φυσικά, εγώ τα επιχειρήματα του τα έχω πει ότι δεν πρέπει, γιατί δεν πρέπει να βλέπει πολύ ώρα. Εντάξει τα έχει καταλάβει αυτά και για τα μάτια του και για να μην κουράζετε και για να μην τον πιάνει το κεφάλι του. Γενικά, δεν κάνει να βλέπουμε πολύ ώρα πρέπει να βάζουμε κάποια όρια, πρέπει να κάνουμε και άλλα πράγματα και για τους κινδύνους. Εντάξει τους κινδύνους δεν τους καταλαβαίνει αυτός και απόλυτα, αλλά εντάξει».

Δ: «Ναι βέβαια της έχουμε μιλήσει ότι πρώτα είναι το σχολείο και μετά, άμα διαβάσεις θα πάρεις και το κινητό και όλα, θα ασχοληθείς, μέχρι ένα όριο».

Ι1: «Ναι της έχουμε εξηγήσει ότι η χρήση του tablet δεν είναι για να, υπάρχει όφελος και σε αυτή και το έχουμε συζητήσει δεν είναι ωραίο να αφήσει δραστηριότητες και παιχνίδια της για να αφοσιωθεί στο tablet και το έχει δεχτεί. Εε μετά από συζήτηση που έχουμε κάνει το έχει δεχτεί».

Σε γενικές γραμμές όλα τα παιδιά δέχτηκαν τα όρια, μόνο ένα αγόρι 11,5 ετών το οποίο παίζει 2 μέχρι 3 ώρες καθημερινά αντέδρασε:

Ι2: «Αντιδρά κάθε φορά που του βάζεις που του το λες καθημερινά αλλά του περνάει».

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι παρ' όλο που τα παιδιά δέχτηκαν τα όρια χρήσης των tablet, smartphone, laptop, smart TV τα περισσότερα έχουν προσπαθήσει να χρησιμοποιήσουν κρυφά κάποια από αυτές τις συσκευές. Οι γονείς στην αντίστοιχη ερώτηση έχουν να περιγράψουν ένα περιστατικό:

Λ: «Την ώρα του μαθήματος δηλαδή. Εκεί που νόμιζα ότι τον έχω αφήσει να κάνει μάθημα κρυφά είχε πάρει το Tablet να παίζει. Μια φορά μόνο. Η τουλάχιστον μια φορά το κατάλαβα».

Β: «Όπως ήταν εκεί δίπλα επειδή καμιά φορά το παίρνει και μπαίνει. Το είχε πάρει και νόμιζα ότι είχε μπει στο youtube δεν κατάλαβα ότι είχε μπει στο facebook. Και ότι

έκανε αυτά τα σχόλια. [γέλια] μετά τον μαλώσαμε βέβαια. Εντάξει. Λέω "δεν θα το ξανακάνεις αυτό". Εξελίσσονται ραγδαία.»

Μ: «Του μπαμπά του ναι. Όχι όταν κοιμόμαστε μπορεί αν τρώμε και να απομακρυνθεί και να το πάρει. Μπορεί να παίζει να δει φωτογραφίες αλλά και πάλι του πατέρα του,. Τα σαββατοκύριακα που ξαπλώνουμε μεσημέρι και μπορεί να μην κοιμηθεί του λέω απαγορεύεται να παίζεις με το κινητό δεν το έχει κάνει αλλά σίγουρα το έχει σκεφτεί».

Γ2: «Πήρε το tablet και πήγε στο δωμάτιο, έκλεισε και την πόρτα για να παίζει το παιχνίδι. Χωρίς να το πει. Είπε ήθελα να παίζω, με ενοχλούσε ο αδερφός μου και ήθελα να φύγω και πήγα στο δωμάτιο να παίζω».

Επίσης, δύο μητέρες ανέφεραν πως τα παιδιά τους όταν βρουν ευκαιρία θα χρησιμοποιήσουν μια κινητής τεχνολογίας πέραν των ορίων όπου έχουν τεθεί:

Ι2: «Ααα ναι ανά πάσα στιγμή αυτό. Αν δεν τον ελέγξεις είναι, το έχει ξεκλέψει το έχει πάρει και έχει φύγει. Και όταν του κάνουμε παρατήρηση πάλι αντιδρά, αν δεν έχει κάτι άλλο να ασχοληθεί πάλι θα πάει εκεί και θα παίζει θα πει: πέρασε η ώρα μου τι άλλο να κάνω να ξαναμπώ μέσα να παίζω να δω κανένα βιντεάκι κάτι. Είναι δηλαδή, αν είναι απασχολημένος δεν θα αφήσει το παιχνίδι του για να μπει μέσα αλλά αν δεν έχει κάτι άλλο να κάνει θα επιμείνει».

ΣΤ: «Αν ασχοληθώ εγώ με κάτι και να μου διαφύγει ότι έχει το κινητό και να είναι αυτή ακόμα μέσα, να παίζει, να βλέπει κάτι»... «Ναι αν το βρει θα το πάρει κατευθείαν».

Συγχρόνως, μόνο 3 μητέρες δήλωσαν πως τα παιδιά τους δεν προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν κρυφά μια ΣΚΤ. Βέβαια, οι περισσότεροι γονείς δήλωσαν ελαστικοί σχετικά με τη τήρηση των χρονικών ορίων:

Β: «Ναι κάποιες φορές τα παραβλέπουμε. Τι να σου πω ότι δεν το κάνουμε; Εντάξει το κάνουμε και εμείς. Έχει τύχει φορές που κάθεται και παραπάνω. Το έχει κάνει δηλαδή το κάνει για πολλούς λόγους τώρα, εντάξει μπορεί μια να είναι Κυριακή και να κάθεται παραπάνω, εντάξει σαββατοκύριακα είναι πιο χαλαρός, τον έχουμε λίγο πιο χαλαρό. Άντε Κυριακή βλέπει λίγο παραπάνω. Κατάλαβες;».

Δ: «Εντάξει ναι καμία φορά, το Σάββατο κυρίως γιατί τη Κυριακή ετοιμαζόμαστε για τη Δευτέρα με επαναλήψεις. Εε κάποιες φορές ναι δεν είμαστε και με το ρολόι στο χέρι».

Π1: «Εντάξει, δεν θα το αφήσω δύο ώρες, αλλά μπορεί να την αφήσω μια ώρα και μισή βαριά. Ανάλογα και εγώ τι κάνω εκείνη τη συγκεκριμένη περίπτωση τι κάνω. Δεν θα την αφήσω να κολλήσει και πάνω, συνήθως και να σου πω την αλήθεια δεν κρατάει και η μπαταρία πάρα πολύ λόγο ότι είναι παλιό. [γέλιο] οπότε μας εξυπηρετεί και από μόνο του».

Μ: «Κοίτα τον τελευταίο καιρό, ναι ειδικά όταν ήταν χάλια ο καιρός και δεν βγαίναμε τα μαθήματα ήταν πιο εύκολα και τελείωνε γρήγορα είναι και το μωρό, έπρεπε να ήμασταν πιο ελαστικοί και τι ν το κάνεις θέλεις λίγο την ηρεμία σου. Βρίσκει πάτημα και το ζητάει και αυτός εγώ έχω κωδικό δεν μπορεί να το πάρει ο πατέρας του δεν έχει βάλει θεωρεί ότι τον βολεύει ακόμη ότι τον έχε του χεριού του. Αλλά δεν έχει ανοίξει υπολογιστή να κάνει κάτι ποτέ».

ΣΤ: «Ναι ναι ξεφεύγει».

Γ2: «Ναι. Ειδικά μερικές φορές που είσαι και κουρασμένος και σε ζαλίζουν ναι».

Λ: «Κοίταξε, αυτό τώρα για να είμαι ειλικρινής, εξαρτάται και από την καθημερινότητα ... εεε μέσα στην εβδομάδα αν μου τύχει κάποιο απόγευμα κάποια δουλεία στο σπίτι που πρέπει να γίνει οπωσδήποτε μπορεί να τον αφήσω και μισή ώρα παραπάνω».

Ι2: «Ναι ειδικά αυτές τις μέρες τις τελευταίες λόγο καραντίνας».

Αξίζει να σημειωθεί ότι, δύο μητέρες δεν παρεκκλίνουν από τους κανόνες χρήσης ΣΚΤ, θεωρώντας ήδη αρκετές τις ώρες τηλεκπαίδευσης:

Θ: «Όχι όχι. Τώρα είμαστε που είμαστε κλεισμένοι στο σπίτι να καθόμαστε τώρα και στους υπολογιστές εντάξει το μυαλό πάει κάηκε».

Γ1: «Όχι δεν τα παραβλέπουμε τα όρια, γιατί είναι ήδη πολλές οι ώρες στην οθόνη, καταλαβαίνει από μόνος του ότι δεν μπορεί να κάτσει τόση ώρα στον υπολογιστή να κάνει μάθημα με το σχολείο, να κάνει αγγλικά στον υπολογιστή και να κάτσει στο κινητό, το καταλαβαίνει από μόνος του ότι δεν μπορεί κάτσει τόση ώρα κουράζετε. Φεύγει πάει βόλτα. Οπότε δεν χρειάζεται, εντάξει. Είμαστε σε καλό δρόμο νομίζω».

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα επιτρέπουν με όρια τη χρήση ΣΚΤ στα παιδιά τους τα οποία είναι ηλικίας 7 έως 12 ετών. Αναλυτικά, οι περισσότεροι γονείς θέτουν ως απαραίτητη προϋπόθεση την ολοκλήρωση των σχολικών και άλλων υποχρεώσεων τους ώστε να επιτρέψουν τη χρήση ΣΚΤ. Ταυτόχρονα, αρκετοί γονείς ορίζουν το χρονικό διάστημα ενασχόλησης των παιδιών τους με κάποια συσκευή αλλά δήλωσαν ότι συχνά παραβλέπουν το συγκεκριμένο κανονισμό. Επεξηγηματικά, οι γονείς ανέφεραν πως είτε οι ίδιοι χρειάζονται προσωπικό χρόνο, είτε τα παιδιά ζητούν επίμονα την ενασχόληση τους με tablet, smartphone, smart TV και laptop, με αποτέλεσμα να επιτρέπουν τη περαιτέρω χρήση. Επιπρόσθετα, οι περισσότεροι γονείς έχουν να περιγράψουν ένα περιστατικό όπου τα παιδιά τους προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν κρυφά μια ΣΚΤ. Ένα ακόμη εύρημα, είναι ότι όλοι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν τους κινδύνους όπου μπορεί να συναντήσουν τα παιδιά τους ανησυχώντας πρωτίστως για τη πιθανή προσέγγιση από έναν άγνωστο. Για το λόγο αυτό οι γονείς της παρούσας μελέτης κατά κύριο λόγο προσπαθούν με δική τους πρωτοβουλία να ενημερωθούν σχετικά με το τι θα πρέπει να προσέχουν, καθώς τα παιδιά τους χρησιμοποιούν ΣΚΤ οι οποίες συνδέονται στο διαδίκτυο.

Συνοπτικά, σκοπός της παρούσας έρευνας, ήταν να μελετηθούν οι απόψεις και οι πρακτικές των γονέων παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας για την χρήση ΣΚΤ και πως αυτές επηρεάζουν την κοινωνική τους ανάπτυξη. Μέσω των συνεντεύξεων προέκυψε ότι όλα τα σπίτια διαθέτουν ΣΚΤ και πως τα παιδιά μέσης παιδικής ηλικίας έχουν πρόσβαση σε μια από αυτές. Επιπλέον, οι μητέρες γνωρίζουν το είδος χρήσης των ΣΚΤ και θέτουν όρια. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι γονείς προσπαθούν με δική τους πρωτοβουλία να ενημερωθούν σχετικά με τους κινδύνους των ΣΚΤ και των υπηρεσιών αυτών. Γεγονός, το οποίο δηλώνει την επιθυμία των γονέων να προστατέψουν τα παιδιά τους και να είναι ενήμεροι. Σημαντικό εύρημα, αποτελεί το γεγονός ότι οι γονείς θεωρούν τη χρήση ΣΚΤ ως ένα "αναγκαστικό" μέσο ψυχαγωγίας και επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Συγκεκριμένα, οι γονείς τονίζουν τη μεγάλη αλλαγή της καθημερινότητας των παιδιών καθώς χρειάστηκε να παραμένουν στο σπίτι και πως αυτό αύξησε τη χρήση smartphone, tablet, laptop, smart TV. Οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν ότι η επικοινωνία μέσω εφαρμογών βοήθησε τα παιδιά παρέμεναν κοινωνικά αλλά οι ίδιοι προτιμούν να

συναναστρέφονται και να αλληλεπιδρούν με τους συνομήλικα άτομα καθώς μόνο έτσι μπορούν να αναπτυχθούν κοινωνικά και συναισθηματικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αρχικά, κατά το πρώτο ερώτημα της έρευνας «Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των γονέων, ποιες συσκευές τεχνολογίας χρησιμοποιούν τα παιδιά και για ποιον λόγο;» χρησιμοποιήθηκαν κάποιες εισαγωγικές ερωτήσεις στη συνέντευξη ώστε να συλλέξουμε πληροφορίες σχετικά με ποιες συσκευές διαθέτει κάθε σπίτι. Ύστερα, διερευνήσαμε σε ποιες από αυτές τις ΣΚΤ έχουν πρόσβαση τα παιδιά και αν διαθέτουν δικές τους. Επιπρόσθετα, με σκοπό να απαντήσουμε στο ερευνητικό ερώτημα εξετάσαμε αν οι γονείς γνωρίζουν το λόγο χρήσης των ΣΚΤ.

Όπως αναδείχθηκε, όλοι οι γονείς γνωρίζουν ποιες συσκευές και για ποιο λόγο χρησιμοποιούν τα παιδιά τους. Όλα τα νοικοκυριά διαθέτουν περισσότερες από μια ΣΚΤ και όλα τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε μια από αυτές. Συγκεκριμένα, όλα τα σπίτια διαθέτουν smartphone, tablet, laptop και λίγα από αυτά έχουν smart TV. Αυτό επιβεβαιώνεται και σε έρευνα του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (2018) ότι σχεδόν όλα τα νοικοκυριά στην Ελλάδα διαθέτουν ΣΚΤ μέσω των οποίων συνδέονται στο διαδίκτυο. Στη παρούσα έρευνα, ένας μικρός αριθμός παιδιών τα οποία διαθέτουν δική τους ΣΚΤ ώστε να παρακολουθούν τη τηλεεκπαίδευση. Εξαίρεση παρουσιάζει ότι ένα κορίτσι 11,5 ετών διαθέτει δικό της smartphone το οποίο χρησιμοποιεί με περιορισμούς.

Γενικότερα, τα σημερινά παιδιά έρχονται σε επαφή με τις ΣΚΤ σε πολύ μικρή ηλικία και η καθημερινότητά τους είναι συνδεδεμένη με αυτές (Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου 2020). Ειδικότερα, το διάστημα της πανδημίας όπου διεξήχθη η έρευνα τα παιδιά περνούσαν αρκετές ώρες μπροστά σε μια οθόνη. Αρχικά, τα παιδιά παρακολουθούσαν τα μαθήματα του σχολείου και των ξένων γλωσσών μέσω του διαδικτύου, ενώ οι εξωσχολικές δραστηριότητες και άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις είχαν διακοπεί κατά τη πανδημία. Γεγονός το οποίο ώθησε τα παιδιά να χρησιμοποιούν περισσότερο τις ΣΚΤ. Αναλυτικά, τα παιδιά δημοτικού καθημερινά παρακολουθούσαν 3 ώρες τη τηλεεκπαίδευση και από μία έως 3 ώρες έπαιζαν, επικοινωνούσαν, αναζητούσαν πληροφορίες, παρακολουθούσαν βίντεο και χρησιμοποιούσαν τα κοινωνικά δίκτυα. Περιληπτικά, οι ώρες μπροστά σε οθόνες ήταν αυξημένες όσο τα παιδιά παρέμεναν στο σπίτι εξαιτίας του Covid - 19.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα «Πως αντιλαμβάνονται οι γονείς την επίδραση των τεχνολογικών μέσων στα παιδιά τους;» διατυπώθηκαν οι αντιλήψεις των γονέων σχετικά με τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις χρήσης ΣΚΤ. Σε πρώτη φάση, καταγράφηκαν οι απόψεις των γονέων σχετικά με το αν η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει ή όχι τις σχέσεις των παιδιών τους με το σχολείο, την οικογένεια και τους φίλους τους. Τέλος, οι γονείς εξέφρασαν τις φοβίες αναφορικά με τους κινδύνους οι οποίοι κρύβονται πίσω από αυτές τις ΣΚΤ.

Οι γονείς πιστεύουν ότι η χρήση ΣΚΤ στη παρούσα κατάσταση της πανδημίας προσφέρει στα παιδιά τους κυρίως εκπαίδευση και μετά ψυχαγωγία και επικοινωνία. Αναλυτικά, οι ΣΚΤ είναι το μέσο παρακολούθησης των σχολικών μαθημάτων κατά τη παραμονή στο σπίτι εξαιτίας του κορωνοϊού. Επιπρόσθετα, η αλλαγή της καθημερινότητας ενίσχυσε τη χρήση ΣΚΤ ώστε να γεμίσει ο ελεύθερος χρόνος των παιδιών στο σπίτι και αποτέλεσαν μέσω ψυχαγωγίας παίζοντας διαδικτυακά παιχνίδια ή παιχνίδια εφαρμογών και βλέποντας βίντεο. Αδιαμφισβήτητα, εξαιτίας της πανδημίας οι γονείς πιστεύουν ότι η χρήση των ΣΚΤ αποτέλεσαν και ένα μέσο επικοινωνίας με τους συγγενείς και φίλους τονίζοντας ότι μέσω αυτών τα παιδιά διατηρούσαν τη κοινωνικότητα τους. Από την άλλη, οι γονείς προτιμούν τη προσωπική επαφή με τους συνομηλίκους και το παιχνίδι έξω από το σπίτι ως μέσω κοινωνικοποίησης αλλά εξηγούν ότι δεν υπήρχει άλλη επιλογή κατά το διάστημα της πανδημίας.

Η ανησυχία αυτή επιβεβαιώνεται στη μελέτη των Singh & Samah (2018) οι οποίοι αναγνωρίζουν την ευκολία σύνδεσης με συνανθρώπους μέσω smartphone και επιβεβαιώνουν το κίνδυνο απουσίας της προσωπικής επαφής μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, όταν τα παιδιά δεν έρχονται σε επαφή με άλλα άτομα ώστε να αλληλεπιδράσουν και να αναπτύξουν σχέσεις, προκύπτουν κοινωνικά προβλήματα (Singh & Samah, 2018). Οι Gowthami & Kumar (2016) οι οποίοι μελέτησαν τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις των smartphone ανέφεραν ότι η ενασχόληση με αυτά μπορεί να απομονώσει τους χρήστες από το κοινωνικό κόσμο. Περίληπτικά, οι ανθρώπινες σχέσεις κινδυνεύουν εφόσον καμία κοινωνική πλατφόρμα δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία (Singh & Samah, 2018). Αντίθετα, οι Daugherty, Dossani, Johnson & Wright (2014) αναφέρουν ότι οι ΣΚΤ

ενισχύουν τις κοινωνικές σχέσεις όταν τα άτομα μπορούν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους κατά τη χρήση αυτών. Τα παιδιά όπως δήλωσαν οι γονείς, χρησιμοποιούσαν τις ΣΚΤ όχι μόνο ως μέσω επικοινωνίας αλλά ως μέσω ψυχαγωγίας (παιχνίδια, προβολή βίντεο) και αναζήτησης πληροφοριών σχετικά με το σχολείο.

Αναλυτικά, οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι η ενασχόληση των παιδιών με τις ΣΚΤ τους έχει προσφέρει εξοικείωση με αυτές και τις λειτουργίες τους. Τα παιδιά γνωρίζουν όλα τα βασικά βήματα ώστε να ανοίξουν, κλείσουν τις ΣΚΤ και να χρησιμοποιήσουν όποια υπηρεσία, εφαρμογή τα ενδιαφέρει χωρίς καμία καθοδήγηση. Επίσης, οι γονείς των μεγαλύτερων παιδιών αναφέρουν ότι αναζητούν πληροφορίες ώστε να ολοκληρώσουν τις σχολικές τους εργασίες και πληκτρολογούν αυτές στο πρόγραμμα κειμένου του υπολογιστή. Ενώ, τα παιδιά μικρότερης ηλικίας στην παρούσα μελέτη αισθάνονται ικανοποίηση όταν χρησιμοποιούν ΣΚΤ με ευκολία.

Η Elinder (2020) σε έρευνα την οποία διεξήγαγε επιβεβαιώνει ότι οι γονείς αναγνωρίζουν ότι η χρήση ΣΚΤ συνέβαλε στην επίλυση προβλημάτων και ενίσχυσε τις μαθησιακές δεξιότητες των παιδιών. Επιπρόσθετα, η ορθή χρήση της τεχνολογίας έχει τη δυνατότητα να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στις μαθησιακές ικανότητες των παιδιών (Daugherty et al., 2014). Οι Singh & Samah (2018) σημείωσαν ότι η χρήση smartphone εξαιτίας της ευκολίας πρόσβασης σε αυτή διευκολύνει τη διαδικασία της μάθησης. Σε αυτή τη μελέτη, υπάρχουν γονείς οι οποίοι δεν διακρίνουν καμία θετική επιρροή των ΣΚΤ στα παιδιά τους αλλά επιτρέπουν τη χρήση τους.

Συγκεκριμένα, οι γονείς αναφέρουν ότι τα παιδιά τους ζημιώνονται χρησιμοποιώντας ΣΚΤ σύμφωνα με τις απαντήσεις των γονέων. Οι μητέρες παιδιών 10 έως 12 ετών επισημαίνουν ότι η χρήση ΣΚΤ δεν αναπτύσσουν τη δημιουργική σκέψη και τη νοημοσύνη τους. Η ψηφιακή μορφή όπου εκτίθενται τα παιδιά δημοτικού δεν έχει τη δυνατότητα να διδάξει την ευέλικτη και δημιουργική σκέψη τους (Rambitan, 2015). Η προσοχή των παιδιών αποσπάτε εξαιτίας της γρήγορης εναλλαγής εικόνων με αποτέλεσμα να μην μπορούν να διαχωρίσουν τι θα πρέπει να συγκρατήσουν. Όταν τα παιδιά βιώνουν ενεργά τις εμπειρίες αναπτύσσονται ολόπλευρα και γρηγορότερα παρά παθητικά μέσω ΣΚΤ (Downey et al., 2007). Ωστόσο, έχουν σημειωθεί αναπτυξιακά προβλήματα όπως· καθυστέρηση απόκτησης γλώσσας και δυσκολία στη κοινωνικοποίηση σε παιδιά τα οποία χρησιμοποιούν

ΣΚΤ με σκοπό να ψυχαγωγηθούν (Downey et al., 2007). Με λίγα λόγια, οι ώρες τις οποίες περνάνε τα παιδιά μπροστά σε μια οθόνη επηρεάζει την ανάπτυξη της φαντασίας αυτών.

Στη συνέντευξη της έρευνας οι γονείς δήλωσαν ότι η σχέση των παιδιών τους με τους φίλους τους δεν επηρεάζονται, υποστηρίζοντας ότι τα δεύτερα δεν θα παραμελούσαν τους φίλους τους ώστε να ασχοληθούν με κάποια ΣΚΤ. Αυτό επιβεβαιώνεται και στην έρευνα των Downey et al. (2007) όπου τα παιδιά δημοτικού προτιμούσαν να συμμετέχουν σε ομαδικές δραστηριότητες παρά να χρησιμοποιούν κάποια ΣΚΤ. Ενώ, οι γονείς παρατηρούν ότι τα παιδιά δυσανασχετούν σχετικά με τις εργασίες του σχολείου, πολλές φορές τις ολοκληρώνουν βιαστικά και κάποιες άλλες καθόλου. Επομένως, η χρήση ΣΚΤ σύμφωνα με τις απόψεις των γονέων επηρεάζει τις σχέσεις των παιδιών με το σχολείο. Επιπρόσθετα, αρκετές μητέρες δηλώνουν ότι οι σχέσεις των παιδιών με την οικογένεια έρχονται πολλές φορές σε ρήξη. Ειδικότερα, όταν κάποιο μέλος της οικογένειας υπενθυμίζει στο παιδί τα όρια χρήσης ΣΚΤ. Οι Tarigan & Stevani (2020) αναφέρουν ότι η ρύθμιση του χρόνου μπροστά σε μια οθόνη προκαλούσε διαμάχες μεταξύ γονέων και παιδιών. Χαρακτηριστικά, οι γονείς υπενθυμίζουν τα όρια χρήσης ΣΚΤ στην προσπάθεια τους να προστατέψουν τα παιδιά τους από τους πιθανούς κινδύνους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι γονείς αναφέρουν ότι η χρήση των ΣΚΤ καθώς και οι υπηρεσίες αυτών κρύβουν κινδύνους. Η προσέγγιση από κάποιον άγνωστο είναι η κύρια ανησυχία όλως των γονέων της έρευνας. Σε έρευνα του Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (2020) διαπιστώθηκε ότι τα παιδιά δημοτικού τα οποία παίζουν διαδικτυακά παιχνίδια σε ποσοστό 29% παίζουν με άγνωστα άτομα και σε αντίστοιχο ποσοστό συνομιλούν με αυτά. Επομένως, τα διαδικτυακά παιχνίδια έχουν τη δυνατότητα να συνδέουν τα παιδιά με άγνωστα άτομα δημιουργώντας άγχος στους γονείς τους (Willet, 2017). Σε έρευνα των Martin et al. (2018) όπου τα παιδιά χρησιμοποιούσαν κοινωνικά δίκτυα ανέφεραν ότι το 40% αυτών αποδέχονται αιτήματα φιλίας από άγνωστα άτομα.

Συμπληρωματικά, οι γονείς της έρευνας ανησυχούν σχετικά με την έκθεση των παιδιών τους σε ακατάλληλο υλικό το οποίο κυκλοφορεί στο διαδίκτυο. Με τον όρο ακατάλληλο υλικό, οι γονείς αναφέρονται σε· προώθηση επιβλαβών

συμπεριφορών, τυχερών παιχνιδιών, βίας· παρουσίαση πορνογραφικού υλικού και υλικό με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο. Η ανησυχία των γονέων σχετικά με τη προβολή ακατάλληλου υλικού επιβεβαιώνεται και σε παρόμοιες έρευνες (Downey et al., 2007· Elinder, 2020). Αδιαμφισβήτητα, οι συμμετέχοντες αισθάνονται ότι η έκθεση των παιδιών τους σε ακατάλληλο υλικό πιθανόν να τα μυήσει σε ανεπιθύμητες συμπεριφορές. Ο Ferguson (2015), ο Kirish (2002) και ο Willet (2017) σε μελέτες τους έχουν επιβεβαιώσει ότι τα παιχνίδια τα οποία εμπεριέχουν βία μπορούν να προκαλούν επιθετικές συμπεριφορές. Η ανησυχία αυτή επιβεβαιώνεται και από τη θεωρία κοινωνικής μάθησης του Bandura (1986) όπου αναφέρει ότι η προβολή βίας ενισχύει ή αναπτύσσει επιθετικές συμπεριφορές. Επιπρόσθετα, τα αγόρια από 9 έως 12 ετών είναι περισσότερο εθισμένα στα βιντεοπαιχνίδια συγκριτικά με τα κορίτσια (Yilmaz, 2017). Από την πλευρά τους οι γονείς δήλωσαν ότι προσπαθούν να ενημερώνονται σχετικά με τις εξελίξεις και τους κινδύνους των ΣΚΤ.

Αυτό που αξίζει να σημειωθεί, είναι ότι οι γονείς των αγοριών μεγαλύτερων ηλικιών τα οποία έπαιζαν διαδικτυακά παιχνίδια παρατήρησαν εκρήξεις θυμού και επιθετικές συμπεριφορές όταν τα δεύτερα δεν κατάφερναν να κερδίσουν. Η Τριπολίτου (2016) σε έρευνα της σημείωσε σε μικρό ποσοστό περιστατικά εκνευρισμού, θυμού και επιθετικότητας όταν τα παιδιά δεν κατάφερναν να κερδίσουν ή έπρεπε να διακόψουν το παιχνίδι τους.

Αναλυτικά, στο επόμενο ερώτημα το οποίο τέθηκε στην έρευνα «Τι στάση κρατάνε οι γονείς απέναντι στη χρήση τεχνολογικών μέσων;» απάντησαν αν γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους, αν έχουν ενημερώσει τα παιδιά τους και αν θέτουν όρια.

Οι μητέρες, προβληματίζονται με τους κινδύνους του κυβερνοκόσμου και προσπαθούν μέσω του διαδικτύου, της τηλεόρασης και μέσα από συζητήσεις με άλλους γονείς να ενημερωθούν σχετικά με αυτούς. Όλοι οι γονείς είναι πρόθυμοι να ακούσουν τις απορίες των παιδιών τους αναφορικά με τη χρήση ΣΚΤ και να τις επιλύσουν. Αλλά, υπάρχουν και μητέρες οι οποίες πιστεύουν ότι τα παιδιά τους δεν αναζητούν πληροφορίες από τις ίδιες.

Η ανησυχία των μητέρων επιβεβαιώνεται σε έρευνα του Ελληνικού Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (2020) όπου τα παιδιά δήλωσαν ότι οι γονείς τους δεν έχουν τις κατάλληλες γνώσεις σχετικά με το διαδίκτυο και δεν συζητούν μαζί τους σχετικά ζητήματα τεχνολογίας. Η συνεργασία γονέα και παιδιού χρειάζεται προσπάθεια, διάθεση και από τις δύο πλευρές και μόνο μέσω αυτής θα μπορέσει να υπάρξει η συν - ρύθμιση. Όπως αναφέρθηκε στο πρώτο κεφάλαιο η συν - ρύθμιση είναι η διαδικασία η οποία όταν αναπτυχθεί τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίζουν τους κινδύνους και να τους αντιμετωπίζουν όταν οι γονείς αυτών δεν είναι παρόντες.

Στην προσπάθεια να περιορίσουν την έκθεση των παιδιών στις ΣΚΤ και κατ' επέκταση στους κινδύνους αυτών οι γονείς της έρευνας θέτουν όρια στη χρήση αυτών. Ο πιο κοινός κανόνας όλων των γονέων είναι ολοκλήρωση των σχολικών και άλλων υποχρεώσεων ώστε να χρησιμοποιήσουν κάποια ΣΚΤ κάτι που κατέγραψαν οι Aftostomes-Tobio (2016) και Downey et al. (2007). Επιπρόσθετα, οι γονείς της έρευνας θέτουν χρονικά όρια τα οποία κυμαίνονται από 1 έως 3 ώρες ημερησίως ή χρήση των συσκευών συγκεκριμένες ημέρες. Ο χρονικός περιορισμός επαφής με οθόνες έχει καταγραφεί σε παρόμοιες έρευνες (Bleakley et al., 2016 · Downey et al., 2007 · He, et al., 2010).

Βέβαια, η θέσπιση των ορίων τέθηκε μετά από επικοινωνία μεταξύ των γονέων και του παιδιού, όπου οι πρώτοι υπενθύμισαν τις προτεραιότητες, υποχρεώσεις των δευτέρων και τόνισαν την επιρροή των συσκευών στην υγεία τους και την ανάπτυξη τους. Η Τσαία (2015) επισήμανε τη πρόθυμη στάση των γονέων να συζητήσουν και να εξηγήσουν στα παιδιά τους θέματα σχετικά με το διαδίκτυο και την οριοθέτηση χρήσης γενικότερα. Αναλυτικά, οι γονείς των παιδιών δημοτικού εξαιτίας της ιδιαιτερότητας της αναπτυξιακής τους φάσης μόνο μέσω συζητήσεων έχουν τη δυνατότητα να ρυθμίζουν και να παρακολουθούν τη συμπεριφορά αυτών (Cole M. & Cole S., 2011). Πέρα από αυτό, σε κάποιες περιπτώσεις τα παιδιά και οι γονείς φαίνεται να παραβλέπουν τους κανόνες ανάλογα με τις απαιτήσεις τις καθημερινότητας και ειδικότερα το διάστημα της πανδημίας του κορωνοϊού.

Αλλωστε και οι Tarigan & Stevani (2020) τόνισαν τη δυσκολία τήρησης χρονικών ορίων κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Παράλληλα, οι έρευνες των Aftostomes-Tobio (2016) και των Martin et al. (2018) οι οποίες πραγματοποιήθηκαν

πριν το διάστημα της πανδημίας αναφέρουν την ασυνέπεια των γονέων ως προς τους κανόνες χρήσης ΣΚΤ. Αναλυτικά, οι γονείς αναφέρουν ότι κάποιες φορές χρειάζονται οι ίδιοι προσωπικό χρόνο και παραβλέπουν τα όρια όπου οι ίδιοι θέσπισαν κάτι το οποίο αναδείχτηκε και στην έρευνα των He et al. (2010). Εξαιρέση παρουσιάζουν δύο μητέρες οι οποίες τηρούν τους κανόνες και δεν αφήνουν περιθώριο περαιτέρω χρήσης των ΣΚΤ.

Στο τελευταίο ερευνητικό ερώτημα «Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν οι γονείς εφόσον χρειαστεί να οριοθετήσουν τα παιδιά;» συλλέχθηκαν στοιχεία σχετικά με τον τρόπο θέσπισης των ορίων στη χρήση ΣΚΤ και πως αντέδρασαν τα παιδιά σε αυτά. Επίσης, οι γονείς δήλωσαν κατά πόσο είναι ελαστικοί με τα όρια και αν τα παιδιά έχουν προσπαθήσει να χρησιμοποιήσουν κρυφά κάποια ΣΚΤ.

Οι γονείς οριοθέτησαν τη χρήση smartphone, tablet, smart TV και laptop ενημερώνοντας τα παιδιά σχετικά με τους κινδύνους αυτών και τη σημασία ολοκλήρωσης των υποχρεώσεων τους. Με λίγα λόγια, τα παιδιά της μέσης παιδικής ηλικίας δεν έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίζουν τις επιπτώσεις των ΣΚΤ στην υγεία και στην ανάπτυξη τους γενικότερα (Collins et al., 2002). Επομένως, η καθοδήγηση των γονέων αναφορικά με την ορθή χρήση ΣΚΤ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στη κοινωνική, συναισθηματική, σωματική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών (Bleakley et al., 2016· Collins et al., 2002). Από τη πλευρά τους, τα παιδιά δέχονται τους κανόνες χρήσης ΣΚΤ με εξαίρεση ένα το οποίο αντιδρά. Αυτό που προξενεί ενδιαφέρον είναι ότι σχεδόν όλα τα παιδιά έχουν προσπαθήσει να χρησιμοποιήσουν κρυφά κάποια ΣΚΤ.

Οι γονείς των παιδιών μέσης παιδική ηλικίας θεωρούν τις ΣΚΤ ως ένα ‘αναγκαστικό’ μέσω ψυχαγωγίας, εκπαίδευσης και επικοινωνίας το διάστημα της πανδημίας. Επισημαίνουν ότι μέσω των ΣΚΤ κρατούν επαφή με τους συνομηλίκους τους αλλά δεν θεωρούν ότι μπορούν να αναπτυχθούν κοινωνικά μέσω αυτών. Οι γονείς τονίζουν τη σημασία της πρόσωπο με πρόσωπο επαφής και αναφέρουν ότι δεν μπορεί να αντικατασταθεί. Φυσικά, διακρίνουν τις δυνατότητες τις οποίες προσφέρουν η χρήση των συσκευών όπως η εξοικείωση και η άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες και επικοινωνίας αλλά δεν παύουν να ανησυχούν. Συγκεκριμένα, η προσέγγιση από έναν άγνωστο και η έκθεση σε ακατάλληλο υλικό είναι οι κύριες

ανησυχίες τους. Οι πρακτικές ωστόσο τις οποίες ακολουθούν οι γονείς είναι πανομοιότυπες και έχουν στόχο την ορθή χρήση των ΣΚΤ από τα παιδιά τους. Επεξηγηματικά, οι γονείς προσπαθούν να ενημερωθούν για τις εξελίξεις της τεχνολογίας και τους κινδύνους αυτής και θέτουν όρια συζητώντας με τα παιδιά τους. Συνήθως, τα όρια χρήσης τα οποία επιβάλουν οι γονείς είναι χρονικά και προϋποθέτουν την ολοκλήρωση των αποχρώσεων τους. Πέρα από αυτό, οι πλειοψηφία των γονέων δυσκολεύεται να τηρήσει τους κανόνες χρήσης smartphone, tablet, laptop, smart TV και συχνά τους παραβλέπει.

Εν κατακλείδι, στη παρούσα έρευνα οι γονείς αισθάνονται ότι η παραμονή στο σπίτι εξαιτίας της νόσου του κορωνοϊού αύξησε το χρόνο ενασχόλησης των παιδιών με τις ΣΚΤ και δυσκόλεψε τους ίδιους να την οριοθετήσουν. Επεξηγηματικά, οι συμμετέχοντες δεν ήξερα πώς να απασχολήσουν τα παιδιά τους όσο παρέμεναν στο σπίτι και δεν μπορούσαν να συνεχίσουν τις εξωσχολικές τους δραστηριότητες. Επομένως, η πλειοψηφία των γονέων ήταν αρκετά ελαστικοί στους κανόνες όπου είχαν ορίσει. Αρκετά σημαντικό εύρημα είναι ότι κανένα παιδί της έρευνας σύμφωνα με τους γονείς δεν θα προτιμούσε να ασχοληθεί με τις ΣΚΤ αν είχε τη δυνατότητα να συναντήσει κάποιον συνομήλικο. Από την άλλη, αρκετά παιδιά αποφεύγουν την ολοκλήρωση των σχολικών εργασιών έχοντας στο μυαλό τους να παίξουν με κάποια συσκευή και πολλές φορές έρχονται σε ρήξη με τους γονείς σχετικά με αυτό το θέμα. Βέβαια, όλες οι μητέρες γνώριζαν το είδος χρήσης των ΣΚΤ και προσπαθούσαν να ενημερώνονται γύρω από αυτές και τις λειτουργίες τους. Επιπρόσθετα, όλες οι μητέρες προσπάθησαν να εξηγήσουν στα παιδιά τους συζητώντας μαζί τους ότι η χρήση συσκευών θα πρέπει να γίνεται με μέτρο υπενθυμίζοντας τις επιπτώσεις αυτών και ήταν πρόθυμες να επιλύσουν τυχόν απορίες. Οι γονείς στη παρούσα μελέτη κατέθεσαν τις απόψεις και τις πρακτικές τους και έδωσαν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των ΣΚΤ των παιδιών δημοτικού.

Εκπαιδευτικές προεκτάσεις

Στη παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε ότι τα παιδιά δημοτικού χρησιμοποιούν πάνω από 2 ώρες καθημερινά μια ΣΚΤ, ειδικά το διάστημα της πανδημίας όπου χρειάστηκε να καλύψουν εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και επικοινωνιακές ανάγκες. Συγχρόνως,

αναδείχθηκε ότι οι γονείς διακρίνουν θετικές επιρροές των ΣΚΤ, όπως εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες, επικοινωνία με συνομηλίκους και συγγενείς. Από την άλλη τονίζουν και τις αρνητικές επιπτώσεις όπως προβλήματα όρασης, εθισμός και περιορισμένη σκέψη. Επιπλέον, οι γονείς της μελέτης έθεταν χρονικά όρια αλλά πολύ συχνά τα παρέβλεπαν και επέτρεπαν τη περαιτέρω χρήση smartphone, tablet, laptop και smart TV.

Συνολικά, υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της σταθερότητας των ορίων και της γνώσης των γονέων σχετικά με την ορθή χρήση και τις επιπτώσεις χρήσης ΣΚΤ, ώστε να αποφευχθούν πιθανοί κίνδυνοι. Η αντιμετώπιση των πιθανόν κινδύνων του κυβερνοκόσμου απαιτεί ενημέρωση και απόκτηση σχετικών γνώσεων των γονέων. Συμπερασματικά, οι κρατικοί φορείς θα πρέπει να προωθήσουν ενημερωτικές δράσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης γονέων αναφορικά με τους κινδύνους και τις απειλές των ΣΚΤ και εν συνέχεια του διαδικτύου όπου συνδέονται. Συγκεκριμένα, το σχολείο είναι ένας φορέας όπου έχει τη δυνατότητα να οργανώσει ημερίδες ενημέρωσης. Επίσης, ο δήμος κάθε περιοχής θα μπορούσε να προάγει προγράμματα ασφαλούς χρήσης ΣΚΤ για γονείς και παιδιά. Πέρα από αυτά, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και το διαδίκτυο εξαιτίας της μεγάλης απήχησης τους, έχουν την ικανότητα να περνάνε μηνύματα και πληροφορίες μέσα από διαφημιστικά ενημερωτικά βίντεο.

Αναλυτικά, η συνεργασία γονέων και παιδιών είναι απαραίτητη ώστε να υπάρχει μεταξύ τους μια σχέση εμπιστοσύνης και ειλικρίνειας, ώστε αν παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα κατά τη πλοήγηση να ενημερωθούν άμεσα οι πρώτοι και τα δεύτερα να ακολουθούν τους κανόνες χρήσης των ΣΚΤ οι οποίοι έχουν οριστεί. Όταν, θα υπάρχει μια συνεργατική σχέση στο σπίτι οι γονείς και τα παιδιά θα αισθάνονται σιγουριά και ασφάλεια να συζητήσουν ανησυχίες σχετικές με τη χρήση ΣΚΤ με αποτέλεσμα να αποφευχθούν πιθανοί κίνδυνοι. Επιπρόσθετα, όταν υπάρχει μια ειλικρινής μορφή επικοινωνίας πιθανόν να μην χρειάζεται οι γονείς να υπενθυμίζουν τα όρια χρήσης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις όπου τα παιδιά διαθέτουν προσωπικές συσκευές ή συσκευές τις οποίες χρησιμοποιούν στο δωμάτιο τους, ειδικά καθώς μεγαλώνουν η εγκατάσταση γονικού έλεγχου σε αυτές ίσως ελαχιστοποιήσει τις πιθανότητες να

εκτεθούν σε κάποιον κίνδυνο. Ουσιαστικά, όταν οι γονείς παρακολουθούν τα παιδιά τους αυτά μπορούν να ενημερωθούν, να επικοινωνήσουν και να ψυχαγωγηθούν με ασφάλεια. Με λίγα λόγια, τα παιδιά έχουν την ανάγκη να αισθάνονται προστατευμένα και πλαισιωμένα από κανόνες. Γι' αυτό, η αγορά προσωπικών συσκευών σε παιδιά θα πρέπει να καθυστερείται όσο αυτό είναι εφικτό, αφού σχεδόν όλα τα παιδιά δημοτικού στις τελευταίες τάξεις διαθέτουν μια. Επίσης, η χρήση ΣΚΤ καλό θα ήταν να πραγματοποιείται σε κοινόχρηστους χώρους τους σπιτιού ώστε να ελέγχονται τα παιδιά με ευκολία. Επιπλέον, η αφιέρωση χρόνου στα παιδιά από τους γονείς και οι κοινές δραστηριότητες μπορούν να συμβάλουν στην αποφυγή εθιστικών συμπεριφορών.

Γενικά, τα παιδιά χρειάζονται τη προστασία των γονέων τους αλλά και αυτοί με τη σειρά τους θα μπορούσαν να ενημερώνονται και να τα συμβουλεύουν. Ίσως το σχολείο να μπορεί να συμβάλει στην εκπαίδευση των γονέων να τηρούν τους κανόνες χρήσης ΣΚΤ, να αναγνωρίζουν πιθανούς κινδύνους και να παροτρύνουν τα παιδιά τους να συμμετέχουν σε δραστηριότητες πέραν αυτών. Επιπρόσθετα, το σχολείο θα μπορούσε να ενημερώσει και να συμβουλέψει τα ίδια τα παιδιά ώστε να χρησιμοποιούν ορθά τις ΣΚΤ. Πιθανόν, οι γονείς από την πλευρά αν προβάλλουν εκπαιδευτικά βίντεο να καταφέρουν την ορθή χρήση smartphone, tablet, laptop και smart TV και τα παιδιά να κατανοήσουν ευκολότερα τις ανησυχίες τους. Η συμβολή των γονέων είναι απαραίτητη ώστε να χρησιμοποιούν τα παιδιά ορθά τις ΣΚΤ, βέβαια το σχολείο, οι εκπαιδευτικοί και αρμόδιοι κρατικοί φορείς έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την προσπάθεια των πρώτων. Περιληπτικά, η πρόληψη και η ενημέρωση θα βοηθήσει και τους γονείς και τα παιδιά να εκμεταλλευτούν στο έπακρο τις δυνατότητες των ΣΚΤ.

Περιορισμοί της έρευνας

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η έρευνα διεξήχθη κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού, γεγονός το οποίο δυσκόλεψε τη προσωπική επαφή με τους συμμετέχοντες και η ολοκλήρωση της διαδικασίας πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεφώνου. Συγκεκριμένα, η αναζήτηση των γονέων παιδιών ηλικίας 6 έως 12 δυσκόλεψε την ερευνητρια εξαιτίας της πανδημίας. Με αποτέλεσμα, όλοι οι συμμετέχοντες στη

μελέτη προέρχονταν από το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον της ερευνήτριας. Εν συντομία, συμμετείχαν 10 μητέρες παιδιών δημοτικού με διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Ο αριθμός του δείγματος της μελέτης ήταν μικρός, επομένως χρειάζεται προσοχή όσον αφορά τη γενίκευση των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, ένας ακόμη περιορισμός της μελέτης ήταν η χρονική περίοδος της πανδημίας του κορωνοϊού κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις. Επεξηγηματικά, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ήταν επηρεασμένες από το διάστημα της πανδημίας και κατ' επέκταση της παραμονής στο σπίτι με αποτέλεσμα, αν οι γονείς ερωτηθούν μετέπειτα οι απαντήσεις ενδεχομένως να διαφέρουν. Συνοπτικά, η μελέτη είχε περιορισμούς και οι μελλοντικές μελέτες θα πρέπει να εστιάσουν στην εκπαίδευση ορθής χρήσης ΣΚΤ των γονέων και παιδιών.

Προτάσεις για νέες έρευνες

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στις απόψεις και στάσεις των γονέων παιδιών δημοτικού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ και πως αυτές επηρεάζουν τη κοινωνική τους ανάπτυξη. Τα παιδιά μέσης παιδικής ηλικίας δεν είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τι μπορεί να τους προσφέρει η χρήση smartphone, tablet, laptop και smart TV επομένως η συμβολή των γονέων είναι απαραίτητη ώστε να τα καθοδηγήσουν. Στη μελέτη, παρουσιάστηκε ότι όλα τα παιδιά δημοτικού χρησιμοποιούν ΣΚΤ να παίζουν. Οι γονείς από την πλευρά τους έχουν πλήρη γνώση σχετικά με το περιεχόμενο το οποίο έρχονται σε επαφή τα παιδιά τους και θεωρούν τις ΣΚΤ ένα εργαλείο εκπαίδευσης εξαιτίας της πανδημίας. Ενώ, τονίζουν ότι οι ΣΚΤ αποτέλεσαν 'αναγκαστικό' μέσω επικοινωνίας και ψυχαγωγίας λόγω του κορωνοϊού και εστιάζουν κυρίως στις αρνητικές επιπτώσεις αυτών. Εν συντομία, αναγνωρίζουν τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα χρήσης smartphone, tablet, laptop και smart TV, αλλά αισθάνονται ότι τα παιδιά τους δεν έχουν τη δυνατότητα να τα αξιοποιήσουν κατάλληλα. Συγκεκριμένα, οι γονείς προσθέτουν ότι η κοινωνικότητα των παιδιών δεν γίνεται να αναπτυχθεί μέσω των ΣΚΤ. Αλλά, τα παιδιά συνομιλώντας μέσω αυτών εν μέσω πανδημίας κατάφεραν να διατηρήσουν τις κοινωνικές επαφές με συνομηλίκους και συγγενείς. Επιπρόσθετα, η οριοθέτηση χρήσης ΣΚΤ αποδείχθηκε η μόνη πρακτική την οποία επιβάλλουν οι γονείς. Ενώ, σε περιπτώσεις όπου οι γονείς χρειάζονται περισσότερο προσωπικό χρόνο ή όταν τα παιδιά διεκδικούν επίμονα επιπλέον χρόνο με κάποια συσκευή οι

κανόνες χρήσης παραβλέπονται. Αδιαμφισβήτητα, το διάστημα παραμονής στο σπίτι έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αύξηση χρήσης ΣΚΤ και η επιρροή της θα αποτελέσει αντικείμενο μελλοντικών ερευνών.

Με βάση τα παραπάνω θα ήταν χρήσιμο οι μελλοντικές έρευνες να εστιάσουν στα ακόλουθα:

- Στην εκπαίδευση των παιδιών δημοτικού στην ορθή χρήση ΣΚΤ.
- Στην ενημέρωση των γονέων στην αποτελεσματική οριοθέτηση χρήσης.
- Στην ενημέρωση των γονέων με σκοπό την ορθή χρήση των ΣΚΤ.
- Στην επινόηση δραστηριοτήτων οι οποίες αντικαθιστούν τη χρήση ΣΚΤ.
- Στη συχνότητα χρήσης των ΣΚΤ μετά από το διάστημα παραμονής στο σπίτι εξαιτίας της πανδημίας.
- Στην επιρροή χρήσης ΣΚΤ στη σωματική ανάπτυξη των παιδιών.
- Στην επιρροή της συμπεριφοράς των παιδιών δημοτικού ανάλογα περιεχομένου των διαδικτυακών παιχνιδιών.

Οι ΣΚΤ έχουν ενσωματωθεί στη καθημερινότητα όλων των ηλικιών και θα πρέπει να βρεθούν τρόποι ώστε να χρησιμοποιούνται ορθά. Ειδικότερα, το διάστημα της πανδημίας οι ώρες μπροστά σε μια οθόνη αυξήθηκαν καθώς οι συσκευές αποτελούσαν μέσω επικοινωνίας, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας. Η πρωτόγνωρη κατάσταση στην οποία βρέθηκε ο πλανήτης λόγω του Covid -19 απομόνωσε τους ανθρώπους στο σπίτι και περιόρισε τα παιδιά εφόσον διακόπηκαν όλες οι σχολικές και εξωσχολικές τους δραστηριότητες. Τα παιδιά και οι μεγάλοι με σκοπό να περάσει η ώρα τους ασχολήθηκαν περισσότερο με τα smartphone, tablet, laptop και smart TV. Η απότομη αυτή αλλαγή στη καθημερινότητα βρήκε πολλούς γονείς και παιδιά απροετοίμαστους να διαχειριστούν τις επιλογές και τις δυνατότητες της κινητής τεχνολογίας. Αναλυτικά, η χρήση συσκευών πάντα προκαλούσε ανησυχία στους γονείς, ως προς τα προβλήματα υγείας τα οποία μπορεί να προκαλέσουν καθώς και την έκθεση των παιδιών τους σε ακατάλληλο υλικό. Επομένως, η ενημέρωση αρχικά των γονέων και έπειτα των παιδιών σχετικά με τη χρήση των ΣΚΤ θα ενισχύσει τη συλλογή των θετικών επιρροών αυτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abi-Jaoude E., Treurnicht Naylor K., Pignatiello A., (2020). Smartphones, social media use and youth mental health. *CMAJ* 10 (192) 136-41. doi: 10.1503/cmaj.190434
- Aftosmes-Tobio A., Davison K. K., Ganter C., Gicevic S., Manganello A. J., Newlan S., Simon L. C., (2016). A systematic review of media parenting in the context of childhood obesity research *BMC Public Health* 16 (320). DOI 10.1186/s12889-016-2981-5
- Bornstein M. H., Lerner M. R., Kagan, J. (2020) "Human behaviour". *Encyclopedia Britannica*, 5 Nov. Ανακτήθηκε στις 12-2-21. Από <https://www.britannica.com/topic/human-behavior>.
- Bleakley A., Ellithrope M., & Romer D., (2016). The Role of Parents in Problematic Internet Use among US Adolescents. *Media and Communication*. 4(3), 24-34.
- Canadian Paediatric Society (2017). Screen time and young children: Promoting health and development in a digital world. *Paediatrics & Child Health*, 22 (8). 461–468 doi: 10.1093/pch/pxx123
- Carson V., Hunter S., Kuzik N., Gray E. C., Poitras J. V., Chaput J.P., Saunders J. T., Katzmarzyk T. P., Okely D. A., Gorber S. C., Kho E. M., Sampson M., Lee H. and Tremblay S. M..(2016) Systematic review of sedentary behaviour and health indicators in school-aged children and youth: an update. *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*. 41 (6), pp. 240 – 265. <https://doi.org/10.1139/apnm-2015-0630>
- Coccia M. (2019). Theories of the evolution of technology based on processes of competitive substitution and multi-mode interaction between technologies. *Journal of Economics Bibliography*. 6 (2), pp. 99 – 109
- Cole M., Cole R. S., (2011). *Η ανάπτυξη των παιδιών. Η αρχή της ζωής: εγκυμοσύνη, τοκετός, βρεφική ηλικία - γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη κατά τη νηπιακή και μέση παιδική ηλικία*. (μτφ Σολμαν Μ.), Βορριά Π., Μπαμπλέκου

- Z., Παπαληγούρια Z., (επιμ), Αθήνα: Τυπωθήτω- ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ
ISBN13 9789604023998
- Collins W. A., Madsen D. S., Susman-Stillman A., (2002). *Handbook of Parenting
Volume 1 Children and Parenting.*, Bornstein H. M. (επιμ), Λονδίνο: Lawrence
Erlbaum associates, Mahwah, New Jersey
- Craig J. G., Baucum D., (2007). *Η ανάπτυξη του ανθρώπου*. Ιωαννίδου Α., (μτφ),
Βορριά Π., (επιμ.). Αθήνα: Παπαζήση
- Creswell, J. W., (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση*. Κουβαράκου Ν., (μτφ),
Τσορμπατζούδης Χ.(επιμ.). Αθήνα: Ιών.
- Daugherty L., Dossani R., Johnson E.E., Wright C., (2014). *Moving Beyond Screen
Time: Redefining Developmentally Appropriate Technology Use in Early
Childhood Education*. Santa Monica: RAND Corporation,
- Downey S., Hayes N., O'Neill B., (2007). Play and technology for children aged 4-12.
Study commissioned by the Office of the Minister for Children, Government of
Ireland. <https://arrow.tudublin.ie/cserrep>
- Duan L., Shao X., Wang Y., Huang Y., Miao J., Yang X., Zhu G., (2020). An
investigation of mental health status of children and adolescents in china during
the outbreak of COVID-19. *Journal of Affective Disorders*. 275, pp. 112-118
<https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.06.029>
- Elinder S. L. (2020). Smartphones - The good, the bad and the ugly consequences of
use, *Acta Paediatrica*, 109 (4), pp. 642 -643 DOI: 10.1111/apa.15083
- Ζαρογιάννη Β. (2016)Αναπαραστάσεις γονέων για τη χρήση και τις επιδράσεις των
ΣΚΤ στα παιδιά 6-9 ετών. (Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία). Ελληνικό
Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Ferguson J. C., (2015). Clinicians' attitudes toward video games vary as a function of
age, gender and negative beliefs about youth: A sociology of media research
approach. *Computers in Human Behavior* 52, pp. 379–386.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2015.06.016>
- Fischer-Grote L., Kothgassner D. O., Felnhofer A., (2019). Risk factors for
problematic smartphone use in children and adolescents: a review of existing
literature. *Neuropsychiatrie: Problematic smartphone use in children and
adolescents* 33, pp. 179–190. <https://doi.org/10.1007/s40211-019-00319-8>

- Garfin R. D., (2020). Technology as a coping tool during the COVID-19 pandemic: Implications and recommendations. *Wiley Public Health Emergency Collection: Stress Health*. 36, pp. 555–559. DOI: 10.1002/smi.2975
- González-Bueso V., Santamaría J. J., Fernández D., Merino L., Montero E., Jiménez-Murcia S., Pino-Gutiérrez A. and Ribas J., (2018). Internet Gaming Disorder in Adolescents: Personality, Psychopathology and Evaluation of a Psychological Intervention Combined With Parent Psychoeducation. *Front. Psychol.* 9 (787)
- Gowthami S., Kumar S., (2016). Impact of Smartphone: A pilot study on positive and negative effects, *International Journal of Scientific Engineering and Applied Science (IJSEAS)* 2 (3) pp. 473-478. ISSN: 2395-3470
- Haidt, J., Allen, N. (2020). Digital technology under scrutiny. *Nature*, 578, 226–227
- Hall K. S., (2008). Raising Kids in the 21st Century: The Science of Psychological Health for Children ISBN:9781444305197 |DOI:10.1002/9781444305197
- He M., Piche L., Beynon C., & Harris S., (2010). Screen-related Sedentary Behaviors: Children's and Parents' Attitudes, Motivations, and Practices. *Journal of Nutrition Education and Behavior* 42(1), pp. 17-25. DOI: 10.1016/j.jneb.2008.11.011
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας.
- Ihm J., (2018). Social implications of children's smartphone addiction: The role of support networks and social engagement. *Journal of Behavioral Addictions* 7(2), pp. 473–481 DOI: 10.1556/2006.7.2018.48
- Johnson J. D., Hertlein M. K., (2019). Parents' Perceptions of Smartphone Use and Parenting Practices. *The Qualitative Report*. 24(6) pp. 1423-1441. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2019.3932>
- Kirish J. S., (2002). The effects of violent video games on adolescents. The overlooked influence of development. *Aggression and Violent Behavior* 8, pp. 377 – 389. doi:10.1016/S1359-1789(02)00056-3
- Koning I., Peeters M., Finkenauer C., & Van Den Eijnden R., (2018). Bidirectional effects of Internet- specific parenting practices and compulsive social media and Internet game use. *Journal of Behavioral Addictions* 7(3), pp. 624-632. doi: [10.1556/2006.7.2018.68](https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.68)

- Κωτσάκης Δ., Μουρελή Ε., Μπίμπου Ι., Μπουτουλούση Ε., Αλεξανδρή Χ., Γκέσογλου Ε., Καραμανώλη Κ. Καρούζα Α. & Σπανοπούλου Ε. (2010). Αναστοχαστική Πράξη. Ο αποκλεισμός στο σχολείο. Αθήνα: νήσος
- Lee Y. E., Yoon K., (2017). Epidemic obesity in children and adolescents: risk factors and prevention. *Risk factors and prevention of obesity in children and adolescents* 12(6) pp. 658–666 <https://doi.org/10.1007/s11684-018-0640-1>
- Lightfoot C., Cole M., Cole R. S., (2014). *Η ανάπτυξη των παιδιών* (μτφ Κουλεντιανού Μ.), Μπαμπλέκου Ζ. (επιμ), Αθήνα: Gutenberg
- Livingstone S., Smith K. P., (2014). Annual Research Review: Harms experienced by child users of online and mobile technologies: the nature, prevalence and management of sexual and aggressive risks in the digital age. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 55(6) pp. 635–654 doi:10.1111/jcpp.12197
- Martin F., Wang C., Petty T., Wang W., & Wilkins P., (2018). Middle School Students Social Media Use. *Educational Technology & Society*, 21 (1), pp. 213–224. <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26273881>
- Panova T., Carbonell X., (2018). Is smartphone addiction really an addiction? *Journal of Behavioral Addictions* 7(2) pp. 252–259 DOI: 10.1556/2006.7.2018.49
- Parker J. G., Gottman J. M., (1989). Social and Emotional Development in a Relational Context. *In Peer Relationships in Child Development* 4 pp. 95 -131
- Patriarca A., Giuseppe G., Albano L., Marinelli P., Angelillo F. I., (2009). Use of television, videogames, and computer among children and adolescents in Italy. *BMC Public Health* 9 doi:10.1186/1471-2458-9-139
- Παρασκευάς Μ., Ασημακόπουλος Γ., Τριανταφύλλου Β., (2015). Κοινωνία της Πληροφορίας Στασινού Σ., Ξηραφά Φ. (επιμ) Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. ISBN: 978-960-603-025-3
- Rambitan V. M. M. (2015). "The Effect of Smartphone on Students' Critical Thinking Skill in Relation to the Concept of Biodiversity." *American Journal of Educational Research* 3(2) pp. 243-249. DOI: 10.12691/education-3-2-18
- Radesky S. J., Weeks M. H., Ball R., Schaller A., Yeo S., Durnez J., Tamayo-Rios M., Epstein M., Kirkorian H., Coyne S. & Barr R., (2020). Young Children's Use of Smartphones and Tablets. *Pediatrics* 146 (1). DOI: 10.1542/peds.2019-3518

- Rubin, K.H., Bukowski, W., Parker, J., & Bowker, J. C. (2008). Peer interactions, relationships, and groups. In Damon, W. & Lerner, R. (Eds), *Developmental Psychology: An Advanced Course*. New York: Wiley.
<https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsv0310>
- Singh M. K. K., Samah N. A., (2018). Impact of Smartphone: A Review on Positive and Negative Effects on Students. *Asian Social Science*, 14 (11), pp. 83-89
<https://doi.org/10.5539/ass.v14n11p83>
- Tang L., Darlington G., Ma D. W. L., Haines J., (2018). Mothers' and fathers' media parenting practices associated with young children's screen-time: a cross-sectional study. *BMC Obesity*, 5 (37), pp. 1-10 <https://doi.org/10.1186/s40608-018-0214-4>
- Tarigan K. E., & Stevani M., (2020). Role of parents in early educational childhood in education technology in COVID-19 outbreak. In Sahin I. & Shelley M. (Eds.), *Educational practices during the COVID-19 viral outbreak: International perspectives* (pp. 143–166). ISTES Organization ISBN 978-1-952092-10-7
- Τριπολίτου Δ. (2016). Παράγοντες που συνδέονται με την επιθετικότητα μαθητών δημοτικού σχολείου: Η σημασία των διαδικτυακών παιχνιδιών και της ποιότητας κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. (Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Τσάια Ε. (2015). Ανήλικοι χρήστες του διαδικτύου και πιθανοί κίνδυνοι: Οι απόψεις των γονέων για τις διαδικτυακές δραστηριότητες των παιδιών τους. (Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Van Schie E. G. M., Wiegman O., (2006).). Children and Videogames: Leisure Activities, Aggression, Social Integration, and School Performance. *Journal of Applied Social Psychology*, 27 (13), pp. 1175-1194.
<https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1997.tb01800.x>
- Walker D., Lacznia N. R., Carlson L., Brocato D. E., (2016). Parenting Orientations as Antecedents of Children's Violent Videogame Play. *The Journal of Consumer Affairs*, 50 (2), pp. 430–457. DOI: 10.1111/joca.12096

- Walker J. L., Hennig H. K., Krettenauer T., (2000). Parent and Peer Contexts for Children's Moral Reasoning Development. *Child Development* 71 (4) pp. 1033-1048. DOI: 10.1111/1467-8624.00207
- Willett R., (2017). Domesticating online games for preteens-discursive fields, everyday gaming, and family life. *Children's Geographies*. 15 (2), pp. 146-159. <https://doi.org/10.1080/14733285.2016.1206194>
- Yilmaz Ince E., Kabul A., & Diler I. (2020). The opinions of academicians on distance education during the COVID-19 pandemic. In Sahin I. & Shelley M. (Eds.), *Educational practices during the COVID-19 viral outbreak: International perspectives* (pp. 107-120). ISTES Organization. ISBN 978-1-952092-10-7
- Yilmaz E., Griffiths D. M., & Kan A., (2017). Development and Validation of Videogame Addiction Scale for Children (VASC). *Int J Ment Health Addiction*. 15 pp. 869–882. doi: [10.1007/s11469-017-9766-7](https://doi.org/10.1007/s11469-017-9766-7)

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Safer internet 4 kids. (2021). Αποτελέσματα νέας διαδικτυακής έρευνας σε γονείς με αφορμή την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου 2021. Ανακτήθηκε στις 14-02-2021 από <https://saferinternet4kids.gr/nea/surveyparents2021/>
- Safer internet 4 kids. (2020). Ο διαδικτυακός εκφοβισμός κύριος λόγος επαφής με τις γραμμές βοήθειας του INSAFE κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Ανακτήθηκε στις 22-12-2020 από <https://saferinternet4kids.gr/nea/helplinestatistics/>
- Safer internet 4 kids. (2019). Αποτελέσματα έρευνας του Ελληνικού κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου του ITE σε 14.000 μαθητές για τις συνήθειες και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν στο διαδίκτυο. Ανακτήθηκε στις 20-12-20 από <https://saferinternet4kids.gr/press-newsletter/researchresults/>
- Safer internet 4 kids. (2018). Στην ηλικία των 7-8 ετών ξεκινά να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο η πλειοψηφία των παιδιών. Ανακτήθηκε στις 25-11-2020 από <https://saferinternet4kids.gr/nea/start-using-internet/>
- Wikipedia (2021) https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%

[84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1](#)

Ανακτήθηκε στις 12-2-21

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ. Έρευνα χρήσης τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από νοικοκυριά και άτομα (2018).

<https://www.statistics.gr/documents/20181/d9b4517a-bbad-4c62-a4d9-f8d84a30a9e7>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α:ΤΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Ερωτήσεις για το 1^ο ερευνητικό ερώτημα:

1. Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;
2. Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;
3. Γνωρίζετε για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το παιδί τις ΣΚΤ;
4. Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

Ερωτήσεις για το 2^ο ερευνητικό ερώτημα:

5. Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;
6. Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;
7. Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Ερωτήσεις για το 3^ο ερευνητικό ερώτημα:

8. Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;
9. Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;
10. Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;
11. Βάζετε όρια στη χρήση ΣΚΤ;

Ερωτήσεις για το 4^ο ερευνητικό ερώτημα:

Αν θέσατε όρια:

12. Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;
13. Το παιδί δέχτηκε τα όρια ή αντέδρασε;
14. Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.
15. Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

1^η Συνέντευξη: Β

Ημερομηνία: 16/04/21

Ωρα: 20:00

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Β

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 7,5 ετών

Φύλλο παιδιού: Αγόρι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

Β: Έχουμε laptop, tablet και έχουμε και κινητό. Τώρα να σου πω από μπαίνει πιο πολύ. Τώρα μπαίνει από το Tablet πιο πολύ. Αλλά παλιότερα κάναμε και από το Laptop γιατί είχαμε τέλος πάντων ένα θέμα με τον ήχο, με το μεγάφωνο οπότε δεν άκουγε καλά δεν ακουγόταν και πήραμε tablet και είμαστε μια χαρά τώρα.

Σ: Οπότε έχει πρόσβαση στο laptop το tablet;

Β: Το κινητό σπάνια δεν το πολύ με το κινητό δεν το πολύ κάνουμε, είναι και πιο μικρή η οθόνη οπότε δεν το πολύ.

Σ: Εννοείς για τη τηλεεκπαίδευση, γενικά;

Β: Γενικά χρησιμοποιεί και τα δύο και Tablet και laptop. Δηλαδή στο laptop κάθεται και παίζει κάποια παιχνίδια τελευταία ειδικά. Αρκετά. Εε μπαίνει, τώρα αυτός μπαίνει και Youtube κάτι βιντεάκια βλέπει, παρακολουθώ βέβαια τι βλέπει όσο μπορώ. Δηλαδή δεν τον αφήνω, μπαίνει σε κάτι παιδικά, κάτι αυτοκινητάκια κάτι τελευταία μπαίνει και σε κάτι παιχνίδια σαν να παίζει Playstation κάτι τέτοια έχει βρει και παρακολουθεί, αυτό βλέπει δεν παίζει ουσιαστικά, βλέπει μέσω αυτών, πώς παίζεται το παιχνίδι.

Σ: Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;

Β: Ουσιαστικά κοίταξε το Laptop είναι κοινόχρηστο. Το tablet Ουσιαστικά δεν το χρησιμοποιούμε εμείς. Είναι του παιδιού είναι για να μπαίνει στη τηλεεκπαίδευση ουσιαστικά μόνο ή γι αν παίζει και κάτι παιχνίδια που εκεί μπαίνει λίγο Internet, αυτό. Αλλά ουσιαστικά εμείς δεν το χρησιμοποιούμε το tablet για κάτι. Δεν είναι δικό μας κατάλαβες. Είναι του Άρη και της μικρής που και αυτή άμα θα μπει να δει και αυτή κάτι στο youtube Που βλέπουν βιντεάκια η κάποια παιχνίδια όχι η μικρή δεν παίζει παιχνίδια, εντάζει αυτό. Ακομά.

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

B: Εκπαίδευση, τώρα έχει το βασικό ρόλο η εκπαίδευση ουσιαστικά. Τι του προσφέρει; Εντάξει ρε συ τώρα ουσιαστικά ψυχαγωγία του προσφέρει. Ψυχαγωγία, δεν κάνει κάτι άλλο εκπαιδευτικό πέραν του σχολείου, τώρα που μπαίνει κάποια ζωγραφική, που του έχουν πει δεν κάνει κάτι άλλο εκπαιδευτικό. Δηλαδή μόνος του δεν μπαίνει να κάνει κάτι άλλο, για ψυχαγωγία και παιχνίδι, δεν του προσφέρει κάτι άλλο. ουσιαστικά τώρα επειδή δεν είχε και άλλη επιλογή υπό την έννοια ότι δεν είχαμε και το χειμώνα δραστηριότητες, δεν είχαμε που, τι να κάνει, να τον πας κάπου, να κάνει κάτι, άρα τι θα κάνει. Ήταν μια αναγκαστική, τα παιδιά δεν είχαν τι να κάνουν πως θα πέρανε όλη μέρα; Δεν είναι ότι είναι καλό να κάθεται, εγω ξέρεις τώρα κανονικά δεν πρέπει να κάθονται και για θέμα, και για πολλούς λόγους και για τα μάτια, ειδικά στο tablet, δεν θέλω να κάθονται πολύ ώρα. Εντάξει το laptop πάλι ok αλλά ουσιαστικά είναι μια λύση ανάγκης όλο αυτό. Βέβαια εντάξει τα παιδιά ξέρω ότι κολλάνε τώρα σε αυτά, δηλαδή κολλάει με τα παιχνίδια.

Σ: Άρα πιστεύεις ότι με τη χρήση ΣΚΤ ίσως παρουσιάσει πρόβλημα με τα μάτια του ή κάποια μορφή εθισμού;

B: Φυσικά, φυσικά και τα μάτια τα φοβάμαι πάρα πολύ γιατί μετά το βλέπω και λόγο δουλειάς ότι το πώς έχουν αυξηθεί τα γυαλιά στα παιδιά τα βοηθητικά με τους υπολογιστές. Είναι πολύ μεγάλο πρόβλημα πλέον και από μικρές ηλικίες ξεκινάνε. Αφού ξεκινάνε τώρα όλα τα παιδιά με ένα computer και έρχονται εδώ πέρα κουράζονται, πονοκεφάλους. Κοίτα το θέμα υπολογιστή πέραν από το ότι μπορεί να βάλει γυαλιά κάνει και κάποια άλλα πράγματα στην, εκτός από αυτά που λένε ενοχοποιούνται κάποια. Στον εγκέφαλο δηλαδή εεε όλη αυτή η εναλλαγή εικόνων με τα παιχνίδια playstation τύπου εντάξει έχουν συνέπειες δεν είναι, τα αφήνουμε. Και σίγουρα είναι εθιστικά σε ένα βαθμό, εντάξει εξαρτάται τώρα, φυσικά του βάζεις κάποιο πλαφόν, του βάζεις ένα όριο κάποια ώρα, του λες την ημέρα όχι πάνω από δύο ώρες ας πούμε σύνολο.

Σ: Δηλαδή ο χρονικός περιορισμός τον οποίο θέτετε είναι δύο ώρες μέσα στη μέρα;

B: Ναι του βάζω όρια. Δηλαδή και το απόγευμα αν δεν κάτσεις να τελειώσεις το μάθημα ας πούμε. Απόγευμα τώρα επειδή έχουν μάθημα μέχρι τις πέντε πέντε μισή τελειώνει μετά διαβάζει, κάνει τη μελέτη οπότε μετά δεν βλέπει computer. Αυτός τώρα το πρωί τώρα βλέπει πιο πολύ που δεν είμαι στο σπίτι και κάθεται με την νταντά που τον φυλάει το πρωί. Το πρωί για να περάσει κάπως η ώρα μπορεί να μπει. Όχι μπορεί, μπαίνει τώρα στο laptop.

Σ: Ποιο είναι το χρονικό όριο;

B: Κοίταξε όριο της έχω πει, φαντάζομαι όχι φαντάζομαι της έχω πει πάνω από μια δύο ώρες να μην κοιτάει ρε παιδί μου. Να μην κάθεται όλο το πρωί από τις εννέα μέχρι τις δύο που ξεκινάει το μάθημα, θα κοιτάξει μια ώρα εκεί κάπου είναι.

Σ: Οι λόγοι χρήσης θα είναι να παίζει, να δει βιντεάκια;

B: Ναι ναι αυτά.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

B: Αν απομονώνεται εννοείς; Προς το παρόν όχι, δεν προτιμάει να βλέπει, να κάθεται στο computer από το να πάει να παίζει έξω. Προς το παρόν όμως αυτό έτσι. Επειδή είναι και μικρός ακόμη θεωρώ ότι δεν έχει φτάσει στο σημείο να είναι εθισμένος. Δεν είναι το παιδί που ακόμη έχει εθιστεί. Σίγουρα όχι και σίγουρα να του πεις να πάει έξω να παίζει παιχνίδι προτιμάει να παίζει έξω, δεν θα προτιμήσει.

Σ: Η σχέση του με το σχολείο επηρεάζεται;

B: Όχι όταν διαβάζει εντάζει, το έχουμε βάλει αυτό τους κάποιους. Δεν θα φύγει να πάει να παίζει computer αν δεν έχει τελειώσει, η προϋπόθεση είναι να έχει διαβάσει για να πάει να κάνει αυτό. Κατάλαβες; Γιατί εντάζει αν τον αφήσεις αυτός μπορεί, ξέρεις μερικές φορές αυτός βαριέται όπως όλα τα παιδιά, μπορεί να βαριέται, να μην έχει πολύ όρεξη αλλά κοιτάζε τώρα πιο πολύ εγώ θέλω να παίζει και έξω. Δηλαδή επειδή τώρα αλλάζει και ο καιρός είναι καλύτερος, προσπαθούμε να κάνει δραστηριότητα έξω να παίζει έξω, να τρέχει να κάνει λίγο ποδήλατο. Αν δεν υπήρχε και ο κωρονοϊός θα ήταν πολύ διαφορετικά τα πράγματα. Σίγουρα μας έχει επηρεάσει στο θέμα στην αυξημένη χρήση αυτό, αυτή η κατάσταση της καραντίνας επηρέασε τη κατάσταση σίγουρα. Μας αύξησε τη χρήση του tablet και του laptop. Και στη μικρή βέβαια.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

B: Φυσικά, κοιτάξε όταν πλέον αρχίζει και μπαίνει σε κάποια παιχνίδια τα οποία έχω δει με κάτι αυτοκίνητα, με αγώνες ακόμα και με κάποιες μάχες. Βλέπω τι παίζει, εγώ γενικά δεν θέλω να παίζει με όπλα και με παρ' όλο που εντάζει με πολεμικά και αυτά. Του λέω τι είναι αυτά τα κοιτάω εντάζει, όλα αυτά είναι δωρεάν φυσικά, δεν είναι κάτι που, είναι στον υπολογιστή σαν παιχνίδια που τα βρίσκει. Εεε αυτό που του λέω είναι επειδή κατά καιρούς παίζει με διάφορους παίκτες, εμφανίζονται και άλλοι παίκτες, άλλα ονόματα να μην έχει, να μην του μιλήσει κάποιος, να μην το προσεγγίσει κάποιος και να βλέπω αν μιλάει σε τίποτα chat. Ακόμη είναι μικρός αλλά εντάζει μια φορά μου είπε "κάποιος του έστειλε ένα κάτι που έπαιζαν εκεί πέρα, σε ένα μήνυμα" γιατί έχει αρχίσει στέλνει και μήνυμα. Στο σχολείο μιλάνε μέσω, μ τους συμμαθητές του, στο, έχουν βρει και μιλάνε μέσω chat, ξέρεις.

Σ: Στο διαδικτυακό μάθημα;

B: Ναι, μπορούν και στέλνουν μηνύματα, οπότε έχει μάθει πλέον και το μήνυμα. Οπότε αυτό, αν σου μιλήσει κάποιος, αν σου πει κάτι ξέρω εγώ να σου ζητήσει

στοιχεία η κάτι, έτσι να είσαι προσεκτικός να μου το πεις. Έτσι αν σου μιλήσει κάποιος που δεν τον ξέρεις ή κάτι σου πει. Γιατί όλα αυτά ρε συ τώρα εντάξει δεν είσαι και από πάνω, είσαι μεν στο δωμάτιο, αυτό το laptop είναι στο σαλόνι. Στην τραπεζαρία, οπότε γενικά τον βλέπουμε δεν είναι μόνος του στο δωμάτιο απομονωμένος αυτό, όταν παίζει το laptop. Αλλά παρ' όλα αυτά δεν είσαι και από πάνω όλη την ώρα. Να φανταστείς ότι εμένα πριν από δύο τρεις εβδομάδες, παίρνει το κινητό μου, και μπήκε λίγο στο youtube δεν ξέρω που μπήκε και μπήκε είδε κάτι, από το κινητό μου που γενικά το κινητό μου δεν του το δίνω γιατί δεν θέλω να, και μπαίνει αα και μπήκε στο facebook λοιπόν. Που γενικά αυτός δεν ασχολείται, μπαίνει στο facebook και βλέπω είχε πάει κάπου και είχε κάνει κάτι σχόλια σε κάτι, ο άλλος είχε γενέθλια και πήγε από κάτω και έγραψε χρόνια πολλά και κάτι τέτοια. [γέλια] και βλέπω μετά σε εμένα δύο τρεις απαντήσεις πότε πρόλαβε αυτός και τα έστειλε. Βλέπω μετά απαντήσεις στα σχόλια που έκανε και λέω "πότε το έκανα εγώ αυτό το σχόλιο;" κοιτάω μετά μπαίνω μέσα βλέπω από το παιδί σχόλια και λέω "εντάξει". Τον φώναξα μετά του λέω δεν θα μπαίνεις στο facebook γιατί φαίνομαι εγώ ή ο μπαμπάς φαινόμαστε εμείς όχι εσύ. Εντάξει αυτό τελείωσε δεν το ξανακάνει.

Σ: Το πήρε κρυφά το κινητό;

Β: Όπως ήταν εκεί δίπλα επειδή καμιά φορά το παίρνει και μπαίνει. Το είχε πάρει και νόμιζα ότι είχε μπει στο youtube δεν κατάλαβα ότι είχε μπει στο facebook. Και ότι έκανε αυτά τα σχόλια. [γέλια] μετά τον μαλώσαμε βέβαια. Εντάξει. Λέω "δεν θα το ξανακάνεις αυτό". Εξελίσσονται ραγδαία.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Β: Γενικά, απ' όσα έχω διαβάσει εντάξει από το Internet από τηλεόραση. Δεν έχω διαβάσει ξέρεις βιβλία και τέτοια, δεν έχω ασχοληθεί, έχω ακούσει, έχω διαβάσει έχω ακούσει από το Internet δηλαδή. Και διαβάζω συνέχεια για τους κινδύνους.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Β: Ναι τον έχω ενημερώσει, τον έχω ενημερώσει. Του έχω πει "να μου το πεις αμέσως" και όντως όταν του είχαν στείλει κάτι που δεν ήταν τίποτα δηλαδή ένα μήνυμα τίποτα μια εικόνα, δεν ήταν κάτι, μου το είχε πει "μου έστειλε ένα αυτό" εντάξει αυτό. Αλλά γενικά του έχω πει να μου πει οτιδήποτε δει και κάπως τον ενοχλήσει αν κάποιος του πει κάτι.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Β: Ναι ναι εντάξει. Και στον πατέρα του που δεν είναι εδώ κάθε μέρα εντάξει του τα έχει πει και ο πατέρας του αυτά. Αλλά και γενικά με τον μπαμπά του, επειδή με την τεχνολογία είναι και πιο καλός, οπότε του έχω πει του μικρού να τα λέει και στον

πατέρα του, σε κάποιες απορίες η οτιδήποτε μας τα λέει. Εντάξει προς το παρόν σου λέω δεν μπορεί να καταλάβει είναι μικρός όμως ακόμα. Μεγαλώνοντας σίγουρα κάτι θα δυσκολέψουν τα πράγματα, ναι ακόμη είναι ελεγχόμενα.

Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;

Β: Φυσικά, εγώ τα επιχειρήματα του τα έχω πει ότι δεν πρέπει, γιατί δεν πρέπει να βλέπει πολύ ώρα. Εντάξει τα έχει καταλάβει αυτά και για τα μάτια του και για να μην κουράζετε και για να μην τον πιάνει το κεφάλι του. Γενικά, δεν κάνει να βλέπουμε πολύ ώρα πρέπει να βάζουμε κάποια όρια, πρέπει να κάνουμε και άλλα πράγματα και για τους κινδύνους. Εντάξει τους κινδύνους δεν τους καταλαβαίνει αυτός και απόλυτα, αλλά εντάξει.

Σ: Το παιδί δέχτηκε τα όρια ή αντέδρασε;

Β: Τα δέχτηκε. Τώρα εντάξει έχουμε με το playstation μια, έχει αρχίσει να ζητάει και να θέλει, να λέει ότι θα ήθελα και τέτοια τέλος πάντων. Του λέμε "ακόμη είσαι μικρός ακόμα και για κινητό δεν το συζητώ" [γέλια]. Αλλά έχει αρχίσει το ζητάει, το βλέπεις, ξέρεις.

Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

Β: Ναι κάποιες φορές τα παραβλέπουμε. Τι να σου πω ότι δεν το κάνουμε; Εντάξει το κάνουμε και εμείς. Έχει τύχει φορές που κάθεται και παραπάνω. Το έχει κάνει δηλαδή το κάνει για πολλούς λόγους τώρα, εντάξει μπορεί μια να είναι Κυριακή και να κάθεται παραπάνω, εντάξει σαββατοκύριακα είναι πιο χαλαρός, τον έχουμε λίγο πιο χαλαρό. Άντε Κυριακή βλέπει λίγο παραπάνω. Κατάλαβες.

2^η Συνέντευξη: Γ1

Ημερομηνία: 15/04/21

Ωρα: 19:00

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Γ1

Εκπαίδευση: απόφοιτη ΤΕΙ

Ηλικία παιδιού: 12 ετών

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

Γ1: 2 συσκευές κινητών τηλεφώνων, ένα laptop και μια smart TV. Το παιδί χρησιμοποιεί το κινητό μου και το laptop

Σ: Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;

Γ1: Όχι, όχι δεν έχει δικό του.

Σ: Γνωρίζετε για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το παιδί τις ΣΚΤ;

Γ1: Έχει κάνει δικό του λογαριασμό στο instagram και είναι διπλός ο λογαριασμός. Έχω τον δικό του και τον δικό μου στο κινητό μου.

Σ: Άρα έχετε πρόσβαση ανά πάσα ώρα και στιγμή;

Γ1: Ναι, ναι βέβαια.

Σ: Έχεις τους κωδικούς του;

Γ1: Ναι, βλέπω τα πάντα. Το laptop το χρησιμοποιεί για την τηλεκαίδευση.

Σ: Άρα χρησιμοποιεί το laptop για τα μαθήματα και το κινητό για το Instagram;

Γ1: Ναι, το laptop για μαθήματα και το κινητό για να μιλήσει με τους φίλους του μέσω instagram για να βρεθούνε κλπ.

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

Γ1: Κοίτα να δεις, ο υπολογιστής σίγουρα του παρέχει περισσότερα πλεονεκτήματα, άλλο που δεν το καταλαβαίνει θεωρώ ο ίδιος και θέλει να μπαίνει στο κινητό, αλλά με τον υπολογιστή κάνει μάθημα κανονικά και για το σχολείο και αγγλικά που κάνει διαδικτυακά.

Σ: Άρα του προσφέρει εκπαίδευση λόγω των συνθηκών

Γ1: Ναι και κάνει κάποιες εργασίες στο word αρχίζει και εξοικειώνεται με τις λειτουργίες του υπολογιστή.

Σ: Όσο αφορά το κινητό;

Γ1: Πέρα από την επικοινωνία που έχει με τους φίλους του που δεν τους βλέπει δεν πιστεύω ότι έχει κάποιου άλλου είδους οφέλη.

Σ: Πιστεύεις ότι η χρήση κοινωνικών δικτύων στην προκριμένη φάση μπορεί να τον βοηθήσει στην κοινωνικότητα του;

Γ1: Ναι, τώρα σε αυτή τη φάση. Γιατί θα μιλήσει με τους συμμαθητές τους, θα μάθει κάποια πράγματα για το σχολείο, ρωτάει για τα μαθήματα κάτι που μπορεί να έχει απορία. Έχει πάρει σε φωτογραφία κάποιες ασκήσεις που μπορεί εκείνη την ημέρα να μη είχε μπει στο μάθημα για κάποιο λόγο. Επίσης αναζητά και κάποιες πληροφορίες μέσω laptop.

Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;

Γ1: Κοίτα, πιστεύω ότι είναι μονόδρομος ρε παιδί μου αυτό το πράγμα, δηλαδή σε πάει εκεί που θέλει αυτό. Δηλαδή, αν άνοιγε ένα βιβλίο η έψαχνε σε κάποιες άλλες

πηγές θα άνοιγε πιο πολύ το μυαλό του. Επίσης θα ήθελα να συναντάει από κοντά τους φίλους και όχι να μιλάνε μέσω κοινωνικών δικτύων. Πολλές φορές και ο ίδιος παραπονιέται ότι κουράστηκε και θέλει να γυρίσει στο σχολείο, θέλω το φυσικό περιβάλλον, θέλω να βλέπω από κοντά τους φίλους μου. Δεν πιστεύω ότι μπορεί να γίνει κοινωνικός χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνική δικτύωσης ίσα-ίσα απομονώνεται περισσότερο.

Σ: Αλλά είναι μια λύση μέσα στην πανδημία;

Γ1: Ναι.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

Γ1: Σίγουρα, σίγουρα. Μπορεί να παρασυρθεί πολύ εύκολα. Δηλαδή αν θέλει να δει κάτι θα αφήσει κάτι άλλου που είναι πρωτεύον σημασίας. Δεν μπορεί να καταλάβει σε αυτή την ηλικία ότι αφήνει πίσω πιο σημαντικά πράγματα. Οπότε πρέπει εμείς οι μεγάλοι να επεμβαίνουμε συνέχεια.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Γ1: Εε σίγουρα, σίγουρα. Τα παιδιά πρέπει να είναι πάνω απ' όλα ενημερωμένα, να γνωρίζουν για να μπορούν να ανταπεξέλθουν σε ότι τους συμβεί εκεί.

Σ: Πες μου έναν κίνδυνο που πιστεύεις ότι μπορεί να συναντήσει.

Γ1: Άτομα που θέλουν να μιλήσουν μαζί του χωρίς ο ίδιος να τα γνωρίζει. Αυτό φοβάμαι πολύ.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Γ1: Βέβαια.

Σ: Από ποίον φορέα;

Γ1: Έχουμε ενημερωθεί εμείς και το ίδιο το παιδί. Στο δημοτικό κάνανε σεμινάρια και από την αστυνομία που είχε έρθει αστυνόμος και μας είπε για τους κινδύνους του διαδικτύου, μας έδωσε τηλέφωνα που μπορούμε να απευθυνθούμε σε περίπτωση που προκύψει κάποιο θέμα.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Γ1: Ναι. Και στο σχολείο ο δάσκαλος είχε αφιερώσει μία ώρα για να τους μιλήσει. Του έχουμε πει να μην απαντήσει όσο δελεαστικό και να είναι το άτομο που δεν ξέρει, αν είναι μια κοπέλα ή κάτι δελεαστικό. Από τη στιγμή που δεν γνωρίζει ο ίδιος, δεν έχει δει ο ίδιος το πρόσωπο να μην απαντήσει. Η τέλος πάντων να με ενημερώσει

όταν βλέπει πως κάποιος επιμένει να γίνει φίλος του η του λέει κάτι και τον φέρνει σε δύσκολη θέση. Να ενημερώσει για ότι συμβεί.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Γ1: Σίγουρα, ναι.

Σ: Βάζετε όρια στη χρήση ΣΚΤ;

Γ1: Έχει όρια. Σίγουρα πρέπει να έχει κάνει τα μαθήματα του, δεν μπορεί όποτε θέλει. Αν και ο ίδιος δεν προτιμάει να τα χρησιμοποιεί, θέλει να βγαίνει βόλτα με το ποδήλατο, το πατίνι.

Σ: Ορίζετε την ώρα που θα το χρησιμοποιεί;

Γ1: Δεν χρειάζεται. Δεν είναι και ίδιος πολύ σε αυτή τη διάθεση.

Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;

Γ1: Συζητήσαμε ότι προτεραιότητα είναι το σχολείο και όχι τα παιχνίδια στο κινητό η κάτι άλλο. Εεε όποτε συμφώνησε. "μαμά έχεις δίκαιο αυτό θα κάνω". Σήμερα μάλιστα μου είπε, πως ένα παιχνίδι που παίζει στο κινητό θα το σταματήσω τώρα που έρχεται καλοκαίρι γιατί θα βγούμε στη φύση, στην εξοχή οπότε δεν χρειάζεται να κάθομαι να παίζω κάτι.

Σ: Άρα το κινητό το χρησιμοποιεί και για να παίζει;

Γ1: Ναι πολύ περιορισμένα. Γιατί και εκεί θα βρει τους φίλους του και πέρα από το ότι μπορούν να συνομιλήσουν στο instagram θα παίζουν και ένα παιχνίδι.

Σ: Έχετε παρακολουθήσει τι παιχνίδι είναι αυτό;

Γ1: Ναι, ναι ξέρω.

Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ;

Γ1: Όχι κρυφά.

Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

Γ1: Όχι δεν τα παραβλέπουμε τα όρια, γιατί είναι ήδη πολλές οι ώρες στην οθόνη, καταλαβαίνει από μόνος του ότι δεν μπορεί να κάτσει τόση ώρα στον υπολογιστή να κάνει μάθημα με το σχολείο, να κάνει αγγλικά στον υπολογιστή και να κάτσει στο κινητό, το καταλαβαίνει από μόνος του ότι δεν μπορεί κάτσει τόση ώρα κουράζετε. Φεύγει πάει βόλτα. Οπότε δεν χρειάζεται, εντάξει. Είμαστε σε καλό δρόμο νομίζω.

Σ: Σε γυρνάω λίγο πίσω, το διαδικτυακό παιχνίδι τη μορφή έχει;

Γ1: Γενικά δεν τα συμπαθώ καθόλου εγώ αυτά τα παιχνίδια. Βγάζουν πολλή βία. Το παιδί βγάζει νεύρα, επιθετικότητα και δεν τα θέλω καθόλου αυτά τα παιχνίδια.

Σ: Έχεις παρατηρήσει κάποιο συγκεκριμένο περιστατικό;

Γ1: Όταν παίζει και χάνει έχει σίγουρα νεύρα και είναι ένας λόγος που του έχω εξηγήσει ότι δεν θέλω να το παίζεις γιατί δημιουργείται αυτό, αυτή η κατάσταση, οπότε το κατάλαβε και ο ίδιος. Ότι "ναι μαμά έχει δίκαιο". Ε βέβαια να το καταλαβαίνει ο ίδιος γιατί του εξήγησα. Πως είναι η κατάσταση σου βλέπεις παίζεις τώρα δέκα λεπτά αυτό το παιχνίδι και έχεις φωνάζει, χτυπήσει κοπανήσει δεν ξέρω και εγώ τι. Εε πρέπει να καταλάβεις, δεν είναι συμπεριφορά αυτή και έχεις και άλλα αδέλφια πίσω που σε βλέπουν, οπότε εντάξει.

Σ: Πιστεύεις ότι μπορεί να του προσφέρει κάτι το διαδικτυακό παιχνίδι;

Γ1: Σίγουρα κερδίζει κάτι το πιστεύω αυτό, όπως γρήγορη σκέψη αλλά δεν θέλω να αναλώνεται εκεί. Δηλαδή θα τον αφήσω να παίζει τον χρόνο που είναι να παίζει ένα παιχνίδι δύο και μετά θα βγει.

Σ: Δηλαδή παρ' όλο που δεν υπάρχουν ξέρει ότι θα παίζει λίγο

Γ1: Ναι ναι είναι σε θέση να καταλάβει νομίζω. Εγώ αυτό που θέλω να πω σαν μαμά είναι ότι δεν πρέπει να χάνει πολύ χρόνο σε τέτοια παιχνίδια, ούτε playstation του έχω πάρει, ούτε tablet, γιατί ξέρω παιδιά από Δευτέρα δημοτικού έχουν tablet από Τρίτη δημοτικού κινητό. Οι γονείς να κρατάνε μια αντίσταση να μην επηρεάζονται τα παιδιά τους από τόσο μικρή ηλικία, όσο και να θέλουν οι φίλοι τους.

Σ: Πιστεύεις δηλαδή ότι οι φίλοι επηρεάζουν;

Γ1: Πιστεύω ότι επηρεάζουν πάρα πολύ και το Instagram ήταν και ο λόγος που το παιδί ήταν τελευταίος που έφτιαξε λογαριασμό, και όταν τον έφτιαξε έμεινα έκπληκτη γιατί του έστελναν όλοι "επιτέλους, επιτέλους". Μέσα σε δέκα λεπτά έκανε 40-50 φίλους και όλοι του έλεγαν "επιτέλους που είσαι και που είσαι επιτέλους" δηλαδή δεν το περίμενα ότι τόσο για όλα τα παιδιά. Και πραγματικά για να συνεννοηθεί κάτι με τους φίλους του πρέπει να μιλήσουν εκεί. Το βρίσκω δηλαδή λίγο... εντάξει. Δεν μπορεί να κάνει χωρίς αυτό πλέον. Απλά με μέτρο και όχι όλη την ημέρα εκεί γιατί κάποια παιδιά μένουν όλοι μέρα. Είναι όλη την ώρα εκεί και να στείλεις θα σου απατήσουν αμέσως. Ενώ το παιδί α μπει μια φορά να δει αν του έχουν στείλει κάτι, αυτό δεν κάθεται όλη μέρα εκεί. Έχουν επηρεαστεί τα παιδιά πάρα πολύ. Τον θεωρούσα πολύ μικρό να φτιάξει Instagram έμεινα έκπληκτη με αυτό το "επιτέλους, επιτέλους" και να τονίσω πω όλοι οι φίλοι του έχουν κινητό. Εεεε και ίσως είναι ο μοναδικός που δεν έχει αλλά θα το τραβήξουμε όσο περισσότερο μπορούμε. Και ίσως τώρα που μένουμε σπίτι βοηθάει σε αυτό, αν τώρα ξαναπάει σχολείο θα αρχίσει πάλι.

Σ: Πότε πιστεύετε ότι θα ήταν καλό να του αγοράσετε κινητό;

Γ1: Κοίτα, εγώ προσωπικά δεν ξέρω για άλλους του έχω πει, του έχω θέσει όρο όταν πάρει το lower θα του πάρουμε κινητό. Οπότε θέλει να πάρει το πτυχίο του στα αγγλικά του αρέσουν κιόλας και τότε θα πάρεις μια συσκευή καινούργια όπως τη θες αλλά αφού πρώτα περάσεις και πάρεις το lower. Αλλά βλέπω την αντιμετώπιση από τους φίλους του "έλα και δεν έχει κινητό και τι αυτό και τι εκείνο". Πραγματικά μεγάλη επιρροή μεγάλη μεγάλη μεγάλη.

Σ: Πιστεύετε ότι ίσως να νοιώθεις μη δημοφιλής γι αυτό;

Γ1: Σίγουρα. Αλλά του έχω εξηγήσει ότι δεν γίνεται να κάνουμε κάτι επειδή το κάνουν όλοι. Σε οτιδήποτε αποφασίζουμε πρέπει να είμαστε για τις αποφάσεις μας ενημερωμένοι και ψαγμένοι όχι ότι πουν οι πολλοί.

3^η Συνέντευξη: Γ2

Ημερομηνία: 16/04/21

Ωρα: 19:10

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Γ2

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 7 ετών

Φύλλο παιδιού: Αγόρι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

Γ2: Έχουμε υπολογιστή, tablet, 2 κινητά και έχει πρόσβαση σε όλα με όρια.

Σ: Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;

Γ2: όχι.

Σ: Γνωρίζετε για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το παιδί τις ΣΚΤ;

Γ2: Ναι γνωρίζουμε.

Σ: Ας πούμε τον υπολογιστή για ποιο λόγο τον χρησιμοποιεί;

Γ2: τον υπολογιστή κατά πρώτον για τη τηλεεκπαίδευση που κάνει τώρα και δεύτερον έχει κατεβάσει ένα παιχνίδι ο μπαμπάς και το παίζουν μαζί στον υπολογιστή.

Σ: Το tablet και τα κινητά;

Γ2: Πάλι έχει κατεβάσει κάποιες εφαρμογές κάποια παιχνίδια και παίζει κάποια συγκεκριμένα παιχνίδια.

Σ: Άρα τα χρησιμοποιεί για εκπαίδευση και για ψυχαγωγία;

Γ2: Ναι ναι έχει κατεβάσει εφαρμογές με ποδόσφαιρο μεεε κάποιες άλλες και παίζει.

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

Γ2: εεε κάτι ουσιώδης τίποτα, δηλαδή στα παιχνίδια. Απλώς, ειδικά τώρα με την καραντίνα το χρησιμοποιεί πάρα πολύ και να περνάει την ώρα. Μην φανταστείς ότι παίζει πολλές ώρες. Κανένα μισάωρο την μέρα.

Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;

Γ2: Του προκαλεί υπερένταση. Δηλαδή το κινητό, όχι το tablet και ο υπολογιστής περισσότερο όχι τόσο. Αλλά το κινητό όταν το έχει τον έχω δει του προκαλεί υπερένταση. Ένα είναι αυτό και μετά, και γι' αυτό τον έχω αφήσει και στο μισάωρο παραπονιέται ότι του πονάνε τα μάτια του. Δηλαδή σε αυτό είναι τα σημαντικά. Αλλά κάτι άλλο δεν νομίζω, γιατί τα παιχνίδια του δεν είναι κάτι που, το ελέγχω, βλέπω τι βλέπει.

Σ: Εξήγησε μου την υπερένταση που το προκαλεί.

Γ2: Επειδή το παίζει κυρίως βράδυ, του προκαλεί υπερένταση δεν μπορεί να κοιμηθεί. Δηλαδή τον βλέπω μετά αν παίζει μετά τις οχτώ που το ωράριο του είναι εννέα και μισή να πάει για ύπνο δεν θα καθίσει να κοιμηθεί.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

Γ2: Τους φίλους του όχι όχι δεν θα τους αφήσει δηλαδή αν έρεθι ο φίλος του και του πει "φεύγουμε, παίζουμε" θα πάει.

Σ: Σε σχέση με εσάς;

Γ2: Ναι όταν πάω να τον σταματήσω μπορεί να αρνηθεί να το σταματήσει. Να πει "όχι δεν το αφήνω, θα παίξω λίγο ακόμη, αυτό"

Σ: Με το σχολείο;

Γ2: Όχι. Πρώτα θα κάνει τα μαθήματα του και μετά θα πάρει να παίζει η τον υπολογιστή ή το tablet οτιδήποτε.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Γ2: Ναι ειδικά το Internet.

Σ: Έχει πρόσβαση στο internet το παιδί;

Γ2: Εεε ναι έχει. Δηλαδή αν πάρει το κινητό και το Tablet. Όταν θέλει να μπει μέσα να δει κάποιο βιντεάκι θα το δει αλλά είναι ένα παιδί που δεν τον ενδιαφέρει τόσο το βιντεάκι, όπως να καθίσει να δει ποδόσφαιρο. Δηλαδή πιο πολύ θα δει ποδόσφαιρο.

Σ: Άρα ποιοι κίνδυνοι πιστεύεις ότι υπάρχουν;

Γ2: Εεεε καταρχήν να μην δει σωστά πράγματα. Του έχω εξηγήσει ότι εκεί που μπορεί να ψάξει να βρει οτιδήποτε πάνω στο ποδόσφαιρο να πέσει πάνω σε ακατάλληλο υλικό. Αυτό το ξέρει. Εε τη βία που μπορεί να δει στα βιντεάκια στο Internet. Είχε ένα διάστημα που του άρεσε να βλέπει βιντεάκια με, παιχνίδι ήταν με σκοτωμούς. Αυτό τον βλέπαμε ότι του προκαλούσε και θλίψη γιατί στεναχωριότανε αλλά και ένταση και το σταματήσαμε.

Σ: Έπαιξαν ρόλο και οι φίλοι του στο να δει αυτό το βίντεο;

Γ2: Ναι ναι γιατί το ζητάει. Ο τάδε φίλος μου βλέπει αυτό έχει αυτό, το θέλω και εγώ. Η τώρα τελευταία ζητάει να πληρώσουμε να δει κάποια. Του λέω "αυτό αποκλείεται" [γέλια]. Ο τάδε φίλος μου το κάνει. "Όχι" του λέω.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Γ2: Ότι γνωρίζουμε αν διαβάσουμε κάτι από το internet ή τη τηλεόραση που ψάχνουμε μόνοι μας. Δηλαδή και τα όρια που βάλαμε στις συσκευές, γονικός έλεγχος στο tablet Που το παίρνει από μόνοι μας το ψάξαμε και το βρήκαμε.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Γ2: Ναι τον έχουμε ενημερώσει. Αν δεις κάτι το κλείνεις και το μας το λες.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Γ2: Ναι ναι.

Σ: επειδή όπως αναφέρατε βάζετε και όρια. Ποια είναι αυτά;

Γ2: Πόση ώρα θα παίζει, τότε θα πρέπει να παίζει.

Σ: Δηλαδή;

Γ2: Στο μισάωρο είναι.

Σ: Μέσα στη μέρα θα παίζει ένα μισάωρο;

Γ2: Κοίτα μπορεί να παίζει τώρα στη καραντίνα, μπορεί να παίζει το πρωί που ξυπνάει και μισή ώρα το απόγευμα ή το βράδυ, αναλόγως.

Σ: Καθημερινά;

Γ2: Κάθε μέρα δεν παίζει όχι. Τώρα που ανοίγει ο καιρός βγαίνει.

Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;

Γ2: Του είπαμε ότι δεν κάνει καλό για τα μάτια σου για τον εγκέφαλο σου. Ο μπαμπάς του ειδικά του είπε ότι όταν κάθεται μπροστά από μια οθόνη ο εγκέφαλος σου δεν αναπτύσσεται και το δέχτηκε. Δηλαδή μερικές φορές κοιτάει και την ώρα πόση ώρα θα παίζει ακόμη.

Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.

Γ2: Ναι το tablet.

Σ: Με ποιον τρόπο;

Γ2: Πήρε το tablet και πήγε στο δωμάτιο, έκλεισε και την πόρτα για να παίζει το παιχνίδι. Χωρίς να το πει. Είπε ήθελα να παίξω, με ενοχλούσε ο αδερφός μου και ήθελα να φύγω και πήγα στο δωμάτιο να παίξω.

Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

Γ2: Ναι. Ειδικά μερικές φορές που είσαι και κουρασμένος και σε ζαλίζουν ναι.

Σ: θα το ζητήσει και αυτός συχνά να παίζει παραπάνω;

Γ2: Όχι όχι όχι. Γίνεται κάποιες φορές.

4^η Συνέντευξη: Π1

Ημερομηνία: 16/04/21

Ωρα: 16:00

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Π1

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 8 ετών

Φύλλο παιδιού: Κορίτσι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

Π1: laptop, tablet και 2 κινητά. Από τα κινητά σε κανένα. Έχει στο tablet και στο laptop.

Σ: Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;

Π1: Όχι.

Σ: Γνωρίζετε για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το παιδί το laptop και το tablet ;

Π1: Το laptop το χρησιμοποιεί για την τηλεεκπαίδευση και το tablet το χρησιμοποιεί λόγο ότι το έχει μια φορά την εβδομάδα σαν μια ώρα ψυχαγωγίας, με παιχνίδια που παίζει.

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

Π1: Το laptop επειδή το χρησιμοποιεί για το σχολείο στην προκειμένη φάση προσφέρει εκπαίδευση. Το tablet επειδή γενικότερα έχουν μια, πώς να το πω; Ένα ζήλο προς το να μάθουν άμεσα και να έρθουν σε επαφή άμεσα με την τεχνολογία. Το tablet το έχει σαν ψυχαγωγία και έτσι να εκτονώνει αυτό που θεωρεί αυτή ότι έρχεται κοντά. Για την ηλικία αυτή δεν πιστεύω ότι υπάρχει και κάποιος άλλος ρόλος που μπορεί το παιδί εκτός την εκπαίδευση που θα χρησιμεύσει το laptop να υπάρχει.

Σ: Η χρήση του tablet πιστεύεις ότι μπορεί να της προσφέρει κάτι;

Π1: Κοίτα αυτά που καθαρά παίζει το παιδί, είναι καθαρά ψυχαγωγικά και έτσι και αυτά. Υπάρχουν όμως εξίσου ενδιαφέροντα απ' ότι έχω δει, που υπάρχουν βιντεάκια που τα έχουμε μερικές φορές δηλαδή μπει και εμείς στο τέτοιο να μάθει κάποια πράγματα μέσα από τα βιντεάκια που μπορεί και τα αποτυπώνει πιο εύκολα. Δηλαδή τι εννοώ, ακόμη και προπαίδεια απ' όσο γνωρίζω υπάρχει και βιντεάκι στο youtube που δίνει ίσως τα προφέρει σαν τραγουδάκι με κάποιο τρόπο σαν παραμυθάκι και το περνάει στο παιδί καλύτερα. Άρα το μαθαίνει πιο εύκολα και πιο ευχάριστα και γι' αυτό το ίδιο.

Σ: Άρα λειτούργησε και σαν εκπαιδευτικό μέσω;

Π1: Δεν μπορώ να πω ότι πάμε με αυτή τη μέθοδο απλά έχει τύχει σε περίπτωση που δεν υπάρχει το σχολείο, λόγο όλης της κατάστασης αυτής να το χρησιμοποιήσουμε.

Σ: Κατάλαβα.

Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;

Π1: Στο να παίζει με παιχνίδια της ηλικίας της , να κάνει πράγματα που είναι για την ηλικία της και όχι μόνο να έρχεται σε επαφή με τη τεχνολογία και με όλο αυτό, υπάρχει πολύ πιο ωραία πράγματα να κάνει χωρίς να χρησιμοποιεί τα τεχνολογικά μέσα αυτά.

Σ: Πιστεύεις ότι χάνει την επαφή με τους φίλους της;

Π: Κοίτα λόγο της κατάστασης που είναι έτσι, δεν είναι ότι θα ερχόταν σε επαφή με τους φίλους της σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Εεε ουδέ μια, δηλαδή ούτε αυτή θα το αναζητούσε αυτό για να επιλέξει ανάμεσα στα δύο. Εννοείται είναι οι φίλοι της, απλά μπορεί σε άλλο παιδάκι που έχω γνωρίσει μπορεί να, αυτό δρα αρνητικά.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

Π: Αυτό θα γίνεται, αυτό θα γίνεται μόνο εαν δεν γνωρίζει η μάνα ή ο πατέρας το παιδί κοίτα να έχει και όρια το που κάνει χρήση το παιδί με τα μέσα αυτά. Δηλαδή το να επηρεάσει αρνητικά θα πρέπει να είναι ανεξέλεγκτο το παιδί προς το μέσω αυτό.

Σ: Άρα δεν έχεις παρατηρήσει κάτι όσον αφορά τις σχέσεις του παιδιού με το περιβάλλον.

Π: Όχι, όχι. Απλά υπάρχει ένα θέμα, επειδή υπάρχει μια καθιέρωση προγράμματος όσον αφορά τα παιχνίδια που θα παίζει μπορεί να τύχει και όντως το αναζητάει την ημέρα που έχουμε προγραμματίσει. "είναι η μέρα μου, να το πάρω λίγο;" "

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Π: Ναι. Εάν. Όχι στη Δήμητρα, όχι στη Δήμητρα. Αλλά ναι κρύβει κινδύνους πάρα πολλούς, αν δεν γνωρίζουν οι γονείς τη χρήση κάνει το παιδί.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Π: Όχι δεν έχει τύχει γιατί ίσως λόγο και της κατάστασης τώρα και στην ηλικία που είναι η Δήμητρα είναι όλο αυτό το μπερδεμα και δεν γίνονται πλέον. Κάποια στιγμή είχα ακούσει ότι θα γινόταν κάποιο σεμινάριο αλλά δεν έγινε λόγο της κατάστασης. Απ' όσα γνωρίζουμε και εμείς και ότι ακούμε στην τηλεόραση και αυτά.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Π: Ναι ναι. Γενικότερα της έχουμε πει: δεν πατάμε χωρίς να γνωρίζουμε κάποια πράγματα, σε κάποια μηνύματα, δεν μπαίνουμε στη διαδικασία να σου βγει ένα παιχνίδι να κατεβάσουμε κάτι οτιδήποτε γιατί ποτέ δεν ξέρουμε τι είναι αυτό. Και διάφορα τέτοια ώστε όταν δεν γνωρίζει κάτι να το πει σε εμάς.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Π: Εννοείται, ναι.

Σ: Όπως είπες και πριν υπάρχουν και κάποια όρια. Ποια είναι αυτά;

I1: Το tablet που θεωρητικά είναι δικό της. Είναι κλειδωμένο σε πολλά πράγματα, έχουμε προβεί και έχουμε κλειδώσει κάποια υψηλού κινδύνου περιεχομένου για ασφάλεια για το παιδί. Να μην μπορεί να βγει κάτι, απρεπή μπροστά στο παιδί σαν βιντεάκι, σαν οτιδήποτε δεν ξέρουμε για ποιο λόγο. Και το laptop κάνει χρήση μόνο για το σχολείο δεν κάνει άλλη χρήση, μπαίνει κατευθείαν στο μάθημα.

Σ: Μου είπατε προηγουμένως ότι βλέπει συγκεκριμένη μέρα και ώρα.

I1: Συγκεκριμένη μέρα όχι ώρα. Συνήθως Παρασκευή απόγευμα λόγο ότι πήγαιναν και στο σχολείο και έχει μια ώρα την Παρασκευή απόγευμα που θα κάτσει να παίξει με κάποια παιχνιδάκια Barbie και κάτι τέτοια που έχουμε κατεβάσει.

Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;

I1: Ναι της έχουμε εξηγήσει ότι η χρήση του tablet δεν είναι για να, υπάρχει όφελος και σε αυτή και το έχουμε συζητήσει δεν είναι ωραίο να αφήσει δραστηριότητες και παιχνίδια της για να αφοσιωθεί στο tablet και το έχει δεχτεί. Εε μετά από συζήτηση που έχουμε κάνει το έχει δεχτεί.

Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.

I1: Όχι όχι δεν έχει κάνει κάτι τέτοιο. Μέχρι ώρας δηλαδή [γέλιο]

Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

I1: Εντάξει, δεν θα το αφήσω δύο ώρες, αλλά μπορεί να την αφήσω μια ώρα και μισή βαριά. Ανάλογα και εγώ τι κάνω εκείνη τη συγκεκριμένη περίπτωση τι κάνω. Δεν θα την αφήσω να κολλήσει και πάνω, συνήθως και να σου πω την αλήθεια δεν κρατάει και η μπαταρία πάρα πολύ λόγο ότι είναι παλιό. [γέλιο] οπότε μας εξυπηρετεί και από μόνο του.

5^η Συνέντευξη: I2

Ημερομηνία: 22/04/21

Ωρα: 18:30

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: I2

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 11,5 ετών

Φύλλο παιδιού: Αγόρι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι;

I2: 2 tablet και 4 κινητά

Σ: Σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

I2: Σ ένα από τα κινητά και στο tablet, το οποίο έχουμε πάρει από το δημοτικό και είναι δικό του.

Σ: Γνωρίζετε για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το παιδί τις ΣΚΤ;

I2: Ναι το γνωρίζω. Τις περισσότερες φορές θα μπει για κάποιες εργασίες που θέλει να δει να τις διασταυρώσει, να βρει πληροφορίες και κάποιες φορές θα μπει για να παίξει.

Σ: Και για την τηλεδιδασκαλία να φανταστώ;

I2: Ναι, ναι αυτό ναι καθημερινά.

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

I2: Εξοικειώνεται με την τεχνολογία, το άλλο λόγο καραντίνας και αυτών που ζούμε μπορεί να μιλάει με τους φίλους του να κρατήσει την ομάδα του.

Σ: Δηλαδή παραμένει κοινωνικός και λόγω της καραντίνας;

I2: Ναι ακριβώς. Να πω ότι όταν πρωτομπήκε είπε: Επιτέλους είδα τους συμμαθητές μου και την κυρία μου χωρίς μάσκα.

Σ: Με τους φίλους του μιλάει στα διαλλείματα από την τηλεδιδασκαλία η μιλάει με μηνύματα ή τηλέφωνο;

I2: Με τους συμμαθητές του μιλάει στα διαλλείματα, ενώ με τους φίλους του παίζει και κάποια ομαδικά παιχνιδάκια που παίζουν τα οποία και εμείς προσπαθούμε να τα ελέγξουμε και ξέρουμε με ποια παιδιά παίζει και μιλάνε.

Σ: Άρα το χρησιμοποιεί για ψυχαγωγία, για επικοινωνία και για την αναζήτηση πληροφοριών σχετικά με το σχολείο;

I2: Ναι ναι ναι.

Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;

I2: Ότι εγκλωβίζει το μυαλό του σε αυτό συγκεκριμένα και δεν αφήνει το να είναι πιο ελεύθερο. Δηλαδή θα ήτα προτιμότερο να επικοινωνεί με τους φίλους του στη παιδική χαρά, στο ποδόσφαιρο. Εντάξει είναι ένα μέσω επικοινωνίας με τους φίλους του αλλά πιο ελεύθερα θα ήταν καλύτερα εκεί. Γι' αυτό και λίγο εγκλωβίζεται η σκέψη του πάνω σε μια συσκευή. Που νομίζω αυτό δεν είναι ότι καλύτερο αυτή τη στιγμή για τα παιδιά, απλά αναγκαστικά είναι. Και με τα μάτια και κάποιες φορές κάποια νεύρα που βγάζει.

Σ: Δηλαδή έχετε παρατηρήσει να χάνει και να νευριάζει ας πούμε;

I2: Ναι και αυτό. Κάποιες φορές τον ισορροπούμε να του μιλάμε και επανέρχεται και εντάξει λίγο τον βλέπεις νευριάζει. Είτε αν χάνει είτε αν του βάλουμε όρια και πάει να προσπεράσει με το παραμικρό, μόλις δούμε και έχει λίγο χρόνο δεν θα πάρει κάτι άλλο να κάνει θα πάρει το tablet. Αν τον αφήσουμε ελεύθερο είναι ικανός να καθίσει όλες τις ώρες εκεί. Από την ώρα που θα ξυπνήσει θα είναι αυτό να κάνει. Δεν θα έχει κάτι άλλο, εκτός αν έχει κάποιες υποχρεώσεις συγκεκριμένες, ή κάτι άλλο να βγει έξω. Δηλαδή θα ήταν καλύτερα η ελευθερία γενικώς.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

I2: Ότι θα κάνει λίγο γρήγορα τα μαθήματα του αν έχει κάτι συγκεκριμένο την επόμενη ώρα, ναι θα τα κάνει βιαστικά, για να είναι εκεί στανταρ στο ραντεβού του για να παίξει. Αυτό το έχει.

Σ: Με τους φίλους του;

I2: Όχι, αν είχε την επιλογή να βγει έξω όχι, θα πήγαινε έξω.

Σ: Με την οικογένεια;

I2: Δεν δέχεται εύκολα τα όρια χρήσης και νευριάζει, αλλά πραγματικά προσπαθούμε σαν οικογένεια να μην λειτουργεί κανένας με τα tablet. Όταν έχουμε αυτούς τους περιορισμούς κάθεται και παίζει μαζί μας. Θα δημιουργήσει και δικά του παιχνίδια. Είδες τώρα που είναι το survinor θα κάνει διάφορα πράγματα, σαν αθλήματα και παίζουμε όλοι εεε. [γέλια] τον βλέπεις αν σταματήσει τα tablet θα δημιουργήσει κάτι άλλο. Γι' αυτό και προσπαθούμε να του βάζουμε όρια όσο μπορούμε, γιατί και αυτή η πίεση αυτή καμιά φορά είναι χειρότερη και αντιδρά μερικές φορές με νεύρα.

Σ: Άρα εν μέρει επηρεάζεται η σχέση του με την οικογένεια;

I2: Ναι ναι ναι ναι. Ίσως η παρέα εκείνη τη στιγμή που έχει κλείσει εκείνο το παιχνίδι που λένε να παίζουν και έχουν συγκεντρωθεί όλα τα παιδιά εκεί και πρέπει να μπει. Ίσως κάπως έτσι, δηλαδή το βλέπεις όταν επιμένει υπάρχει συγκεκριμένος λόγος. Θέλει αυτή την ομάδα να παίζει σου λέει αυτή την ώρα θα παίξω, δεν θέλω να μου το χαλάσεις, αφού δεν έχει να πάει κάπου αλλού, εκεί θα νευριάσει πολύ.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

I2: Αρκετούς. Και θέματα υγείας αργότερα, ραδιενέργεια αρκετή, τα ματάκια τους μετέπειτα και μετά είναι ότι κάτι άλλο ήθελα να πω το ξέχασα. Εεε να πέσει σε κάτι ακατάλληλο, ναι και έτυχε να του κάνουν παρατήρηση τα μεγαλύτερα αδέρφια του που ακούστηκε μια άλλη φωνή από μέσα. Και αμέσως κάτσανε και ο μικρός αντέδρασε αλλά και τα παιδιά κατευθείαν που ξέρουν και πιο πού τη τεχνολογία που μπήκαν μέσα και είδαν έναν άγνωστο μέσα στην ομάδα.

Σ: Δηλαδή εκεί που έπαιζαν είχε μπει και κάποιος άγνωστος στην ομάδα;

I2: Ναι ναι ναι με ένα γνωστό όνομα και προσπαθούσε να μπει στην παρέα των παιδιών.

Σ: Άρα αυτό που θεωρείς επίσης ως κίνδυνο είναι να μην τον προσεγγίσει κάποιος άγνωστος;

I2: Ναι ναι ναι ναι.

Σ: Το να πέσει σε ακατάλληλο υλικό; Μπορεί δηλαδή να κάνει και άλλες χρήσεις εκτός από το παιχνίδι και να δει κάτι;

I2: Αυτό δεν θα το κάνει. Επειδή του έχουμε μιλήσει, ότι αν κάνει κάποια κίνηση τέτοια εεε θα το καταλάβουμε του έχουμε πει. Αλλά δεν θα μπει καν στον πειρασμό να καθίσει να το ψάξει κάτι τέτοιο. Αν δει κάτι είναι ακατάλληλο δεν θα μπει δεν θα το ανοίξει του έχουμε μιλήσει πολλές φορές. Εντάξει και από τη στιγμή που και τα μεγαλύτερα παιδιά χρησιμοποιούν tablet τα εμπιστεύεται πιο εύκολα.

Σ: Οπότε και να μην ξέρει κάτι μπορεί να ρωτήσει πιο εύκολα τα παιδιά;

I2: Ναι ακριβώς, εντωμεταξύ αυτό απ' ότι έχω καταλάβει και από ότι του έχω μιλήσει έχω καταλάβει αυτό οτιδήποτε δει κάτι δεν θα μπει στον πειρασμό να το ανοίξει εκεί

δεν είναι δικό μας το αφήνουμε υπάρχει συγκεκριμένο πράγμα που έχει ανοίξει να παίζει;

Σ: Άρα του έχετε πει αν δεις κάτι θα μας το πεις αμέσως και δεν χρειάζεται να τα ανοίξεις;

I2: Ναι ναι.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

I2: Ότι μέσα από τη τηλεόραση, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ότι ακούς από συζητήσεις από διάφορους γονείς, από τα παιδιά μας τα μεγαλύτερα, αυτό. Από κάποια βιντεάκια που κατεβάζουν τα παιδιά και προσπαθούμε να τα δούμε όλοι τι κίνδυνοι υπάρχουν. Κάπως έτσι ενημερωνόμαστε και εμείς.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

I2: Είμαστε δεκτικοί απλά είναι λίγες φορές αυτές που θα έρθει και θα ρωτήσει. Ναι εννοείται είμαστε, οτιδήποτε είναι θα μιλήσουμε.

Σ: Απ' ότι μου είπες βάζετε και όρια χρήσης. Ποια είναι αυτά;

I2: Να έχει διαβάσει, να έχει τελειώσει όλες τις υποχρεώσεις του και να μην περνάμε πολλές ώρες. Δηλαδή να έχουμε όρια να μην περνάει πάνω από 3-4 ώρες την ημέρα πέρα από τα μαθήματα του να έχουμε και αυτά. Τουλάχιστον 2-3 ώρες.

Σ: Θα παίζει καθημερινά;

I2: Ναι.

Σ: Από 2 μέχρι 3 ώρες συνήθως;

I2: Ναι ναι.

Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;

I2: Αντιδρά κάθε φορά που του βάζεις που το λες καθημερινά αλλά του περνάει.

Σ: Δηλαδή εσείς του εξηγείται με κάποιο τρόπο και αντιδρά;

I2: Ναι δεν το δέχεται.

Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.

I2: Ααα ναι ανά πάσα στιγμή αυτό. Αν δεν τον ελέγξεις είναι, το έχει ξεκλέψει το έχει πάρει και έχει φύγει. Και όταν του κάνουμε παρατήρηση πάλι αντιδρά, αν δεν έχει κάτι άλλο να ασχοληθεί πάλι θα πάει εκεί και θα παίζει θα πει: πέρασε η ώρα μου τι άλλο να κάνω να ξαναμπώ μέσα να παίζω να δω κανένα βιντεάκι κάτι. Είναι δηλαδή, αν είναι απασχολημένος δεν θα αφήσει το παιχνίδι του για να μπει μέσα αλλά αν δεν έχει κάτι άλλο να κάνει θα επιμείνει.

Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

I2: Ναι ειδικά αυτές τις μέρες τις τελευταίες λόγω καραντίνας.

6^η Συνέντευξη: Δ

Ημερομηνία: 21/04/21

Ωρα: 11:30

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Δ

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 11,5 ετών

Φύλλο παιδιού: Κορίτσι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι;

Δ: Έχουμε tablet, 3 κινητά και laptop.

Σ: Σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

Δ: Έχει σε όλες.

Σ: Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;

Δ: Έχει δική της συσκευή το κινητό της. Έχει το κινητό της με λογαριασμό άλλου όχι δικό της λογαριασμό στο διαδίκτυο.

Σ: Γνωρίζετε για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το παιδί τις ΣΚΤ;

Δ: Ναι ναι το laptop το χρησιμοποιεί για τα μαθήματα της, για τα αγγλικά και στο σχολείο της, τις ώρες που κάνει, το tablet το χρησιμοποιεί παίζοντας κάποιο παιχνιδάκι και το κινητό επίσης και μιλάει και με κάποιες συμμαθήτριες της στο viber σε κάποια ομαδική συνομιλία.

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

Δ: Εεεε μέσα μου δεν της προσφέρει τίποτα. Γιατί, εντάξει ψυχαγωγείται λίγο λόγο ότι δεν μπορεί να κάνει κάποια άλλα πράγματα αυτή τη στιγμή. Περνάει η ώρα της, θεωρώ ότι δεν προσφέρουν κάτι αυτά.

Σ: Πιστεύεις πως κάποια παιχνίδια να χρειάζονται ορισμένες δεξιότητες και γενικότερα η χρήση τους να προσφέρει εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες;

Δ: Εντάξει, θεωρώ όμως ότι τους κάνουν περισσότερο κακό παρά καλό. Η πολλή χρήση.

Σ: Ναι. Το Laptop που το χρησιμοποιεί μόνο για τηλεκαίτευση πιστεύεις ότι της προσφέρει γνώση;

Δ: Σίγουρα αυτή τη στιγμή και μπορούν τα παιδιά και κάνουν τα μαθήματα τους, αλλά από εκεί και πέρα σίγουρα τους βοηθάει σε κάποιες πληροφορίες που θέλουν να κάποιες φορές για το σχολείο τους. Μέχρι εκεί.

Σ: Η συνομιλία με τις φίλες της πιστεύεις ότι την βοηθάει να παραμένει κοινωνική σε αυτή τη φάση;

Δ: Ναι μόνο στη περίπτωση.. ξέρεις τα παιδιά αν τα αφήσεις κάνουν κατάχρηση.

Δηλαδή σίγουρα. Εντάξει. Έχουν μπει κάποια όρια αλλά σίγουρα γιατί τα παιδιά δεν μπορούν να βγουν έξω όπως βγαίνανε. Σίγουρα τα βοηθάει λιγάκι.

Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;

Δ: Εεε χαζεύει χαζεύει στο κεφάλι της [γέλια]. Σίγουρα καταρχήν τα μάτια τους δεν το συζητώ, το βασικότερο. Αλλά χαζεύουν, αν αφήσουμε τα παιδιά γενικότερα χαζεύουν ώρες αν δεν τους βάλει όρια. Αποχαυνώνονται με λίγα λόγια.

Σ: Δηλαδή πιστεύεις ότι της δημιουργεί μια μορφή εθισμού;

Δ: Όχι όχι όχι όχι. Το ζητάει περισσότερο απλά να μπορούσαμε ένα βρούμε έξω όπως τις εποχές πριν κορωνοϊό δεν θα είχαμε τέτοιο θέμα.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

Δ: Όχι όχι δεν νομίζω.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Δ: Σαφώς και κρύβουν, σαφώς και κρύβουν πολλούς κινδύνους. Αν το παιδί το αφήσεις στη δική του δικαιοδοσία το κινητό, βλέπουμε και στη τηλεόραση διάφορα με καταστάσεις πολύ άσχημες καταλήξεις πολύ άσχημες που γνωρίζουν διαφόρους μέσα και δεν μιλάνε στους γονείς. Βέβαια μερίδιο ευθύνης περισσότερο έχουν οι γονείς σε αυτά, δεν μπορείς να αφήσεις το παιδί σου ανεξέλεγκτο. Σίγουρα κρύβουν αν δεν το ελέγχεις κρύβουν.

Σ: Κάποιους άλλους κινδύνους;

Δ: Πρώτα απ' όλα chat που κρύβουν πίσω τους κινδύνους.

Σ: Προσέγγιση δηλαδή από αγνώστους.

Δ: Ναι ναι από ξένους. Βεβαίως. Παιχνίδια που τα οδηγούν σε άσχημη κατάληξη. Διάφορα αυτά που βλέπαμε δεν ξέρω η μπλε φάλαινα αυτά τα οποία τα έχουν κατεβάσει βέβαια. Σαφώς και κρύβουν.

Σ: Το παιδί με τη χρήση που κάνει κινδύνους μπορεί να συναντήσει;

Δ: Όχι όχι.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Δ: Εεε παρακολουθούμε τον κύριο Σφακιανάκη στο CSI που ανεβάζει κάποιες ημερίδες που συζητάει με κάποιους γονείς. Εεε και εγώ και ο άντρας μου. Εντάξει ενημερωνόμαστε γενικότερα. Δεν ξέρω να σου πω συγκεκριμένα αλλά κρύβουν κινδύνους.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Δ: Εεεε ναι βεβαίως, σαφώς και από πολύ μικρή ηλικία, που άχισε και καταλάβαινε τι είναι κίνδυνος. Και της έχουμε πει είτε σχολείο είτε σπίτι είσαι θα ενημερώνεις τους γονείς σου, στο σχολείο τους δασκάλους σου και στο σπίτι τους γονείς σου για οτιδήποτε που βλέπεις κάτι περίεργο.

Σ: Δηλαδή της έχετε πει οτιδήποτε περίεργο δει να σας ενημερώσει.

Δ: Ναι βεβαίως να μα ενημερώσει άμεσα. Αν και έχει έλεγχο στο κινητό της. Καταρχήν δεν έχει δικό της λογαριασμό.

Σ: Όταν λες λογαριασμό εννοείς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

Δ: Ναι δεν έχει ούτε tik tok ούτε τίποτα. Οπότε την ελέγχουμε.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Δ: Βεβαίως βεβαίως.

Σ: Όπως μου είπετε βάζετε όρια, ποια είναι αυτά;

Δ: Καταρχήν μόνο σαββατοκύριακο αν θα παίξει με το κινητό της, τα παιχνιδάκια της. Υπάρχουν όρια δηλαδή δεν το έχει ανεξέλεγκτα το κινητό, κλείνει και το αφήνει πάνω στο τραπέζι.

Σ: Είναι καθημερινή η χρήση του κινητού;

Δ: Όχι όχι σαββατοκύριακο, όταν δεν έχει μαθήματα.

Σ: Πόση ώρα δηλαδή;

Δ: Θα παίξει λίγο το πρωί θα μιλήσει λίγο με τις φίλες της. Εεε συνολικά το σαββατοκύριακο να παίξει 3-4 ώρες.
Σ: 3-4 ώρες και Σάββατο και Κυριακή;
Δ: Ναι ναι ναι.
Σ: καθημερινές;
Δ: Όχι όχι
Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;
Δ: Βεβαίως βεβαίως πριν πάρει το κινητό της εξηγήσαμε κάποια πράγματα, ότι δεν θα είναι καθημερινό ότι θα το έχει μαζί της μόνο όταν φεύγει, όταν θα πάει με τη φίλη της στην πλατεία, δεν το έχει άλλες ώρες μαζί της, ούτε σχολείο, ούτε πουθενά. Η αν θα βγούμε κάποια στιγμή έξω και δεν θα είναι άλλα παιδιά και θα το έχει και αυτή για να περνάει την ώρα της.
Σ: Το παιδί δέχτηκε τα όρια ή αντέδρασε;
Δ: Ναι τα δέχτηκε.
Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.
Δ: Όχι όχι όχι.
Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;
Δ: Εντάξει ναι καμία φορά, το Σάββατο κυρίως γιατί τη Κυριακή ετοιμαζόμαστε για τη Δευτέρα με επαναλήψεις. Εε κάποιες φορές ναι δεν είμαστε και με το ρολόι στο χέρι.

7^η Συνέντευξη: Θ

Ημερομηνία: 21/04/21

Ωρα: 12:45

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Θ

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 10 ετών

Φύλλο παιδιού: Κορίτσι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι ;
Θ: Έχουμε smart tv, 2 κινητά, 2 laptop.
Σ: Σε ποιες έχει πρόσβαση;
Θ: Εεε παίρνει κάποιες φορές που εγώ προτιμώ να της δίνω το κινητό μου. Δηλαδή με δική της θέληση δεν της το δίνω να το πάρει.
Σ: Το laptop το χρησιμοποιεί;
Θ: Τα laptop το χρησιμοποιεί για το webex για τη τηλεεκπαίδευση. Και μερικές φορές εντάξει βλέπει κάποια βιντεάκια στο youtube, μέχρι εκεί.
Σ: Το κινητό γιατί ποιο λόγο θα το χρησιμοποιήσει;
Θ: Για το κινητό να συνομιλήσει ξέρω εγώ μέσω messenger με τις φίλες τις, εε και να δει tik tok. [γέλια]

- Σ: Έχει λογαριασμό στο tik tok;
- Θ: Όχι όχι είναι δικός μου ο λογαριασμός. Βλέπει από το δικό μου όχι.
- Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;
- Θ: Εγώ πιστεύω ότι δεν προσφέρει τίποτα. Για την ακρίβεια γι' αυτό και δεν την αφήνω πολλές ώρες. Μέσα στην ημέρα θα κάτσει να δει λίγο.
- Σ: Υπάρχει οριοθετημένος χρόνος;
- Θ: Βασικά την αφήνω να δει και πάω και τη κόβω στη μέση. Της το κλείνω με το έτσι θέλω.
- Σ: Ξεπερνάει τη μία ώρα;
- Θ: Όχι όχι.
- Σ: Κάτι άλλο που μπορεί να της προσφέρουν;
- Θ: Εεε εκπαίδευση λόγο της κατάστασης.
- Σ: Θα αναζητήσει πληροφορίες από το διαδίκτυο;
- Θ: Σίγουρα έχουμε και τέτοια. Δηλαδή όταν τους ζητάει η δασκάλα τους να γράψουν για την απελευθέρωση που είχαν τις προηγούμενες μέρες, βρίσκει πληροφορίες στο internet.
- Σ: Άρα αυτός ο λόγος χρήσης, πιστεύεις ότι την βοηθάει να εξοικειωθεί με τις νέες τεχνολογίες.
- Θ: Ναι ναι την βοηθάει. Όχι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Σ: Η συνομιλία με τις φίλες μέσω messenger πιστεύεις ότι την βοηθάει να παραμένει κοινωνική;
- Θ: Και βέβαια τη βοηθάει από τη στιγμή που τα παιδιά δεν βγαίνουν να πάνε να παίξουν με τους φίλους τους, να βγουν έξω ελεύθερα και βέβαια. Γι' αυτό και της το δίνω. Δεν υπήρχε λόγος να το πάρει αλλιώς.
- Σ: Επομένως πιστεύεις ότι της προσφέρουν μια μορφή επικοινωνίας, να βρίσκει πληροφορίες;
- Θ: Ναι.
- Σ: Επειδή παίζει κιόλας πιστεύεις ότι της προσφέρει και ψυχαγωγία;
- Θ: Είναι ανούσιο τώρα όπως και εμείς οι μεγάλοι κολλάμε πάνω σε ένα κινητό, δεν είναι ωραίο, καλύτερα να βγούμε έξω, να πάρει το μυαλό μας αέρα, να κοινωνικοποιηθούμε. Εγώ σας γονιός δεν το βλέπω ως απαραίτητο μέσω ψυχαγωγίας.
- Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;
- Θ: Εντάξει το μυαλό δεν είναι ενεργό. Πιστεύω αν παίζει έξω είναι καλύτερα. Η επαφή με τα άλλα παιδιά την βοηθάει να κοινωνικοποιηθεί. Αυτό είναι καλύτερο.
- Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συμμαθητικούς του και το σχολείο;
- Θ: Εεε δεν νομίζω ότι την επηρεάζει και τόσο πολύ. Όχι όχι.
- Σ: Δεν θα άφηνε τα μαθήματα της ή μια συνάντηση με τους φίλους της για να χρησιμοποιήσει κάποια συσκευή;
- Θ: Όχι σε καμία περίπτωση. Δηλαδή αφού είμαστε εδώ μου ζητάει πολλές φορές να βγούμε έξω να δει τις φίλες της, όχι να κάτσει στον υπολογιστή. Αφού πολλές φορές

τους λέω “θέλετε να μπούμε ΚΔΑΠ να παίζετε;” και δεν θέλουν. Δηλαδή δεν ασχολείται και τόσο πολύ, δεν την επηρεάζει.

Σ: Η σχέση της με την οικογένεια πιστεύεις ότι επηρεάζεται;

Θ: Όχι.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Θ: Εννοείται γι’ αυτό και πολλοί γονείς έχουν σύνδεση το κινητό με τον υπολογιστή για να δουν που μπαίνουν τα παιδιά τους, για να ξέρουν.

Σ: Εσείς το έχετε κάνει αυτό;

Θ: Όχι το έχει κάνει άλλη μαμά η οποία το παιδάκι της είχε μπει και έβλεπε διάφορα βιντεάκια και το κατάλαβε και μέσω αυτού, προσπαθεί να προφυλάξει το παιδάκι της.

Σ: Εσύ ποιους κινδύνους πιστεύεις ότι μπορεί να συναντήσει το παιδί χρησιμοποιώντας αυτές τις συσκευές;

Θ: Μπορεί ξέρω εγώ να μπει σε διάφορα site που δεν ξέρω τι μπορούν να πουν στο παιδί, να του ζητήσουν να κάνει κάτι, να τους ζητήσουν να δει τον άλλον από κοντά. Εε να δει διάφορα τρομακτικά βίντεο στο youtube ξέρω εγώ ή να μπει σε άλλα site που είναι πιο, πώς να το πω;

Σ: Ακατάλληλα;

Θ: Ναι ακατάλληλα για την ηλικία της. Ακριβώς αυτό.

Σ: Άρα θεωρείς ως κίνδυνο την προσέγγιση από τρίτους, ότι μπορεί να πέσει πάνω σε ακατάλληλο υλικό;

Θ: Ακριβώς. Ναι ναι.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Θ: Ναι έχω δει βιντεάκια που έχουν ανεβάσει, διαφημίσεις στην τηλεόραση στο internet.

Σ: Από κάποιον φορέα;

Θ: Από το σχολείο είχαν στείλει ένα e mail ένα αρχείο word και από εκεί. Και από το σχολείο.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Θ: Η αλήθεια είναι όχι δεν την έχουμε ενημερώσει. Δεν το έχω κάνει, γιατί δεν την βλέπω τόσο ενεργή ώστε να την ενημερώσω. Οπότε αν τύχει να την δω ότι.. θα το κάνω. Δηλαδή προσέχω εγώ χωρίς να της έχω πει τίποτα.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Θ: Ναι ναι εννοείται.

Σ: Απ’ ότι μου είπες έχετε βάλει και όρια σχετικά με το χρόνο χρήσης. Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας πριν τη θέσπιση των ορίων;

Θ: Απλά καθιερώθηκε να είναι έτσι και το συζητήσαμε γιατί μου έλεγε ότι οι φίλες της παίρνουν τα κινητά των μαμάδων τους χωρίς να τους ρωτήσει που εμένα δεν μου αρέσει να μου πάρουν το κινητό ή τον υπολογιστή χωρίς να με ρωτήσουν.

Σ: Το παιδί δέχτηκε τα όρια ή αντέδρασε;

Θ: Ναι τα δέχτηκε δεν αντέδρασε. Δεν μας νοιάζει τι κάνουν οι υπόλοιποι [γέλια].

Μας νοιάζει τι κάνουμε εμείς.

Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.
Θ: Εεεε προσπάθησε προσπάθησε. Όταν εγώ έκανα κάποιες δουλειές το πήρε και
ξέρω εγώ έβλεπε το tik tok [γέλια]. Χάζευε τα βιντεάκια.
Σ: Γίνεται συχνά αυτό;
Θ: Όχι μια φορά έγινε.
Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;
Θ: Όχι δεν τα παραβλέπω.
Σ: Ούτε τώρα στη καραντίνα που μπορεί να ζητήσει να ασχοληθεί παραπάνω;
Θ: Όχι όχι. Τώρα είμαστε που είμαστε κλεισμένοι στο σπίτι να καθόμαστε τώρα και
στους υπολογιστές εντάξει το μυαλό πάει κάηκε.

8^η Συνέντευξη: Α

Ημερομηνία: 20/04/21

Ωρα: 19:00

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Α

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 7,5 ετών

Φύλλο παιδιού: Αγόρι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

Α: Που χρησιμοποιεί για το μάθημα;

Σ: Όχι. Γενικά πες μου.

Α: Έχουμε 2 smart tv και tablet, laptop και 2 smartphone.

Σ: Σε ποιες έχει πρόσβαση το παιδί;

Α: [γέλιο] Σε όλες. Έχει στο laptop Που κάνει το μάθημα του έχει στο tablet και στη
smart tv

Σ: Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;

Α: Όχι, όχι προς το παρόν όχι. Προσωπική συσκευή όχι.

Σ: Γνωρίζετε για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το παιδί τις ΣΚΤ;

Α: Το Laptop αναγκαστικά για το σχολείο και το φροντιστήριο για τα αγγλικά. Το
Tablet ψυχαγωγία και όπως και τη τηλεόραση.

Σ: Ποια είναι η χρήση του tablet Και της smart tv;

Λ: Βλέπει κάποιες εκπομπές που έχουν να κάνουν με ταξιδιωτικές εκπομπές που του αρέσουν πολύ. Βλέπει, έχει ένα παιχνίδι που του αρέσει από το, που το έχει κατεβασμένο στο tablet, δηλαδή κάποιες φορές ασχολείται με αυτό και μπορεί να δει και κάποια βιντεάκια σχετικά με αυτό το παιχνίδι.

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

Λ: Του προσφέρει εξοικείωση με την τεχνολογία το πρώτο είναι αυτό, εξοικειώνεται με τη τεχνολογία και τώρα αναγκαστικά λόγω καραντίνας που είναι κλεισμένος μέσα στο σπίτι και του γεμίζει λίγο τον ελεύθερο χρόνο του, αναγκαστικά θέλοντας και μη, εφόσον έχουν κοπεί όλες οι δραστηριότητες οι εξωτερικές.

Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;

Λ: Σίγουρα επιβαρύνετε το κορμί του από κακή στάση σώματος, ξέρω εγώ στο καναπέ άμα παίζει με το tablet. Εε που δεν αθλείται λόγω της κατάστασης και ίσως κάποιες φορές λόγω της κατάστασης ή της δουλείας ή οτιδήποτε, ξεφύγει λίγο ο χρόνος, μπορεί το μυαλό τους εύκολα σε αυτή την ηλικία κολλάει. Σαν να εθίζεται. Να του γίνεται εμμονή να θέλει να παίζει όλο και πιο πολύ. Με την περισσότερη χρήση τόσο περισσότερο το ζητάει. Παθαίνει εξάρτηση.

Σ: Δηλαδή έχετε παρατηρήσει μέρες που παίζει αρκετά να θέλει μετά να παίζει πιο πολύ;

Λ: Ναι όσο περισσότερο τα χρησιμοποιεί τόσο περισσότερο τα ζητάει.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

Λ: Δεν νομίζω, δεν ξέρω.

Σ: Δηλαδή έχεις παρατηρήσει να αμελεί τα μαθήματα του για να χρησιμοποιήσει αυτές τις συσκευές ή τις προτιμά από το να βρει τους φίλους του ή και να κάνει κάτι μαζί σας;

Λ: Όχι δεν το έχω παρατηρήσει αυτό μέχρι στιγμής δεν ξέρω.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Λ: Ναι σίγουρα. Πρέπει κάθε στιγμή να το τσεκάρεις το που μπαίνει, τι βιντεάκια βλέπει. Γιατί βλέποντας ένα βιντεάκι από ένα άλλο παιδί που παίζει το ίδιο παιχνίδι με αυτό που τον ενδιαφέρει. Εε το παιδί αυτό θα ανεβάσει, αναρτήσει και άλλα βιντεάκια και άλλα και άλλα. Οπότε αυτά του βγαίνουν όλα μπροστά στην αναζήτηση που κάνει, οπότε ένας από τους γονείς πρέπει πάντα να έχει πάντα το νου του μην πέσει πάνω σε ακατάλληλο περιεχόμενο.

Σ: Άρα πιστεύεις ότι μπορεί να του εμφανιστεί υλικό ακατάλληλο για την ηλικία του;

Λ: Ναι ναι ακατάλληλο. Η κάποια πληροφορία που ακόμη είναι νωρίς να την επεξεργαστεί. Αυτό το παιχνίδι που παίζει μπορεί να το παίζει ένα παιδί από 7-8 ετών μέχρι και 15. Κάποιες πληροφορίες που δίνουν τα δεκαπεντάχρονα δεν μπορεί ένα παιδί 7-8 ετών να την επεξεργαστεί ακόμη.

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Λ: Ότι ακούμε από την τηλεόραση και ότι ψάχνουμε μόνοι μας στο διαδίκτυο.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Λ: Η πληροφόρηση που του έχουμε δώσει και εμείς δεν είναι, δεν έχουμε επεκταθεί σε αυτό το θέμα γιατί όπως σου είπα και πριν έχω πάντα το νου μου. Δηλαδή όταν το χρησιμοποιεί πάντα ξέρω τι κάνει, δεν τον αφήνω μόνο του πολλές ώρες.

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Λ: Πάντα ναι.

Σ: Βάζετε όρια στη χρήση ΣΚΤ;

Λ: Ναι όπως και σε όλα τα πράγματα. Ακόμα και από το διάβασμα, τη διατροφή, τον ύπνο, το παιχνίδι τα πάντα.

Σ: Ποια είναι τα όρια σχετικά με τη χρήση των ΣΚΤ;

Λ: Κοίταξε, αυτό τώρα για να είμαι ειλικρινής, εξαρτάται και από την καθημερινότητα. Δηλαδή μπορεί να υπάρξει κάποια μέρα, δηλαδή το σαββατοκύριακο που έχουμε περισσότερο χρόνο τα όρια αυτά στενεύουν, γίνεται λιγότερη η χρήση τους. Εεε μέσα στην εβδομάδα αν μου τύχει κάποιο απόγευμα κάποια δουλειά στο σπίτι που πρέπει να γίνει οπωσδήποτε μπορεί να τον αφήσω και μισή ώρα παραπάνω.

Σ: Συνήθως πόση ώρα μέσα στη μέρα του επιτρέπετε η χρήση;

Λ: Τα χρησιμοποιεί γύρω στη μια ώρα τη μέρα. Μια ώρα tablet μια ώρα τηλεόραση. Με την προϋπόθεση ότι έχει φάει, διαβάσει και έχει ολοκληρώσει οποιαδήποτε δραστηριότητα η υποχρέωση μέσα στο σπίτι.

Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;

Λ: Εξαρτάται με τη μορφή της ψυχαγωγίας. Δηλαδή αν βλέπει στην τηλεόραση ένα ντοκιμαντέρ εκεί εννοείται ότι θα είναι μεγαλύτερος ο χρόνος που θα του επιτρέψουμε να το κάνει. Εφόσον πάλι στις υποχρεώσεις του, στο διάβασμα του είναι

έτοιμος. Αλλά όσο αναφορά το tablet και το παιχνίδι αυτό που σου είπα ότι παίζει, εντάξει εκεί δεν παρεκκλίνουμε πολύ από τα όρια που του έχουμε βάλει.

Σ: Το παιδί δέχτηκε τα όρια ή αντέδρασε;

Λ: Τα δέχεται γενικά συνεργάζεται.

Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.

Λ: Ναι το έχει κάνει. Την ώρα του μαθήματος δηλαδή. Εκεί που νόμιζα ότι τον έχω αφήσει να κάνει μάθημα κρυφά είχε πάρει το Tablet να παίζει. Μια φορά μόνο. Η τουλάχιστον μια φορά το κατάλαβα. [γέλια]

9^η Συνέντευξη: Μ

Ημερομηνία: 13/04/21

Ωρα: 18:40

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: Μ

Εκπαίδευση: απόφοιτη τεχνικού λυκείου

Ηλικία παιδιού: 7 ετών

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

Μ: Έχουμε ένα φορητό υπολογιστή και 2 κινητά.

Σ: Σε ποιές από αυτές τις συσκευές έχει πρόσβαση ο Κων/νος

Μ: Στου πατέρα του

Σ: Το κινητό

Μ: Είτε με την άδεια του πατέρα του είτε όχι γιατί ξέρει να μπαίνει πλέον να μπαίνει και να βρίσκει τα παιχνίδια ή κάποια παιδικά που βλέπει και υπολογιστή βλέποντας εμένα αναγκαστικά να ψάχνω πράγματα για την τηλεδιάσκεψη και ξέρει να κάνει και χρήση skype. Τίποτα άλλο στον υπολογιστή, δεν επιτρέπω εγώ, δεν θα δει παιδικά και τέτοια, δυστυχώς ο υπολογιστής κλείνει δύσκολά και δεν ξέρει πότε και τι προσβάσεις έχει

Σ: Άρα δεν έχει δική του συσκευή

Μ: Όχι εννοείται. Επτά χρονών σε καμία περίπτωση

Σ: Κυρίως για ποίο χρησιμοποιεί τις συσκευές

Μ: Τον υπολογιστή για να μιλάει με την γιαγιά και τον παππού λόγο καραντίνας στο skype και καθημερινά 2-5 κάνουμε μάθημα και το κινητό του μπαμπά του όταν έχουμε καλή διάθεση κανένα μισάωρο για κανένα παιδικό κανένα παιχνίδι.

Σ: Άρα για ψυχαγωγία και επικοινωνία και εκπαίδευση;

Μ: Ναι

Σ: Τι πιστεύετε ότι του προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;

Μ: Μεγάλη χαρά γιατί μπορεί και χρησιμοποιεί μια συσκευή σε αυτή την ηλικία, βλέπει παιδικά και παιχνίδια τα οποία δεν τα έχει ξαναδεί. Έχουμε playstation αλλά δεν έχει παίξει ποτέ. Χαρά πιστεύω, χαρά και δημιουργικότητα.

Σ: Αυτό το διάστημα που χρησιμοποιεί τον υπολογιστή ως μέσω επικοινωνίας πιστεύεις πως αναπτύσσεται η κοινωνικότητα του;

Μ: Σίγουρα. Παίρνει τον φορητό υπολογιστή και δίνει ραπόρτο, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα κρυφό, λέει πολλές πληροφορίες που δεν πρέπει, ότι έχουμε δει κάποιο κόσμος αυτά. Θα σου πω και αυτό έχοντας τον Κων/νο ως μεγαλύτερο παιδί, ο μικρό που είναι 2 έχει εκτεθεί περισσότερο σε αυτές τις συσκευές. Ο Κων/νος στην ηλικία του δεν είχε δει ποτέ παιδικό, τηλεόραση. Το κάνει ο Κων/νος και εφόσον είναι στον ίδιο χώρο βλέπει και ο μικρός.

Σ: Λογικό είναι αυτό, συμβαίνει σε όλα τα αδερφάκια

Μ: Σε όλα, τα δεύτερα δεν τα προστατεύεις εύκολα.

Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;

Μ: Ότι δεν μου ζητάει να παίξει μαζί μου κάτι, μπορεί βέβαια αυτό να το έχει βαρεθεί. Αλλά δεν θα μου ζητήσει να πάρουμε ένα πάζλ ένα επιτραπέζιο. Τώρα λόγω καραντίνας δεν μου ζητάει να δει τους φίλους του, ξέρει ότι δεν μπορεί να του δει, αλλά δεν θα μου ζητήσει ούτε να βγει για ποδήλατο, ούτε να βγει έξω. Κατάλαβες;

Σ: Ναι κατάλαβα

Μ: Η να κάνουμε κάποια επανάληψη, να γράψουμε κάτι ή να ζωγραφίσουμε που είναι καλός, όχι γιατί είναι πιο εύκολο, να κάνει κάτι τέτοιο.

Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;

Μ: Εεε κοίτα τώρα για το σχολείο δεν είμαι σίγουρη, πως είναι. Μαζί μου σίγουρα του έχει βγει ότι ο μπαμπάς είναι καλός γιατί μου το δίνει, ενώ η μαμά δεν το δίνει. Τον βλέπω όταν κάνει τηλεδιδασκαλία δεν θέλει να μιλήσει με τα υπόλοιπα παιδιά. Βλέπει ακούει αλλά δεν συμμετέχει τόσο στις κουβέντες που έχουν τα παιδιά στην ώρα του διαλλείματος. Αλλά και εμείς πιάνουμε τον εαυτό μας να αμελούμε πράγματα όχι τα παιδιά, τα παιδιά δεν αμελούνται αλλά όταν λέω αμελώ πράγματα, εννοώ την ίδια μου τη σχέση ίσως κάποια πράγματα στο σπίτι γιατί ψάχνεις πράγματα να δεις να κάνεις

Σ: Πιστεύεις ότι θα άφηνε τα μαθήματα του για να ασχοληθεί με τις ΣΚΤ ή τους φίλους του;

Μ: Σίγουρα σίγουρα το πρώτο. Κοίτα τους φίλους του δεν μπορώ να το ξέρω γιατί του Κων/νου το έξω του έχει λείψει και πολύ, θα το άφηνε για να βγει να δει ένα φίλο του. Αλλά τα μαθήματα του ναι ή μπορεί να τα τελείωνε πολύ γρήγορα. Ας πούμε σήμερα στο διάλειμμα ου είπε να μπούμε να κάνουμε λίγο ζωγραφική. Του είπα όχι

ένα τέταρτο να κάτσεις να ξεκουραστείς δεν υπάρχει λόγος να μπούμε να κάνουμε ζωγραφική.

Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;

Μ: Σκέψου πριν λίγες μέρες είχαμε πάει σε μια φίλη με τρία παιδιά το κοριτσάκι της είναι πέμπτη δημοτικού και της εμφανίστηκε αυτός ο τύπος που εμφανίζεται με τη μούρη του γκούφι, όπου το κοριτσάκι γνώριζε τι γίνεται και ενώ το πήγε στη μαμά του ενώ τον βγάλανε το κοριτσάκι αναστατώθηκε πάρα πολύ, έβαλε τα κλάματα, πίστευε πως θα έρθει σπίτι, θα βρει που μένω, θα μου κάνει κακό και η αλήθεια είναι ότι ο Κων/νος άκουσε κάποια πράγματα και προσπάθησα να του εξηγήσω αλλά η αλήθεια είναι ότι δεν με πολύ άκουγε. Να ξηγήσεις σε ένα επτάχρονο τι; Και γενικά έχει τρομοκρατηθεί και έμενα λίγο, γενικά αν εμφανιστεί ότι τι θα κάνω; Να σας το πω, αυτό εκείνο. Ξέρεις έχει το άγχος μήπως του βγει σε κάποιο παιχνίδι.

Σ: Πέρα από αυτό το περιστατικό που είναι και τώρα στην επικαιρότητα, πιστεύεις ότι υπάρχουν άλλοι κίνδυνοι;

Μ: Σίγουρα πιστεύω ότι κάποιος μπορεί να του μιλήσει, δηλαδή παιδιά μικρής ηλικίας που βλέπω ότι οι γονείς τους τα αφήνουν να έχουν tik tok ανεβάζουν, η έχουν προφίλ. σε μικρές ηλικίες πάντα αναφέρομε δεν ξέρω κατά πόσο ένα παιδί μπορεί να προφυλαχτεί από μόνο του

Σ: Δηλαδή αν κάποιος το προσεγγίσει το παιδί

Μ: Ναι ναι. Δεν ξέρεις τι μπορεί να κρύβεται από πίσω. Σίγουρα δεν ξέρουν πώς να προφυλαχτούν ανεβάζουν προσωπικές φωτογραφίες, δεν ξέρουν πώς να προφυλαχτούν

Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;

Μ: Όχι.

Σ: Δηλαδή ότι ακούς από το περιβάλλον σου ;

Μ: Από την τηλεόραση αν τύχει να ακούσω κάτι, αν τύχει να έχω διαβάσει κάτι και κρίμα που και στα σχολεία όταν ήταν ανοιχτά δεν υπήρχε η σχετική επικοινωνία από τους δασκάλους αφού ο υπολογιστής είχε μπει στο δημοτικό.

Σ: Όταν ο Κων/νος χρησιμοποιεί κάποια συσκευή εσύ τον ελέγχεις με κάποιο τρόπο;

Μ: Βέβαια. Πάντα ξέρω. Δηλαδή και αυτή τη στιγμή που έχει κατεβάσει ένα παιχνίδι από το κινητό του πατέρα του, ξέρω ότι είναι Spiderman, τον έχω δει να παίζει. Τώρα αυτό που είχε τύχει να κατεβάσει κάτι άλλο, τρομοκρατήθηκε μόνος του και μου είπε να κλείσουμε αυτό γιατί έχει ζόμπι και το σβήσαμε, αλλά γενικώς τον παρατηρώ, πόση ώρα θα παίζει.

Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;

Μ: Εε δεν νομίζω ότι μου έχει δώσει και πολλή σημασία, ή ότι έχει καταλάβει τον κίνδυνο σε αυτή την ηλικία. Σου λέω περισσότερο μπορεί να ταραχθεί αλλά θέμα

ηλικίας θα είναι προ στιγμής, δεν νομίζω ότι μπορεί να προστατέψει τον εαυτό του ή να πει ότι δεν θα παίξω γιατί κινδυνεύω. Θεωρώ ότι αν του το έλεγε κάποιος συνομήλικος ή κάποιος άλλος όπως ένας θείος, ίσως να άκουγε περισσότερο γιατί δεν είναι η μαμά και ο μπαμπάς που πολλές φορές τα παιδιά λένε η μαμά πάντα λέει ότι θα πάθω κάτι.

Σ: Εσύ παρ' όλα αυτά του έχεις πει αν δει κάτι να σε ενημερώσει;

Μ: Βέβαια, βέβαια, βέβαια για όλα. Είτε αυτό λέγεται βόλτα είτε σχολείο είτε αν δεχτεί bullying

Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;

Μ: Βέβαια βέβαια. Όσο και χαζή να είναι η απορία του. Είμαστε σοβαροί.

Σ: Βάζετε όρια στη χρήση ΣΚΤ;

Μ: Ναι. Κοίτα ο Κων/νος στο φορητό υπολογιστή, πρώτα απ' όλα δεν έχω πάρει tablet γι αυτό το λόγο για να μην έχει πρόσβαση. Ο φορητός υπολογιστής χρησιμοποιείται από τον Κων/νο μόνο για τηλεκαίδευση, skype και αυτή αν είμαι μπροστά, γιατί έχει τύχει να κλείσει από την μητέρα μου και να καλέσει κάποια άλλη επαφή που είναι μέσα, δεν ήταν ξένος βέβαια τη νύφη μου είχε πάρει αλλά εννοώ ότι θα μπορούσε να είχε βγει και να είχε πατήσει κάτι άλλο, να είχε μπει στο google να είχε κάνει κάτι άλλο παρόλο που ήμουν στο χώρο και εγώ σου λέω και πάλι Όταν του το δίνουμε δηλαδή και να φύγει να πάει στο άλλο δωμάτιο γιατί έχω το μωρό, πάω ανά πέντε λεπτά να δω τι κάνει, δεν του λέω ότι σε τσεκάρω δεν θα το δεχτεί, αλλά κοιτάω να δω τι κάνει, παίζει ακόμη εκείνο το παιχνίδι, πόση ώρα παίζει, πόσες φορές έχει παίζει έχει ξεπεράσει το χρόνο που του έχω δώσει;

Σ: Ποια είναι τα όρια

Μ: Κοίτα αν μιλήσει με του γονείς μου δεν θα του δώσω χρόνο, ειδικά λόγο καραντίνας έχει να τους δει τόσους μήνες. Εεε αλλά ξέρει ότι δεν θα πάρει το μεσημέρι γιατί κοιμούνται. Και με τα παιχνίδια βάζουμε χρονικό όριο. Επειδή ακόμη δεν ξέρει την ώρα του λέω π.χ. το ρολόι δείχνει 10:10 όταν πάει 10:30 επειδή ξέρει τα νούμερα του το παίρνω. Άντε να τον αφήσω ένα πεντάλεπτο ακόμη.

Σ: Δηλαδή 20 με 25 λεπτά τον αφήνεις συνήθως;

Μ: Ναι 20 -30 λεπτά. Εννοείται όμως ότι έχει διαβάσει ότι έχει φάει πρωινό δεν έχει να κάνει κάποια πράγματα και το ζητάει και μόνος του. Ότι εγώ έκανα τα μαθήματα μου τώρα να πάρω λίγο; Ξέρει πότε θα το πάρει

Σ: Πόσες φορές μέσα στη μέρα θα το πάρει

Μ: Το δικό μου κινητό συνήθως θα το πάρει πρωί όταν θα ξυπνήσει και μικρός θα μου δώσει ένα περιθώριο να ετοιμάσω το μωρό και πηγαίνω εγώ και τον κοιτάω.

Σ: Το βράδυ θα ζητήσει από τον μπαμπά του ξανά το κινητό;

Μ: Από τον μπαμπά του αναλόγως βάσει πόσο κουρασμένος είναι και γκρινιάζει κατάλαβες. Αν τον καταφέρει μπορεί να το πάρει λίγο αλλά πάλι μπροστά στο πατέρα του να του δείξει κάτι

Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;

Μ: Ναι το έχουμε συζητήσει. Σκέψου ότι η χρήση του κινητού δηλαδή από τον Κων/νο για παιχνίδια γίνεται τον τελευταίο μήνα. Από μένα ποτέ δεν είχε ξαναγίνει, μπορεί να βλέπαμε κάτι παρέα

Σ: Το παιδί δέχτηκε τα όρια ή αντέδρασε;

Μ: Κοίτα αναλόγως την ημέρα, αν έχει ξυπνήσει καλά έχει καλή διάθεση να έχει τύχει να μου φέρνει το τηλέφωνο και πριν την ώρα που πρέπει δηλαδή μου λέει είμαι εντάξει τώρα στο χρόνο μου; Και μετά ν κάνουμε και κάποια κατασκευή μαζί αλλά έχει τύχει και να μου πει όχι είναι λίγο γιατί και να αρχίσει το τάδε παιδί κάνει αυτό κάνει εκείνο

Σ: Το παιδί προσπάθησε να χρησιμοποιήσει κρυφά ΣΚΤ; Αν ναι με ποίο τρόπο.

Μ: Του μπαμπά του ναι. Όχι όταν κοιμόμαστε μπορεί αν τρώμε και να απομακρυνθεί και να το πάρει. Μπορεί να παίξει να δει φωτογραφίες αλλά και πάλι του πατέρα του,. Τα σαββατοκύριακα που ξαπλώνουμε μεσημέρι και μπορεί να μην κοιμηθεί του λέω απαγορεύεται να παίζεις με το κινητό δεν το έχει κάνει αλλά σίγουρα το έχει σκεφτεί.

Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

Μ: Κοίτα τον τελευταίο καιρό, ναι ειδικά όταν ήταν χάλια ο καιρός και δεν βγαίναμε τα μαθήματα ήταν πιο εύκολα και τελειώνει γρήγορα είναι και το μωρό, έπρεπε να ήμασταν πιο ελαστικοί και τι ν το κάνεις θέλεις λίγο την ηρεμία σου. Βρίσκει πάτημα και το ζητάει και αυτός εγώ έχω κωδικό δεν μπορεί να το πάρει ο πατέρας του δεν έχει βάλει θεωρεί ότι τον βολεύει ακόμη ότι τον έχε του χεριού του. Αλλά δεν έχει ανοίξει υπολογιστή να κάνει κάτι ποτέ.

10^η Συνέντευξη: ΣΤ

Ημερομηνία: 21/04/21

Ωρα: 18:40

Τρόπος: τηλεφωνική συνέντευξη

Μητέρα: ΣΤ

Εκπαίδευση:

Ηλικία παιδιού: 12ετών

Φύλλο παιδιού: Κορίτσι

Σ: Ποιες ΣΚΤ διαθέτετε στο σπίτι και σε ποιες από αυτές έχει πρόσβαση το παιδί;

ΣΤ: Tablet, 2 κινητά και 1 laptop. Το παιδί έχει πρόσβαση στο Laptop και στα κινητά.

Όταν τελειώνει από εκεί μπορεί να το πάρει το κινητό να παίξει να ασχοληθεί.

- Σ: Άρα έχει πρόσβαση σε όλες τις συσκευές;
- ΣΤ: Σε όλες απλά το laptop το χρησιμοποιεί για τη τηλεεκπαίδευση και τα αγγλικά.
- Σ: Το παιδί διαθέτει δική του ΣΚΤ;
- ΣΤ: Όχι όχι.
- Σ: Δηλαδή το laptop το χρησιμοποιεί για τηλεεκπαίδευση. Το tablet;
- ΣΤ: Το tablet, μπαίνει μέσα και παίζει παιχνίδια. Freefire, παίζει παιχνίδια με τα ξαδέρφη της.
- Σ: Μπορούν να μιλάνε ταυτοχρονα;
- ΣΤ: Ναι μιλάνε και παίζουν.
- Σ: Τα κινητά;
- ΣΤ: Τα κινητά τα παίρνει καμία φορά να σερφάρει, δηλαδή να μπει στο Facebook από δικό μας λογαριασμό. Να κοιτάξει από περιέργεια να κουτσομπολέψει να κοιτάξει.
- Σ: Τι πιστεύετε ότι της προσφέρει η χρήση ΣΚΤ;
- ΣΤ: Το laptop στη φάση της καραντίνας της προσφέρει εκπαίδευση.
- Σ: Τα παιχνίδια που παίζει πιστεύεις ότι της προσφέρουν μια μορφή ψυχαγωγίας;
- ΣΤ: Όχι δεν το θεωρώ, δεν το σωστό να παίζει τι να κάνω τώρα; Από τη στιγμή που της δίνω μία ώρα το tablet Να παίζει και από εκεί και πέρα δεν μου αρέσει.
- Σ: Πιστεύεις ότι μπορεί να της προσφέρει εξοικείωση με τη τεχνολογία ή να βρει πληροφορίες για κάποια εργασία
- ΣΤ: Ότι έχει εξοικειωθεί με τη τεχνολογία και τα ξέρει όλα και ότι θέλουμε αυτή μας λύνει την απορία, εγώ δεν ξέρω τίποτα. Έχει εξοικειωθεί πολύ. Και βρίσκει και πληροφορίες ώστε να λύσει απορίες σχετικά με τα μαθήματα της.
- Σ: Η επικοινωνία μέσω των διαδικτυακών παιχνιδιών την βοηθάει να κοινωνικοποιηθεί;
- ΣΤ: Αδιάφορο αλλά τι να κάνω από τη στιγμή που έχει το μυαλό της να μπει εκεί να παίζει λίγο της προσφέρει ευχαρίστηση και νοιώθει καλά που κάνει ότι και τα υπόλοιπα παιδιά της ηλικίας της.
- Σ: Σε τι πιστεύετε ότι ζημιώνεται το παιδί με τη χρήση ΣΚΤ;
- ΣΤ: Τι να σου πω τώρα; Ότι θα ήθελα περισσότερο να διαβάζει βιβλία για να εξοικειωθεί ο λόγος της, να μιλάει καλύτερα, να χρησιμοποιεί εκφράσεις, παρά να έχει ένα tablet και να βλέπει εικόνες, θα στραβωθεί.
- Σ: Πιστεύεις ότι επιβαρύνει και τα μάτια της;
- ΣΤ: Ναι ναι το πιστεύω.
- Σ: Δηλαδή η χρήση αυτών των συσκευών δεν την βοηθάει να αναπτυχθεί ο λόγος και η σκέψη της;
- ΣΤ: Ναι ναι μπράβο.
- Σ: Η χρήση ΣΚΤ επηρεάζει τις σχέσεις του παιδιού με την οικογένεια, τους συνομηλίκους του και το σχολείο;
- ΣΤ: Ναι ναι αφήνει τα μαθήματα της, τα αφήνει, όχι συνέχεια αλλά τα αφήνει.
- Μερικές φορές της λέω: Εξαρτιέσαι από ο κινητό να παίζεις, ψάχνεις ευκαιρία να πας να παίζεις παρά να διαβάσεις. Βέβαια διαβάζει αλλά εγώ θα ήθελα παραπάνω.

- Σ: Η σχέση της με τους συνομηλίκους;
ΣΤ: Όχι όχι ούτε με την οικογένεια.
Σ: Θεωρείται ότι χρήση ΣΚΤ κρύβουν κινδύνους;
ΣΤ: Ναι πάρα πολλούς. Κρύβει.
Σ: Ποιοι πιστεύεις ότι είναι αυτοί;
ΣΤ: Πιστεύω μην μιλάνε με αγνώστους, πιστεύω μην μπαίνουν σε site απαγορευμένα. Αυτό περισσότερο μην τους πλησιάσει κάποιος, αυτό φοβάμαι περισσότερο μην ξέρω.
Σ: Έχετε ενημερωθεί για τους κινδύνους χρήσης ΣΚΤ;
ΣΤ: Πάνω κάτω κάτι έχουμε ενημερωθεί.
Σ: Από ποιόν φορέα;
ΣΤ: Από το σχολείο ας πούμε δεν μας έχουν ενημερώσει, ούτε μας έχουν πει προσέξτε τα παιδιά. Ότι έχω ακούσει από τη τηλεόραση, το διαδίκτυο, από τον Σφακιανάκη τον έχω και φίλο στο facebook και τον βλέπω καμιά φορά.
Σ: Άρα από μόνοι σας ότι έχετε αναζητήσει;
ΣΤ: Ναι από μόνοι μας.
Σ: Έχετε ενημερώσει το παιδί για τους πιθανούς κινδύνους που θα συναντήσει και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τους αντιμετωπίσει;
ΣΤ: Ναι πάνω κάτω την έχω ενημερώσει. Να μην μιλάει με αγνώστους περισσότερο. Ναι την έχω ενημερώσει.
Σ: Της έχετε πει πώς να αντιμετωπίσει κάτι τέτοιο ή κάποιο άλλο περιστατικό;
ΣΤ: Ναι ναι βέβαια της έχω πει να μας το πει και να μην δίνει στοιχεία τίποτα, να μην μιλάει καθόλου.
Σ: Είστε δεκτικοί να ακούσετε τις απορίες του παιδιού σχετικά με τη χρήση ΣΚΤ;
ΣΤ: Ναι πιστεύω ναι την ακούμε, αυτή δεν ακούει καμιά φορά εμάς [γέλια].
Σ: Βάζετε όρια απ' ότι μου είπες.
ΣΤ: Βάζουμε αλλά καμιά φορά ξεφεύγουν και αυτά.
Σ: Ζητάει να παίξει παραπάνω;
ΣΤ: Ναι ναι. Αν ασχοληθώ εγώ με κάτι και να μου διαφύγει ότι έχει το κινητό και να είναι αυτή ακόμα μέσα, να παίζει, να βλέπει κάτι.
Σ: Πόση ώρα τα χρησιμοποιεί;
ΣΤ: Όταν παίζει το διαδικτυακό περίπου μια ώρα, με το κινητό πάνω κάτω άλλη μια ώρα σίγουρα, μια ώρα το πρωί, μια ώρα το βράδυ.
Σ: Υπάρχουν άλλα όρια;
ΣΤ: Πρώτα της έχω πει για τα μαθήματα να διαβάζει και μετά το βράδυ ή το απόγευμα τότε να το παίρνει.
Σ: Υπήρξε κάποια μορφή επικοινωνίας με το παιδί πριν τη θέσπιση ορίων;
ΣΤ: Ναι βέβαια της έχουμε μιλήσει ότι πρώτα είναι το σχολείο και μετά, άμα διαβάσεις θα πάρεις και το κινητό και όλα, θα ασχοληθείς, μέχρι ένα όριο. Αλλά μερικές φορές μου ξεφεύγει, μπορεί να ασχοληθώ με κάτι άλλο εγώ θα περάσει η ώρα, μπορεί να γίνει 1,5 μπορεί να γίνει και 2 ώρες.
Σ: Το παιδί δέχτηκε τα όρια ή αντέδρασε;

ΣΤ: Τα δέχτηκε αλλά βρίσκει αφορμή αν το πάρει.

Σ: Από ότι μου είπες παίρνει το κινητό αν το βρει εκτεθειμένο;

ΣΤ: Ναι αν το βρει θα το πάρει κατευθείαν

Σ: Εσείς παραβλέπετε τα όρια χρήσης ΣΚΤ;

ΣΤ: Ναι ναι ξεφεύγει.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ

Αγαπητέ γονέα,

Στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας στο μεταπτυχιακό τμήμα «Επιστήμες στην Αγωγή» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) πρόκειται να διερευνήσω τις απόψεις και πρακτικές των γονέων παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας σχετικά με τη χρήση συσκευές κινητής τεχνολογίας και πώς αυτές επηρεάζουν την ανάπτυξη τους.

Πρόκειται για μια έρευνα με στόχο να μελετήσει το πώς βλέπουν και αντιμετωπίζουν οι γονείς τη χρήση συσκευές κινητής τεχνολογίας και τις επιδράσεις που μπορούν αυτές να επιφέρουν στην κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τους.

Για τη διεξαγωγή της έρευνάς μου είναι απαραίτητη η συμμετοχή των γονέων και θα ήταν ιδιαίτερα βοηθητική για μένα και η δική σου συμμετοχή, η οποία βεβαίως είναι προαιρετική.

Η συμμετοχή σου πρακτικά μεταφράζεται στη διεξαγωγή μιας συνέντευξης (προσωπικής) διάρκειας περίπου 30 λεπτών, κατά την οποία θα καταγραφούν οι απόψεις, ιδέες και εμπειρίες σου σχετικά με τη χρήση συσκευές κινητής τεχνολογίας που πραγματοποιεί το ή τα παιδιά σου.

Η συμμετοχή σου είναι ανώνυμη και διασφαλίζεται πως τα προσωπικά σου στοιχεία δεν θα εμφανιστούν στην έρευνα με τρόπο αναγνωρίσιμο από άλλους ή και από σένα τον ίδιο, καθώς θα χρησιμοποιηθούν ειδικοί κωδικοί αναφοράς.

Αν επιθυμείς να λάβεις μέρος στην έρευνα παρακαλώ επικοινωνήσε μαζί μου μέχρι την Παρασκευή 9 Απριλίου στο τηλέφωνο 6946710466, προκειμένου να δρομολογήσουμε το χρόνο και χώρο διεξαγωγής της συνέντευξης.

Ευχαριστώ πολύ για τη συμβολή σου στην έρευνά μου,

Μελίστα Δήμητρα

Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.